Nyt Liv

3 - 2012
Årg. 45

Har vi ret til at skælde ud på Gud?

Mikroskopisk tro

Kirken i fangenskab

Nyt Livs kontor:
Postboks 57, 9330 Dronninglund
Tlf.: 9884 4384
E-mail: nyt.liv@fiberpost.dk

Nyt Livs kasserer:
Peder Hovgaard
Thyrasvej 15, 8600 Silkeborg
Tlf.: 2098 8013
E-mail: nyt.liv@fiberpost.dk
Kontonr.: 1909 7850170497
Gironr.: 652-2424

Nyt Livs formand:
Bent Christensen
Irisvej 21A, 9330 Dronninglund
Tlf.: 4052 0972
E-mail: 8154@interflora.dk

Nyt Livs forlag:
Inge Christensen
Postboks 57, 9330 Dronninglund
Tlf.: 2341 5591
E-mail: svag@info.dk

Nyt Livs hjemmeside:
www.nytliv.dk

Formand for Kristent Skole- og Kursuscenter:
Jørgen Christensen
Storskovvej 10, 9330 Dronninglund
Tlf.: 2938 2315
E-mail: l.j.smedegaard@post.tele.dk

Djurslands Efterskole:
Kanneshøjvej 43, Fjellerup
8585 Glesborg
Skoleleder: Anders Christensen
Viceskoleleder: Tom Skuldbøl
Tlf.: 8631 7533
E-mail: de@djurslands.dk
Hjemmeside: www.djurslands.dk

ISSN: 0903-1863

Tryk: Øko Tryk

Billeder i bladet: Kaj N. Gøgsig

Tilmelding, afmelding eller adresseændring kan ske via Nyt Livs hjemmeside: www.nytliv.dk.

Indhold:

ANDAGT: NÅR LIVET GØR ONDT 2

LEDER: HAR VI RET TIL AT SKÆLDE UD PÅ GUD? 5

BYGGERIET I FJELLERUP 24

BIBELLEJR 2012 26

FORMANDENS ÅRSBERETNING 30

JEG LØFTER MINE ØJNE MOD BJERGENE 37

MIKROSKOPISK TRO 39

BOGANMELDELSER 41

KUN DE SIDSTE TI MINUTTER 43

HERRENS VEJE 53

KIRKEN I FANGENSKAB 57

KNALDHÅRD 66

STENHJERTET 72

ANNONCER 78

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør Mikkel Vigilius
Ved Stengærdet 12, 3400 Hillerød
Tlf.: 4824 5665, e-mail: vigilius@ready.dk

Redaktionssekretær Henrik Gren Hansen
Grådybet 27, 2.2, 6700 Esbjerg
Tlf.: 6081 7209, e-mail: henrikgren@live.dk

Nyt Livs formand Bent Christensen
Irisvej 21A, 9330 Dronninglund
Tlf.: 9884 1149, e-mail: 8154@interflora.dk

Nyt Livs næstformand Svend Aage Paulsen
Æblehaven 5, 3600 Frederikssund
Tlf.: 4731 5618, e-mail: svendaa@paulsen.mail.dk

Nyt Liv er en bevægelse, der arbejder på tværs af lutherske missionsforeninger og kirkesamfund. Nyt Liv tager sigte på at være et supplement og ikke et alternativ til allerede bestående forsamlinger. Grundlaget for Nyt Livs arbejde er Bibelen som Guds ufejlbarlige ord, og den evangelisk-lutherske kirkes bekendelse som sand og forpligtende tolkning af Bibelen.

NÅR LIVET GØR ONDT

Af Martin Haahr Olsen

Livet er fantastisk!!! Tak Gud for det! Men indimellem gør livet også ondt. Dødsfald. Sygdom. Alderdom. Depression. Ensomhed. Synd. Utilstrækkelighed. Ting som disse giver skår i glæden og minder os om, at vi endnu ikke er på den nye jord.
Der er noget i os, der gerne vil slippe for det i livet, der gør ondt. Det er egentlig naturligt nok. For vi er ikke skabt til et liv, som er mærket af synden og dens konsekvenser, men til et fuldkomment liv i fællesskab med Gud. Men indtil Jesus kommer igen vil forskellige forhold i vores liv komme til at gøre ondt – også som troende.
Men hvor er det godt midt i det, som gør ondt, at tænke på, at vi er i Guds hånd med det alt sammen, og at Gud på en forunderlig måde formår at bruge netop det i vores liv, som gør ondt, som sit middel til at nå sit mål med os.

Paulus´ liv vidner om, hvordan Gud netop igennem det i hans liv, der gjorde ondt, knyttede ham til *nåden*, til *Himlen* og til sin *almagt*. Og Gud ønsker at gøre det samme i dit og mit liv.
I 2. Korintherbrev får vi det største indblik i Paulus´ personlige liv og de lidelser, han kæmpede med.
Kort tid inden Paulus skrev brevet, opholdt han sig i byen Efesos. Selvom der var åbne døre for evangeliet, var der også mange modstandere (1 Kor 16,8f.). Modstanden mod Paulus bestod bl.a. i et oprør i byen imod Paulus (ApG 19,23ff.), at de smed Paulus for de vilde dyr (1 Kor 15,32), og ganske givet også nogle af de forhold, som Paulus nævner i 2 Kor 6,1ff. og 11,22ff.
Disse forhold har været alt andet end sjove for Paulus! Og når han ser tilbage på det, skriver han, at trængslen var så tung, at det var langt mere, end han kunne bære, så han endog opgav håbet om at bevare livet (2 Kor 1,8). Men midt i den trængsel, som var langt mere, end han kunne bære, bar Gud ham og førte sit gode formål igennem i hans liv.

Igennem det, der gjorde ondt, knyttede Gud Paulus til *nåden*. I 2 Kor 12 nævner Paulus, hvordan Gud gav Paulus en torn i kødet, for at han ikke skulle blive hovmodig. Paulus beder om, at Gud vil tage dette smertelige fra ham. Men Guds svar til ham er: Min nåde er dig nok ... (2 Kor 12,9).
Gud ønskede at lede Paulus ind i en endnu dybere afhængighed af nåden, og det blev smerten et redskab til!
Det ligger i vores natur som mennesker, at vi let dyrker og tjener skabningen i stedet for skaberen – at vi er optaget af Guds gaver i stedet for Ham som giveren. Og nogle gange er det først, når gaverne bliver taget fra os, at vi lærer at værdsætte de gaver, Han giver og særligt Ham, som har givet dem. Men da ser vi med fornyet klarhed det, vi synger i én af Lina Sandells sange:

Om jeg havde alt, men ikke Jesus,
hvad betød det for mit sande vel,
hvad er hele verden mod at eje
fred med Gud og frelse for min sjæl?

Da skaber det bønnen i mig, som det hedder

i en anden sang:

Give me Jesus, give me Jesus,
you can have all this world,
just give me Jesus!

Da ser jeg, hvad der, når alt kommer til alt, virkelig betyder noget, nemlig at jeg ejer frelsen i Jesus og har fred med Gud ved Ham.
Paulus ville – ligesom os – gerne være fri for smerten, men Guds svar var: Min nåde er dig nok ...! Igennem smerten lærte han at have sin tilfredshed i Jesus og nåden i ham – uanset omstændighederne. Gud brugte med andre ord det, der gjorde ondt i Paulus´ liv, til at knytte ham til nåden, og Han ønsker at gøre det samme med os.

Igennem det, der gjorde ondt, knyttede Gud også Paulus til *Himlen*. I forlængelse af at have talt om vores menneskelige skrøbelighed, siger Paulus i 2 Kor 4,17f.: "For vore lette trængsler her i tiden bringer os i overmål en evig vægt af herlighed, for vi ser ikke på det synlige, men på det usynlige; det synlige varer jo kun en tid, det usynlige evigt."
For nogle år siden, da jeg var igennem en svær periode i mit liv, blev disse vers til stor hjælp og trøst for mig. Selvom jeg inderligt ønskede at være fri for det, som gjorde ondt i mit liv, skabte disse vers en bøn i mit hjerte: Gud, tag ikke det fra mig, som er med til at holde mig fast og føre mig hjem til dig!
Jeg måtte øve mig i at overgive min situation til Guds kærlighed og almagt og hvile i, at Han fører mig i livet, som det tjener både Ham og mig bedst! Herrens stier er *altid* godhed og troskab for dem, der holder hans pagt og hans lov (Sl 25,10).
Paulus erfarede også, hvordan trængslen fik ham til at sukke og længes efter at være i Himlen sammen med Jesus (2 Kor 5,2.8). Ikke primært fordi han ville slippe for det i livet, som gjorde ondt, men fordi det at bryde op og være sammen med Jesus var langt det bedste (Fil 1,23).
Tænk at være sammen med Jesus!!! Det er så fantastisk, at ethvert forsøg på at sætte ord på det kommer til kort! Midt i smerten fik Paulus, ligesom andre efter ham, et lille glimt af, hvor ubeskriveligt dyrebart og fantastisk livet med Jesus er og bliver, når vi skal hjem til Ham! Gud brugte det, der gjorde ondt i Paulus´ liv, til også at knytte ham til Himlen, og Han ønsker at gøre det samme med os.

Igennem det, der gjorde ondt, knyttede Gud også Paulus til sin almagt. I 2 Kor 1,8f. siger Paulus, at den trængsel, som mødte ham i provinsien Asien, var så tung, at den fik ham til at fælde dødsdommen over sig selv, så han ikke længere stolede på sig selv, men på Gud!
Vi vil så gerne vidne om os selv, men Gud vil, at vi skal være skrøbelige lerkar, for at den overvældende kraft skal være Hans og ikke vores (2 Kor 4,7).
Gud har netop valgt at bruge livets skrøbelighed til at åbenbare sig igennem, for at den, der roser sig, skal rose sig af ham (1 Kor 1,30).
Sådan var det med Gideon (Dom 7, særligt v. 2). Sådan var det med David (1 Sam 17, særligt v. 33.42-47). Sådan var det med Joshafat (2 Krøn 20, særligt v. 12 og 17). Sådan var det med Paulus (2 Kor 1,8f), og sådan er det med mig og dig i dag! Og hvor er det befriende!
Ikke at jeg skal bruge det som en undskyldning for ikke at arbejde med ting, som jeg har brug for at arbejde med. Men jeg skal ikke forsøge at være noget i andres øjne. Jeg kan være den, jeg er, og bruge de gaver, Gud har

givet mig, i tillid til Hans almagt – Ham, som formår med sin kraft, der virker i os, at gøre langt ud over alt, hvad vi beder om eller forstår (Ef 3,20).
Trængslen hjælper mig til at slippe mig selv og klynge mig til Ham. Han skal blive større, og jeg skal blive mindre, så Han får den ære, Han fortjener! Gud brugte det, der gjorde ondt i Paulus´ liv, til også at knytte ham til sin almagt, og Han ønsker at gøre det samme med os.

Vores livsløb er i Guds hånd (Sl 31,16) og Gud fører os igennem glæder og sorger, som det tjener Ham og os bedst. Og Han giver løfte om, at som dine dage, skal din styrke være (5 Mos 33,25 gl. oversættelse). Tak Gud, at han i sin kærlighed og almagt formår at bruge *alt* det, der gør ondt, til at lede os til nåden, Himlen og sin almagt.
Gud er på ingen måder ligeglad med dine tårer i dette! Nej, de er samlet i Hans lædersæk og skrevet i Hans bog (Sl 56,9). Og ikke nok med det. Han ønsker at gøre din tåredal til et kildevæld (Sl 84,7 gl. oversættelse), hvis vand bliver til liv og velsignelse for både dig selv og andre.

Vig ej fra mit hjerte
åndens armods smerte;
du til gavn mig er.
Sig mig mine lyder,
at jeg altid nyder
nådens rigdom her.

Du, som ensom vanker,
fat dog dybt Guds tanker:
Kun som arme små
nåden vi erfarer,
Gud os det forklarer
selv i Ordet så.

Heller må du ligge
dybt i støv og tigge
nåde ved hans blod,
end som selvretfærdig,
hellig, stærk og værdig
have trøst og mod.

Herre, du bevare
mig fra denne fare:
selvretfærdighed;
men i Kristus giv mig
trøst og kraft - og bliv mig
du al salighed.

Højst elendig er jeg,
men i Kristus bær‘ jeg
dog et helligt skrud.
Jeg i dette klæde
ren og skøn tør træde
frem for Himlens Gud.

Lær mig vandre varligt,
her er ofte farligt;
ingen kan gå trygt.
Er end frelsen vundet,
er end vejen fundet,
er der grund til frygt.

Du dit værk oplive,
regn og sol du give –
gør, som du det vil;
blot du så mig fører,
at til sidst mig hører
Himmeriget til.

(C.O. Rosenius)

HAR VI RET TIL AT SKÆLDE UD PÅ GUD?

Af Mikkel Vigilius

”Man har ret til at blive vred på Gud”. ”Det nytter at skælde ham ud”. ”Gud kan jeg tale til, præcis som jeg vil[1].”
Sådan lyder vejledningen fra sygehuspræst Preben Kok i bogen *Skæld ud på Gud*. Bogen kan købes i boghandler og på benzinstationer over hele landet.
Er det en sand vejledning? Har en kristen ret til at blive vred på Gud og skælde ham ud? Spørgsmålet er ikke kun aktuelt på grund af Preben Koks bog og vejledning, men fordi vi i disse år stadigt oftere møder den samme vejledning i bibeltroende kristne sammenhænge.
Det fremstilles som sundt, godt og bibelsk at skælde ud på Gud for de ting, som går os imod og gør os ondt. Netop fordi denne vejledning bliver stadigt mere udbredt, er det vigtigt at vurdere den i lyset af Bibelens ord.

Alvoren

Man kan naturligvis spørge, om det er en sag, som det er værd at ofre nogen væsentlig opmærksomhed. Har det nogen større betydning for vores kristne tro og vores forhold til Gud, om vi mener, at det er i orden at blive vrede på Gud og skælde ham ud?
Det spørgsmål vil jeg forsøge at besvare videre frem i artiklen.
Men jeg vil indledningsvis sige, at det har været foruroligende for mig at arbejde med dette spørgsmål i lys af Bibelens ord. Det er gået op for mig, at sagen har en langt større alvor, end jeg selv troede.
Hvordan vi forholder til det at blive vred på Gud og skælde ud på ham har i sagens natur at gøre med det mest grundlæggende i vores tilgang til og relation til Gud. Det handler om, hvordan vi forholder os til Gud, som han har åbenbaret sig for os i sit ord. Det handler om vores tillid til og åbenhed over for Guds ord. Det handler om ydmyghed eller hovmod, tro eller vantro, lydighed eller ulydighed i mødet med Bibelens sande og levende Gud.
Dermed handler det i sidste ende om at bøje sig for, tro og leve med Gud, som han virkelig er, eller at afvise Gud og danne sig sit eget billede af en gud, som det er muligt at leve med på de vilkår, vi selv finder rimelige.

LEDER

Det har overrasket mig, at Bibelen så klart og entydigt fastslår, at vi *ikke* har ret til at blive vrede på Gud og skælde ud på ham. Det har ligeledes overrasket mig, hvor alvorligt Bibelen ser på det at trodse Guds ord og vilje på dette punkt.

Jeg ved, at min vejledning i denne sag vil gå imod meget af det, som siges i vore kristne menigheder i dag. Men jeg håber, at artiklens budskab ikke vil blive prøvet på, om den stemmer med de tanker, som er mest udbredte i dag, men på om den stemmer med Bibelens ord.

Jeg ved, at der i de kristne menigheder i dag sidder mange, som har lyttet til budskabet om, at vi har ret til at skælde ud på Gud, og som derfor er gledet ind i denne praksis i deres forhold til Gud. Vi formes af det, vi hører.

Andre har oplevet at blive vrede på Gud og er trådt op imod ham med anklager og bebrejdelser, ganske enkelt fordi lidelsen i deres liv var ved at knække dem, og de ikke oplevede, at Gud hørte deres bønner og kom dem til hjælp.

Uanset den konkrete og personlige baggrund kan det være svært for dem, som har været inde i vredens og anklagens spor i deres forhold til Gud, at læse en artikel som denne. Det er mit ønske og min bøn, at det må blive tydeligt, at Guds nåde i Jesus rækkes enhver, der har syndet også på dette punkt. Hvis dette budskab når frem til hjerterne, da kan det ved Guds Ånd blive til åndeligt liv, frigørelse og fornyelse.

Den sande åndelige fornyelse har altid sin kilde i, at synden afdækkes, bekendes og tilgives for Jesu skyld. Men når synden afdækkes, kan det også virke åndelig forhærdelse. Afviser vi Guds ords dom over synden, fordi vi vil holde fast ved den og fremture i den, da vil vi uundgåeligt forhærde vore hjerter i forhold til Gud. Det ender med frafald og åndelig død.

Så stor er alvoren. Derfor er det også afgørende, at det, jeg skriver om denne sag, ikke er et udtryk for mine egne tanker, men for, hvad Gud siger i sit ord.

Afviser vi Guds ords dom over synden, fordi vi vil holde fast ved den og fremture i den, da vil vi uundgåeligt forhærde vore hjerter i forhold til Gud. Det ender med frafald og åndelig død.

Inden vi vender os til Bibelen, skal vi imidlertid se på nogle af de tanker, som præger vores vestlige kultur i dag, og som har været med til at fremme forestillingen om, at det er godt og sundt for en kristen at blive vred på Gud og skælde ham ud.

Gestaltterapi

Preben Kok lægger i sin bog ikke skjul på, at hans tanker om forholdet til Gud er inspireret af den psykologiundervisning, han har modtaget, nærmere bestemt af gestaltterapien. Denne terapiform har vundet stor udbredelse i den vestlige verden i det sidste halve århundrede, og den har i betydelig grad formet vores almindelige opfattelse af, hvad der er følelsesmæssigt sundt og godt for os som mennesker.

Gestaltterapien opstod i perioden 1940-1970 og vandt efter 1968 stor udbredelse blandt de unge, som var præget af ungdomsoprøret og dets idealer.

Gestaltterapien har det som et centralt mål at gøre hvert enkelt menneske til herre i sit eget liv. Den enkelte må lære at tro på sig selv,

lytte til sig selv, handle ud fra sine egne ønsker og realisere sig selv fuldt ud.
Ingen autoriteter og ingen instanser uden for mennesket har ret til at bestemme over eller begrænse dets naturlige selvudfoldelse og selvrealisering. Hvis nogen uden for mennesket hæmmer eller hindrer det i at følge sin egen vilje og nå sine egne mål, er det sundt og godt at reagere med vrede, og det er ligeledes sundt at give udtryk for vreden ved uden filter at skælde den skyldige ud. Kun sådan kan man blive et helt menneske og herre i sit eget liv[2].

Den kristne familieterapeut A. Hjøllum Christensen skriver om gestaltterapien:
"Gestaltterapien repræsenterede ligesom ungdomsoprøret en frisættelse af individet, og den betragtede underdanighed og afhængighed som en slags psykisk sygdom, hvorimod oprør blev set som sund og konstruktiv adfærd.
Der blev opmuntret til egocentrisk opførsel i form af spørgsmål og påstande som: 'Hvordan føler du?' 'Hvad vil du?' 'Du er ikke sat i verden for at leve op til andres forventninger', og 'Hvis du føler sådan, så gør noget ved det'.
Gestaltterapien blev på kort tid identificeret med normbrud, konfrontation, selvrealisation og afreagering af følelser uden for megen refleksion[3]."
Hjøllum Christensen påpeger, at gestaltterapiens grundtanker klinger godt sammen med den almindelige tankegang i den vestlige verden i dag:
"Vi lever i en tid, hvor der synes at være mere og mere plads til at dyrke vores ego. Vi mener at have retten over vores liv, og der er ingen, der skal bestemme over os. Vi er ikke længere tilhængere af autoriteter (…) Meget i vores liv kommer til at handle om at realisere os selv."

Guds skyld
Med udgangspunkt i gestaltterapiens grundtanker anbefaler sygehuspræst Preben Kok, at vi gør oprør mod Gud, giver luft for vores vrede mod ham og skælder ham ud, når livet går os imod. Det er vores ret, det er sundt for os, og det er kun rimeligt. For Gud har ifølge Kok skylden for alt det, som går galt i denne verden.
Kok regner ikke med, at vi selv, satan og synden er årsag til verdens nød og død. Det er Guds skyld alene, at verden er, som den er[4]. Derfor er det også ham, vi må rette vores vrede, bebrejdelse og anklage imod. Vi må fastholde Gud på hans skyld og skælde ham ud for det "svineri" og det "forbistrede rod", han er skyld i[5].
De bønner, som Kok anbefaler at bede til Gud for at skælde ham ud og fastholde ham på hans skyld, er i flere tilfælde så blasfemiske i deres form og indhold, at de ikke bør citeres. Det er rystende læsning.
Ikke desto mindre lover Kok, at netop disse bønner vil åbne op for rige åndelige erfaringer af frigørelse og forløsning ledsaget af indre varme, sitren, ro eller lignende[6]. Som eksempel fortæller han om en kvinde, som han havde i konsultation, og som under konsultationen fortalte, at hun så Gud i fysisk skikkelse i rummet:
"Da hun så Gud i rummet, så sparkede hun ud efter ham, helt fysisk, så konkret var det for hende, og da hun sparkede ud efter ham, blev hun forløst[7]."
At angribe Gud, skælde ham ud, give ham skylden og sætte ham på plads – det gør os frie.

Almen tendens

Preben Kok står som nævnt ikke alene med sine tanker om, at det er godt at skælde ud på Gud. I de seneste årtier har disse tanker fået almen udbredelse i den kristne kirke, også blandt bibeltroende kristne.

Ofte fremstilles det at skælde ud på Gud som udtryk for en mere ægte og sund kristendom end den, som betoner, at vi må møde Gud med ærbødighed, ydmyghed og ærefrygt. Ærlighed og autencitet i kristenlivet identificeres med frimodigheden til at sige hvad som helst til Gud og gøre ham til skydeskive og syndebuk for al vor vrede, sorg og utilfredshed. Vi skal på ingen måde være bange for, hvad vi siger til Gud. Han kan godt holde til, at vi både anklager, bebrejder ham, angriber ham og skælder ham ud. Det er godt at gøre det. Det er ærligt og autentisk.

Den amerikanske prædikant, forfatter og forlagsleder R. Adam DeBaugh er repræsentant for de nye tanker om, at det er sundt og godt for kristne at skælde ud på Gud:

"Klem på, vær vred på Gud! (…) Det kan have en helbredende virkning ind i dit liv, at du bliver vred på Gud (…) Alt for ofte lader vi vores vrede gnave løs inden i os, så den bare vokser og vokser, indtil den kommer ud på destruktive og voldelige måder. Let trykket – gå udenfor og råb ad Gud (…) Giv Gud en ordentlig overhaling! (…) Gud kan tåle det[8]."

Gudsbilledet

At vreden mod Gud typisk vækkes hos os, når livet gør ondt, betones af både Preben Kok og R. Adam DeBaugh. Begge mener, at det ret og rimeligt, at vi bliver vrede på Gud, når vi møder skuffelser, sygdom, lidelse, hjertesorg og tab. Gud kunne have forhindret det, og det er jo det, vi må forvente af ham: at han beskytter os mod alt ondt. Når han så alligevel ikke gør det, er det kun ret og rimeligt, at vi bliver vrede og skælder ham ud for ikke at gøre det rigtige!

Den gud, som Kok og DeBaugh taler om, er en gud, som er til for os. Han er der for at være vores ven og støtte gennem livet. Det er hans opgave. Det er det, vi har ham til. Og han bliver så glad, når vi beder til ham og inddrager ham i vore liv. Så får han mulighed for at komme ind og gøre noget godt for os.

Desværre er der ikke særlig mange, der beder til denne gud og benytter sig af ham. Og det er næsten synd for ham. De fleste ignorerer ham. Det er han ked af. Men så meget mere glad er han for os, der faktisk tror på ham, beder til ham og benytter os af ham.

Vi kan så til gengæld også med rimelighed forvente, at han faktisk gør livet godt for os. Og skulle vi mod forventning opleve modgang, så fortjener Gud at blive skældt ud. Det manglede bare. Han er jo til for os!

For kort tid siden gav jeg en kort fremstilling af dette gudsbillede i en klasse på vores bibelskole. Efterfølgende blev der helt stille i klassen, og jeg undrede mig. Hvorfor sad eleverne bare helt tavse og så på mig? De plejede at have både spørgsmål og kommentarer. Til sidst rakte en pige hånden op og sagde lavmælt: "Det er jo sådan der, vi tænker om Gud."

Bibelske eksempler

Når man i bibeltroende sammenhænge hævder, at vi som kristne har ret til at blive vrede på Gud og skælde ud på ham, henviser man ofte til bibelske personer, som gjorde netop dette: Job f.eks. Han skældte ud på Gud! Så er det åbenbart forsvarligt og godt.

Hvad skal vi sige til det? Der er meget sige, men jeg vil fremhæve to ting, som vi altid må huske, når vi læser i Bibelen om, hvad de troende gør.

1) Vi må skelne mellem de vejledende (*præskriptive*) afsnit og de beskrivende (*deskriptive*) afsnit i Bibelen.
De vejledende afsnit er de tekster, hvor Guds ord fortæller os, hvad vi bør tro og gøre. Det sker i tekster som f.eks. de ti bud, bjergprædikenen og formaningerne i NT's breve. Hvad vi læser her kan vi umiddelbart tage til os som vejledning for os og vore liv.
Anderledes forholder det sig med de beskrivende afsnit. Her hører vi om, hvad der historisk skete, og hvad de bibelske personer historisk gjorde.
Det er tydeligt, at de troende i Bibelen ikke altid handlede godt. Nogle gange gjorde de, andre gange gjorde de ikke. Derfor kan vi ikke gå ud fra, at alt, hvad de troende i Bibelen gjorde, det bør vi også gøre.
Josef drak sig beruset med sine brødre (1 Mos 43,34). De første kristne i Jerusalem solgte alt, hvad de havde, og gav det til de fattige (ApG 2,45). Job skældte ud på Gud (Job 9,20-22).
Kan og bør vi gøre det samme? Det er ikke sikkert. Det må vi overveje i lyset af de vejledende afsnit i Bibelen. Længere fremme skal vi se nærmere på nogle af disse vejledende afsnit.

2) Vi må være varsomme med at trække enkelte vers ud af Bibelen og tolke dem løsrevet fra sammenhængen (*konteksten)*.
I forbindelse med de beskrivende afsnit i Bibelen sker det ofte, at Gud selv udtaler sig om og vurderer menneskers handlinger. Ofte er Guds vurdering overraskende for os. Noget, som vi selv ville opfatte som godt, betegner Gud som ondt, og omvendt.
At Israels folk ofrer til Gud i templet og synger lovsange til ham på profeten Amos' tid, er det ikke godt? Nej, for folket er samtidig ulydigt mod Guds ord. Derfor væmmes Gud ved deres ofre og lovsange (Amos 5,21-24).
At Abraham går til Morija Bjerg for at dræbe og ofre sin søn Isak, er det ikke ondt? Nej, for det sker på Guds befaling og i tillid til, at Gud om nødvendigt vil vække Isak til live igen (1 Mos 22,15-18; Hebr 11,17-19).
Men hvad så med Job, der skælder ud på Gud? Handler han godt eller ondt? Det kan være svært at vurdere ud fra selve handlingen. Men vi behøver ikke at være i tvivl. Gud træder selv frem sidst i Jobs bog og giver sin vurdering af Jobs ord. Her fælder Gud dom over Job for hans vrede og anklagende ord.
Det samme ser vi i forbindelse med Jonas og Jeremias. De bliver også vrede på Gud og skælder ud på ham. Hvis vi river de vers ud, hvor de udtaler deres vrede mod Gud, kan vi holde dem frem og sige: Se, sådan handler de troende i Bibelen, så har vi også ret til at gøre det! Men læser vi versene i deres bibelske sammenhæng, så tegner der sig et helt andet billede. Så ser vi, at Gud selv træder frem og fælder dom over Jonas og Jeremias for deres vrede og trods mod Gud. I det følgende skal vi se nærmere på disse tre: Job, Jonas og Jeremias.

Job
Job blev ramt af et tab og en sorg så stor, at næppe nogen kan leve sig ind i det. I den første tid efter tragedien var det troen, som bestemte Jobs handlinger og ord. Derfor kom der "ikke et syndigt ord over Jobs læber" (2,10).
Men da Jobs venner trådte til for at hjælpe

ham, gjorde de ondt værre, og det bidrog til, at Job gav efter for vantroens anklage mod Gud: "Selvom jeg er uskyldig, gør han mig til en løgner (…) Jeg kan kun sige: Skyldig eller uskyldig, han udsletter begge" (9,20-22). Job anklager Gud for at være uretfærdig i sin dom over og behandling af mennesker. I de sidste kapitler af Jobs bog træder Gud imidlertid selv frem og dømmer Job for hans anklagende ord: "Hvem er det, som med uforstandige ord formørker det, jeg har bestemt?" (38,3).

Job må angre sine ord og kalde dem tilbage: "Derfor kalder jeg alt tilbage og angrer i støv og aske" (42,6).

I 1989 udgav Credo Forlag bogen "Vrede" af Richard P. Walters. Her fremdrages Job som eksempel på en bibelsk person, som blev vred på Gud, og konklusionen er klar: "Det var forkert af Job at være vred på Gud (…) Af Jobs historie kan vi lære, at det *ikke* er rigtigt at være vred på Gud, uanset hvor forståelig vreden end kan være" (Walters' kursivering)[9].

Når vi læser Jobs bog er det imidlertid utroligt trøstende at se, at Job hele tiden er i Guds gode hænder og under hans nåde, både når han kan tro på Gud, og når han ikke kan tro ham.

Når Job bevares hos Gud, hænger det sammen med, at han kommer til Gud med sin nød; han er oprigtig i sit forhold til Gud og sin bøn til ham, og så tager han imod Guds ord og bøjer sig for det, også når Gud fælder dom over ham. Derfor bevares han hos Gud og under hans nåde – midt i anfægtelsen.

Det gælder også, når Job i anfægtelsen oplever, at alt brister for ham, og han anklager Gud for at handle urimeligt. Da Gud kommer og sætter fingeren på denne synd, erkender og bekender Job den.

Han er en synder, og synden kommer frem også i hans tale til Gud. Men Job er en bodfærdig synder, der ikke forsvarer og fastholder synden, men bekender den for Gud og beder om nåde.

Det er baggrunden for, at Gud fremhæver Jobs gudsforhold som sandt og godt i modsætning til vennerne. Job talte ærligt og oprigtigt *til* Gud og tog imod det, som Gud sagde til ham. Vennerne talte bare *om* Gud, og de fulgte deres egne tanker (Job 42,7)[10].

Hvad der her er sagt om Job har gyldighed for alle kristne.

"Vi synder dagligt meget og fortjener kun straf." Sådan lyder det i Luthers Lille Katekismus om de kristnes liv. Det er nedslående, men også befriende sandt.

Som kristne er vi en flok krøllede syndere, som halter og humper os fremad på himmelvejen, og som dagligt mærker synden ytre sig hos os, og til tider sker det netop i form af tvivl, vantro og vrede mod Gud.

Det er dybt ydmygende og anfægtende, når vi oplever det. Hvordan kan jeg kalde mig kristen, når jeg oplever mere tvivl og trods i mig end tro på Gud, mere vrede og modvilje mod Gud end glæde over ham?

Netop her er det, at evangeliet kommer ind! Som kristen er jeg *samtidig* synder og retfærdig. Jeg er en synder i mig selv med et hjerte, der bliver ved at rumme både ugudelighed, vantro og trods mod Gud. Men jeg er *samtidig* fuldkommen retfærdig og hellig i Jesus.

Det ser jeg i Ordet! Her hører jeg, at Gud ufortjent gør den ugudelige retfærdig i Jesus (Rom 3,21-4,6). Her hører jeg, at jeg ved Jesus har fået adgang til en nåde, som jeg står, går og lever i, og som jeg falder i, når jeg giver efter for synden (Rom 5,1-2).

”Det er ikke sådan, at en kristen mister nåden, når han synder. Da ville Kristi rige jo være et gerningsrige. Men nu er det et nåderige, hvor nåden hersker over gerningerne. Ellers ville Kristus være død forgæves” (C.O. Rosenius).

Hvor er det godt at vide! Men hvor er det da også vigtigt, at synden kaldes ved sit rette navn som synd. Når Gud sætter fingeren på synden og fælder dom over den, da må vi gøre som Job og give Gud ret. Kun da lever vi ret med Gud, og kun da er vi under Guds nåde og tilgivelse: ”Hvis vi bekender vore synder, er han trofast og retfærdig, så han tilgiver os vore synder og renser os for al uretfærdighed” (1 Joh 1,9).

Job er en synder, og synden kommer frem også i hans tale til Gud. Men Job er en bodfærdig synder, der ikke forsvarer og fastholder synden, men bekender den for Gud og beder om nåde.

Det er åndeligt livsfarligt, når synden fremstilles som legitim, berettiget og forsvarlig. Da afviser vi Guds dom over synden. Da kommer vi ikke længere til Gud med den. Da bekender vi den ikke for Gud og finder nåde på ny. Da gør vi det modsatte. Vi forsvarer synden og holder fast ved den! Det er frafaldets vej.

Jonas

Jonas prædikede dom over Nineve, men oplevede, at Gud i sin nåde skånede byen, da den omvendte sig.

Jonas’ reaktion var at blive ”meget forbitret og vred” (4,1). Han bebrejdede Gud for hans barmhjertighed (4,2-3). Hele det sidste kapitel i Jonas’ bog handler om Jonas’ vrede.

Men vi hører også her, at Gud selv træder frem og tydeliggør, at Jonas ikke har nogen som helst ret til at være vred. Hans vrede er udtryk for hans syndige hjertes hårdhed og ubarmhjertighed (4,4-11).

At Jonas ikke desto mindre med dette hjerte kan være et Guds barn og en Guds tjener, være under Guds nåde og blive brugt af Gud til andres frelse, det er et kæmpestort evangelium for os. Vi har det samme hjerte, både når vi mærker det, og når vi ikke mærker det.

Jeremias

Jeremias var domsprofet i et folk, som forbandede ham, truede ham på livet og stemplede ham som fjende. Han blev forhadt og forladt af mennesker og følte sig til sidst også forladt af Gud. Derfor vendte han sig mod Gud og anklagede ham for at have svigtet sine løfter: ”Du er blevet mig en bæk uden vand, et upålideligt vandløb” (15,18).

Jeremias stempler Gud som upålidelig, for sådan oplever han ham. Men det er en falsk anklage, og derfor kalder Gud også Jeremias til omvendelse i det umiddelbart følgende vers: ”Derfor siger Herren: Hvis du vil vende om, så skal du stå i min tjeneste. Hvis du fremfører dyrebare ord og ikke tom snak, skal du være min mund” (15,19).

Jeremias’ anklage mod Gud var syndig, og han måtte omvende sig fra den. For os, som læser det i dag, er det en stor trøst at se, at Gud ikke forkaster en slidt tjener, som mærker tvivlen og vantroen indefra, og som ikke magter at holde den tilbage. Gud møder ham med et kærligt kald til omvendelse og med ny nåde, og så taler Gud et trøsteord til Jeremias lige ind i det, som var hans nød (Jer 15,19-21).

Netop dette har også vi brug for, når vi har talt anklagende til og om Gud: omvendelse fra synden, modtagelse af Guds nåde i Jesus og fornyet tilegnelse af Guds ord til trøst og hjælp i vor nød.

De troendes særpræg

Vi kunne finde flere eksempler i Bibelen på troende, der bliver vrede på Gud: David (2 Sam 6,8), Ezekiel (Ez 3,14), og muligvis også Samuel (1 Sam 15,11). Men hvor mange vi end finder frem, så finder vi i hele Bibelen ikke ét eksempel, hvor det fremstilles som ret, godt og forsvarligt at skælde ud på Gud. De troendes vrede mod Gud er *altid* et udtryk for deres egne hjerters syndige mistillid til og trods mod Gud, hans vilje, hans væsen og hans veje.

Det, som er særpræget ved de troende i forhold til de vantro, er således ikke, at de har ret til og mulighed for at skælde ud på Gud på en forsvarlig, ren og god måde. Det er altid forkert, når et syndigt menneske skælder ud på den hellige og retfærdige Gud.

De troendes særpræg er derimod, at de lytter til Gud, når han taler til dem. De lytter også, når Gud kommer til dem og fælder dom over deres hjerters syndige vrede og deres munds syndige anklager. De bøjer sig under Guds dom og bekender synden. De lytter, når Gud fortæller dem, at han er retfærdig og kærlig i alle sine gerninger, og at han i sin nåde lader alt virke sammen til gode for sine børn, også når de ikke forstår det.

De troende griber fat om dette ord fra Gud og holder fast ved det – imod alle deres egne tanker og følelser. Derved bevares de hos Gud og under hans nåde og velsignelse.

Som Richard P. Walters formulerer det: "Job lyttede, og det gjorde Jonas, Elias og David også. De erkendte, at Gud var større end deres følelser, og at deres følelser kun var udslag af deres eget syn på sagen[11]."

De troendes vrede mod Gud er *altid* et udtryk for deres egne hjerters syndige mistillid til og trods mod Gud, hans vilje, hans væsen og hans veje.

Hvorfor sover du, Herre?

Der er mange måder at udtrykke sin vrede på. Det kan ske i form af anklager og bebrejdelser. Men det kan også ske i form af hånlig og respektløs tiltale.

Enkelte steder i Bibelen kan vi få indtryk af, at der er troende, der taler sådan til Gud, og at det er forsvarligt.

Mest kendt er formuleringen i Salme 44,24: "Vågn op, hvorfor sover du, Herre?"

Umiddelbart lyder det hånligt, ironisk og nedladende. Det kan minde om Elias' ord til Ba'al-profeterne, da de på Karmels bjerg forgæves beder deres gud om ild fra himlen. Elias håner både de falske profeter og deres gud: "Råb dog højere, han er jo en gud! Han har vel et ærinde at forrette og er gået afsides! Eller måske sover han og skal først vågne!" (1 Kong 18,27).

Så hånligt kan man tale om Ba'al. Kan man tale lige så hånligt om og til Gud?

I den meget anbefalelsesværdige bog *Hard Sayings of the Old Testament* (svære tekster i Det Gamle Testamente) går professor Walther C. Kaiser i dybden med udsagnet: "Vågn op, hvorfor sover du, Herre?"

Kaiser påpeger, at hele Salme 44 beskæftiger sig med lidelsens problem, og at formu-

leringen i v.24 kun kan forstås i lyset af sammenhængen[12].

I v.1-9 fastslår salmisten, at Gud fra fortiden har været Israels trofaste konge og herre, og at han tidligere har bragt sit folk sejr i krig. Men sådan er det ikke mere. I v.10-17 hører vi, hvordan folket nu oplever sig forladt og svigtet af Gud: "Men nu har du forstødt os og gjort os til skamme. Du drog ikke ud med vore hære; du lod os vige for fjenden, vore modstandere plyndrede, som de ville" (v.10-11).
Salmisten er overbevist om, at det er Guds valg og vilje, at folket nu lider nederlag: "*Du* gjorde os til slagtefår og spredte os blandt folkene. *Du* solgte dit folk til spotpris" (v.12-13).
Men salmisten forstår det ikke, for folket har ikke vendt sig fra Gud. Ulykken kan ikke være en straf for synd og trods mod Gud: "Alt dette har ramt os, skønt vi ikke glemte dig og ikke svigtede din pagt. Vort hjerte veg ikke fra dig, vore skridt forlod ikke din vej" (v.19).
Hvorfor skal folket da opleve denne ulykke? Hvorfor kommer Gud ikke sit folk til hjælp? Det er ind i denne sammenhæng, at spørgsmålet så kommer: "Vågn op, hvorfor sover du, Herre? Stå op, forstød os ikke for evigt! Hvorfor skjuler du dit ansigt?" (v. 24-25).
Der er ikke gnist af hån, ironi eller nedladende toner i disse formuleringer. Hele salmen er båret af ærefrygt for og tillid til Gud, men også af sorg og smerte over, at Gud nu skjuler sig, og af bøn om, at Gud må rejse sig og træde frem til hjælp for sit folk.

Kaiser påpeger, at formuleringen "Vågn op!" har militære undertoner. Når krigeren sidder eller sover, tager han ikke del i kampen. Men når han vågner, træder han ud i krigen[13]. Formuleringen indgår i Deborahs sejrssang efter krigen mod Sisera og kana'anæerne (Dom 5,12).
En tilsvarende formulering blev brugt, hver gang Israels folk brød op under ørkenvandringen for at vandre videre. "Hver gang arken brød op, sagde Moses: 'Rejs dig Herre, så dine fjender spredes og dine modstandere flygter for dig'" (4 Mos 10,35).
Når salmisten i Sl 44,24 spørger, hvorfor Gud sover, er det således et spørgsmål om, hvorfor Gud holder sig ude af krigen. Hvorfor rejser han sig ikke og træder frem til hjælp for sit folk i krigen?
Salmisten oplever Gud som en kriger, der har magt til og mulighed for at tage del i kampen og vende slaget, men vælger ikke at gøre det. Sådan forholder Gud sig til Israels krig. Men hvorfor? Det forstår salmisten ikke.
Han sætter ikke spørgsmålstegn ved Guds ret til at handle sådan og heller ikke ved Guds trofasthed mod sit folk. Men han forstår ikke Guds handlemåde.
Det er en nød for ham, at Gud skjuler sig, og han anråber Gud om at rejse sig og træde frem til hjælp for sit folk. Med den bøn slutter salmen: "Rejs dig, kom os til hjælp! Udfri os, så sandt du er trofast" (v.27).

Når man læser salme 44 i sin helhed, bliver det tydeligt, at den ikke rummer så meget som en antydning af respektløs, ironisk, nedladende eller hånlig tiltale til Gud. Hele salmen ånder tværtimod fra ende til af troens oprigtige forhold til og henvendelse til Gud i håb, tillid og ærefrygt.

Ærefrygten er igennem hele Bibelen bærende i de troendes forhold til, møde med og tiltale til Gud. Ærefrygten står ikke i modsætning den tillidsfulde tryghed ved Gud som vores

gode og kærlige far for Jesu skyld, ligesom den heller ikke på nogen måde hindrer os i at tale ærligt og åbent ud med Gud om alt, hvad vi tænker, oplever og føler. Men vi gør det med ærefrygt.
Vi siger: "Fader vor", med dyb og taknemmelig tryghed, og så beder vi: "Helliget blive dit navn" (Matt 6,9).
Sådan lever vi med Gud, og sådan taler vi til ham: med tak og tryghed, med ærefygt og ydmyghed. "Lad os derfor takke for, at vi får et rige, der ikke kan rokkes, og med tak tjene Gud, som det er hans vilje, i gudsfrygt og ærefrygt" (Hebr 12,28).

Alle Herrens veje

Salme 44 er båret af troen på, at Gud virkelig *er* trofast, god, kærlig og retfærdig i alt, hvad han gør. At Gud er sådan, og at han er det i *alle* sine handlinger fra evighed til evighed, det er Bibelens samlede vidnesbyrd.
"Skulle han, der dømmer hele jorden, ikke øve ret?" (1 Mos 18,25); "Herren er god og retskaffen" (Sl 25,8); "Herre din godhed når til himlen" (Sl 36.6); "Hans gerninger er sandhed og ret" (Sl 111,7); "Herren er god mod alle" (Sl 145,9); "Herren er retfærdig på *alle* sine veje, han er trofast i *alle* sine gerninger" (Sl 145,17); "For jeg, Herren, øver trofasthed, ret og retfærdighed på jorden" (Jer 9,23); "Gud er kærlighed" (1 Joh 4,8); "Gud viser sin kærlighed til os, ved at Kristus døde for os, mens vi endnu var syndere" (Rom 5,8).

De vers, som her er citeret, udtrykker Guds folks tro. Sådan tror vi, at Gud er. Han er god, kærlig og retfærdig i alt, hvad han gør.
Han elsker os højere end nogen jordisk far og mor, og han sigter i alle forhold på vort sande og evige vel. Han holder ingen gode gaver tilbage fra os, men giver os *alt* det, som vi har behov for for at bevares hos ham, tjene ham og nå målet i himlen:
"Han som ikke sparede sin egen søn, men gav ham hen for os alle, vil han ikke med ham skænke os alt?" (Rom 8,32).

Gud er på ingen måde ligeglad med det, vi oplever smerteligt, hårdt og tungt her i livet. Gud ser al vor nød og fører regnskab med hver eneste tåre, vi fælder (2 Kong 20,5; Sl 56,9). Han har omsorg for den mindste fugl, men han langt større omsorg for os (Matt 6,26-27; Luk 12,6-7). Guds kærlighed overgår en omsorgsfuld moders kærlighed til sit barn og en omsorgsfuld fars kærlighed til sit barn (Es 49,15; Ef 3,15).

Ingen elsker os højere end Gud, og ingen ser bedre end han, hvad der er vores egentlige nød og egentlige behov. Netop derfor sendte han sin egen søn til jorden. Han gjorde det af kærlighed til os, for at frelse os fra synd, død, dom og fortabelse: "Således elskede Gud verden, at han gav sin enbårne søn, for at enhver, som tror på ham, ikke skal fortabes men have evigt liv" (Joh 3,16).
Men er det kærlighed? Er det kærlighed, at Gud ofrer sin eneste og elskede søn for andre? Ja, når Gud gør det, er det kærlighed. For Gud ofrer ikke en anden end sig selv.
Det er Gud selv, der bliver menneske i Jesus. Det er Gud, der fødes som et hjælpeløst spædbarn i Betlehem. Det er Gud, der hånes, forkastes og fornedres af sit eget folk.
Det er Gud, der bærer *alle* vore synder på sit legeme op på korsets træ, inklusive vore hjerters dybeste vantro, trods og hovmod. Det er Gud, som én gang for alle modtager den fulde og evige straf for al vor synd på korset, og som derved åbner os en dør til himlen, som aldrig kan lukkes igen. Det er Gud, der dør i

vort sted, for at løse os ud af al nød, sorg, smerte, død og lidelse i denne verden og føre os frem til det evige liv i herlighed på den nye jord.

I Jesus fik vi den fulde og evige åbenbaring af Guds kærlighed til os. Når vi ser Jesus, ser vi Gud. Den kærlighed, som Gud mødte os med i Jesus, den former og bestemmer *alle* Guds gerninger over for os. Den ligger bag *alt* det, Gud lader møde os i livet – i medgang og modgang, mørke og lys, glæde og sorg. Gud er god, retfærdig og kærlig i *alt*, hvad han gør, og han lader *alt* virke sammen til gode for sine børn (1 Sam 2,1-10; Rom 8,28).

Det er Guds folks tro. Bliver den anfægtet? Ja, det bliver den. Kan den blive så anfægtet, at vi slet ikke mærker den og i stedet føler, at tvivlen og vantroen har magten i hjertet? Ja, sådan kan det være. Netop da har vi brug for Guds ord og løfter. Ordet står fast og rokkes ikke af vor tvivl.
Læg mærke til Paulus' formulering i Rom 8,28: "Vi *ved*, at alt virker sammen til gode for dem, som elsker Gud." Der står ikke, at vi føler det, mærker det eller ser det. Ofte gør vi netop ikke det. Men vi *ved*, at det er sådan. Vi *ved*, at Gud er god, at han er for os for Jesu skyld, og at han lader alt i vort liv samvirke til vort sande og evige vel. Det *ved* vi, for det siger Guds ord. Det er virkeligheden – altid.
Denne virkelighed har vi brug for at blive mindet om i den kristne menighed, ved at Guds løfter bliver holdt frem for os i tale og i sang, igen og igen, så løfterne kan bære os, også når troen smuldrer i vore hjerter.

Da min kone Leila og jeg blev gift for 20 år siden, ønskede vi, at der i kirken skulle synges en sang, som stærkt og trøstende minder os om Guds urokkelige kærlighed til os, omsorg for os og godhed mod os for Jesu skyld. Jeg vil bare citere nogle få linjer. Resten af sangen kan læses i det vidnesbyrd, som findes på s.53-56.

Alle Herrens veje er kun
godhed, sandhed, trofasthed.
Også når vi ej kan se det,
han vort bedste vil og ved.

Ser vi fremad, altid samme
kærlighed os følge skal,
bære os på hyrdearme
og bevare os fra fald.

Hvor er det godt at høre det, og hvor har vi brug for det, igen og igen!

Den kærlighed, som Gud mødte os med i Jesus, den former og bestemmer *alle* Guds gerninger over for os. Den ligger bag *alt* det, Gud lader møde os i livet

Men er det sandt? Er det sandt, at Gud bevarer os fra fald? Ser vi ikke netop, at mange kristne faldt fra, fordi de mødte noget, som var for hårdt og tungt for dem? Holder løftet så om, at Gud lader alt samvirke til gode for os?
Ja, det gør det! For hvad er det, der står: "Alt virker sammen til gode for dem, *som elsker Gud*" (Rom 8,28).
Hvordan forholder vi os til den, vi elsker, når vi møder noget, som gør ondt i livet?

Det ved enhver, som har oplevet et godt kæresteforhold og ægteskab indefra. Når vi møder noget, som gør os ondt, så søger vi spontant hen til den, vi elsker, for at fortælle om det, som gør ondt, og for at få trøst og hjælp. Sådan handler vi i forhold til den, vi elsker.
Og i det lys giver Guds løfte mening. Alt virker sammen til gode for dem, s*om elsker Gud*, og som går til ham med deres nød. For her hos Gud forvandles og vendes al nød til velsignelse, bevarelse og evigt liv.

Fornægtelse af Gud
Har vi ret til at skælde Gud ud? Har vi ret til at ophøje os over Gud, sætte ham på anklagebænken og fælde dom over hans handlinger? Har vi ret til at beskylde Gud for ikke at tænke sig ordentligt om og for at handle dumt, tåbeligt, ondt?

I mødet med Guds selvåbenbaring i Bibelen giver svaret sig selv. At skælde ud på Gud er en fornægtelse af Gud, som han har åbenbaret sig for os. Når jeg skælder ud på nogen, er det, fordi jeg mener, at de har handlet galt. Når jeg skælder ud på Gud, retter jeg fingeren mod ham og siger: ”Du har fejlet, du har syndet, du har handlet ondt!” Jeg gør mig selv til dommer over Gud og beskylder ham for at være en fejlende synder.
En sådan handlemåde er udtryk for en forhånelse af og et oprør mod Gud, sådan som han har åbenbaret sig for os, og sådan som vi i troen har lært ham at kende.
Når jeg skælder ud på Gud, taler jeg mod den tro, som Gud selv har lagt ned i mit hjerte. Jeg ved, at Gud er god i alt, hvad han gør. Jeg ved, at han gav sig selv for mig på korset og elsker mig med en evig kærlighed. Jeg ved, at han altid vil mig det godt, og at han kun lader mig møde det, som tjener til mit sande og evige vel. Det ved jeg, for det har Gud selv sagt i sit ord, og troen i mig hænger ved og lever af dette ord og løfte.
Men nu vælger jeg at trodse troen. Nu vælger jeg i stedet at lytte til og følge mit eget onde og vantro hjerte, oprøret mod og fornægtelsen af Gud. Jeg adlyder kødet i mig, jeg ophøjer mig over Gud og fælder dom over ham.
Er det den vej, jeg vælger at gå og at fortsætte ad i mit forhold til Gud, da går jeg mod åndeligt frafald, forhærdelse og død. Jeg kan ikke handle mod troen uden at kvæle troen, og jeg kan ikke fortsætte ad den vej uden at forhærde mig over for Gud.
Følger jeg kødets tanker om Gud og trods mod Gud, da adlyder jeg kødet, og da ender det for mig i frafald og død: ”Hvis I lever i lydighed mod kødet, skal I dø” (Rom 8,13).

Slangens forførelse
Den åndsmagt, som førte de første to mennesker bort fra Gud, er den samme åndsmagt, som vil føre os i frafald og åndelig død i dag. Hans strategi har ikke ændret sig meget siden syndefaldets dag.
Som han gjorde det i forhold til de første mennesker, vil han også hos os skabe tvivl i vort sind om, hvorvidt Gud virkelig er god og vil os det godt. Og så vil han plante tanken i os, at det er bedre, hvis vi selv vurderer, hvad der er godt for os, frem for at følge og tro Guds ord.
Det var denne strategi, der bragte Adam og Eva til fald. De mistede troen på Guds godhed og hans ords sandhed og blev forledt til at tro på sig selv og deres egen vurdering i stedet.
Guds ord fortæller os, at Satan kredser som en sulten løve om os, som tror på Jesus (1

Pet 5,8). Han har ikke opgivet en eneste af os. Han ved, at han kan få os tilbage. Og han ved, at han har et mægtigt og virkningsfuldt middel i de spørgsmål, der skaber tvivl hos os om Guds godhed og Guds ords sandhed: Mon Gud virkelig er god i alt det, han gør? Mon du kan regne med Guds ord i denne sag? Mon ikke, du skulle tage og lytte lidt mere til dig selv, dit hjerte og dine følelser og være lidt mere ærlig? Tror du ikke, det ville lette dig selv rigtig meget, at du sagde Gud et par sandheder? Mon ikke det var en god ide at skælde ud på Gud?

Når jeg skælder ud på Gud, fornægter jeg Guds godhed og Guds ords sandhed. Fortsætter jeg ad den vej, ender jeg i frafald og forhærdelse. Netop derfor advarer Guds ord os så stærkt mod at gøre det og fælder en entydig dom over dem, som gør det:

”Menneske! Hvem er du da, siden du går i rette med Gud? Kan det, der er formet, sige til ham, der formede det: ’Hvorfor har du lavet mig sådan?” (Rom 9,20).

”Ve den, der anklager ham, som dannede ham, et potteskår blandt skår af ler. Kan leret sige til ham, som former det: Hvad er det, du laver?” (Es 45,9).

”I vender op og ned på det! Som om pottemageren regnes som leret! Kan en ting sige om ham, som lavede den: ’Han har ikke lavet mig’? Kan det, der er formet, sige om ham, der formede det: ’Han har ingen forstand’?” (Es 29,16).

De to første bud

”I vender op og ned på det”, siger Esajas. Leret opfører sig, som om det var pottemager. Mennesket opfører sig, som om det var Gud.

Det er netop dette, der sker, når vi skælder ud på Gud. Vi sætter os i Guds sted på dommersædet og placerer Gud på anklagebænken.

Sådan vil vore syndige hjerter gerne have det. Det medfødte gudsoprør i vore syndige hjerter indebærer, at vi har en dyb trang og lyst til selv at være gud i vore liv. Det er kun Guds Ånd, som gennem evangeliet kan virke den tro i os, som gerne og med glæde underordner os under Gud i tak, lydighed, ydmyghed og tilbedelse.

Men også som troende vedbliver vi at have lysten i os til at afsætte Gud og sætte os selv i hans sted. Derfor er der også noget i os, som oplever det lokkende og lovende, når nogen anbefaler os at løfte os op over Gud og sætte ham på plads. Der er noget i os, som tiltales af det. Kødet i os siger: ”Ja, naturligvis, hvad andet er rimeligt? Gør det!”

Følger vi kødets indre drift, afsætter vi Gud som Gud i vort liv og sætter os selv i hans sted. Vi bliver afgudsdyrkere, der tror på os selv, lytter til os selv, adlyder os selv og tilbeder os selv. Vi kan godt kalde os kristne, men det er hykleri og selvbedrag, for vi lever i trods mod det allerførste bud: ”Du må ikke have andre guder end mig!” (2 Mos 20,3).

Det andet bud pålægger os aldrig at tale usandt om Gud: ”Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn” (2 Mos 20,7). Budet pålægger os med andre ord at sige det samme om Gud, som Guds ord siger. Siger vi noget andet om Gud end Guds ord, så bruger vi Guds navn til løgn. Netop det gør vi, når vi skælder ud på Gud og

beskylder ham for at handle uklogt og ukærligt. Vi siger det modsatte af det, som Guds ord siger. Vi bruger Guds navn til løgn.
Vi kan fortsat godt sige, at det er Bibelens Gud, vi taler om, men det passer ikke. For Bibelens Gud handler aldrig uklogt, ukærligt og ondt. Det ved vi. Det siger Guds ord, og det står fast i evighed. At beskylde Gud for tåbelighed, tankeløshed, fejl og ondskab er falsk tale om Gud, som leder både os selv og andre væk fra ham.

De to første bud angår det mest personlige og dybtgående i vores forhold til Gud. Vejen til et sandt, levende, tillidsfuldt og trygt forhold til Gud går gennem disse bud.
Vi må åbne os for Bibelens ord og tage imod det, som Gud siger om sig selv der. Så ledes vi til Jesus Kristus og ved ham ind i et levende og velsignet forhold til Gud.
Vi må tage imod Gud, sådan som han har åbenbaret sig i sit ord, og så må vi tale sandt om Gud, som ordet gør det. Det er det evige livs vej: ”Dette er det evige liv, at de kender dig, den eneste sande Gud, og ham, du har udsendt, Jesus Kristus” (Joh 17,2).
Dødens vej er den modsatte: At vi trodser og fornægter det, som Gud har åbenbaret om sig selv, og taler usandt om Gud. Netop det gør vi, når vi skælder ud på Gud og anklager ham for fejl og synd.

En forpjusket og forfalsket gud

Når kristne i dag anbefales at blive vrede på Gud og skælde ud på ham, stilles de ofte i udsigt, at denne handlemåde vil føre dem ind i et bedre og mere autentisk forhold til Gud. De får også at vide, at denne tilgang til Gud i virkeligheden tager Guds storhed mere alvorligt, fordi den regner med, at Gud godt kan holde til, at vi skælder ham ud. Det sande forhold til Gud og den sande tro på Guds storhed findes altså der, hvor vi tillader os selv at blive vrede på ham og skælde ham ud.

Intet kunne være fjernere fra sandheden

Når vi skælder Gud ud og sætter ham på plads, skaber vi i virkeligheden vores helt egen nye gud. Det er en gud, som vi kan ophøje os over, belære og irettesætte – og som har brug for det. Det er en forhutlet og forfalsket afgud, som ikke selv ved, hvad der er ret at gøre, og derfor har brug for at blive korrigeret, skældt ud og vejledt af os. Det er en stakkel af en gud, som fejler og fumler, og som det gradvist giver mindre og mindre mening at have med at gøre. Vi klarer os lige så godt eller bedre uden denne gud, for vi ved jo alligevel selv bedst.

Borte er Bibelens Gud: den evige, almægtige og levende Gud, den retfærdige, barmhjertige og hellige Gud, som har skabt os og frelst os, og som alene ved, hvad der tjener til vort sande og evige vel.
Borte er den Gud, som salmisten vender sig til og fryder sig over at tilhøre, fordi han ved, at hos ham og i hans hænder er han evigt tryg: ”Herren er mit lys og min frelse, hvem skal jeg da frygte? Herren er værn for mit liv, hvem skal jeg da være bange for? (…) Selv om en hær belejrer mig, er mit hjerte uden frygt; selv om der føres krig mod mig, er jeg dog tryg (…) Sæt dit håb til Herren, vær stærk, fat mod, sæt dit håb til Herren!” (Sl 27,1.3.14).

Denne Gud kan tåle alt. Han kan også tåle, at vi skælder ham ud. Det er sandt. Der går intet af Gud, hans majestæt, magt og vælde, uanset hvad vi siger til ham og gør imod ham.

Når vi skælder Gud ud og sætter ham på plads, skaber vi i virkeligheden vores helt egen nye gud. Det er en gud, som vi kan ophøje os over, belære og irettesætte – og som har brug for det.

Gud kan tåle, at hele verden rejser sig imod ham i oprør og protest for at støde ham og hans søn af tronen: "Jordens konge rejser sig, fyrsterne slår sig sammen mod Herren og mod hans salvede: 'Lad os sprænge deres lænker og befri os selv for deres reb'" (Sl 2,2-3).
Hvad er Guds reaktion? "Han, som troner i himlen, ler" (v.4).
Gud er almægtig konge og herre fra evighed og til evighed, og intet, vi gør eller siger, kan reducere eller true hans magt, ære og herlighed. Gud kan tåle alt, også at vi skælder ham ud. Men vi kan ikke tåle det. Det ødelægger vores hjerteforhold til Gud og hans ord. Det dræber troen i vore hjerter og fører os i forhærdelse og frafald.
Og det bringer Guds vrede og dom ind over os: "Så taler han til dem i sin vrede og forfærder dem ved sin harme: 'Jeg har indsat min konge på Zion, mit hellige bjerg!'" (v.5-6).
Hvad bør vi da gøre? Vi bør lytte til Guds ords kald: "Tjen Herren i frygt! Kys hans fødder i rædsel! Ellers bliver han vred, og I går til grunde" (v.11-12).

God vejledning

Når man i vor tid i kristne sammenhænge møder opfordringer til at blive vred på Gud og skælde ud på ham, sker det selvsagt i en god mening. Man ønsker at hjælpe de troende til at være ærlige over for sig selv og ærlige over for Gud.
Hensigten er god, men vejledningen er i strid med Guds ord og ødelæggende for troens liv.
Der gives imidlertid også i vor tid god og bibelsk funderet vejledning i spørgsmålet om vrede mod Gud. Jeg vil nævne tre eksempler.

Richard P. Walters og hans bog *Vrede* er allerede blevet citeret et par gange.
Walters siger sammenfattende om vores ret til at skælde ud på Gud: "Vi har aldrig ret til at skælde ud på Gud, når vi er vrede på ham (…) Det er oprør, og det vil sige: synd (…) Det er nemlig ensbetydende med at kæmpe med Gud i et forgæves forsøg på at tage hans plads, og det grundlaget for al synd[14]."

Jørgen Sejergaard er bibeltro præst på Nordsjælland og besvarer spørgsmål på hjemmesiden jesusnet.dk.
Her modtog han for nogen tid siden et spørgsmål om, hvorvidt man havde et åndeligt problem, hvis man ikke kendte til at blive vred på Gud: "Det at jeg ikke har prøvet at være vred på Gud, betyder det, at jeg ikke er troende nok?" I forlængelse af dette spørgsmål gav Jørgen Sejergaard en klar bibelsk vejledning:
"Selv tør jeg ikke blive vred på Gud eller anbefale det til andre (…) Vreden er en synd, man skal bekende, ikke en følelse, man skal regne for uproblematisk. Vreden er udtryk for manglende tillid, og dermed rummer den en forbitrende kraft, og bitterhed rummer intet godt (…) Du kan ikke kræve universets oprindelseskraft til regnskab for noget som helst (…)
Job gik så langt, at han anklagede Gud (Job 9,4-21a), men han måtte tage det i sig igen, fordi han lærte, at han havde udtalt sig om

noget, han ikke havde forstand på (Job 42,3)."

John Piper er en evangelikal teolog og bibelunderviser, hvis forkyndelse og vejledning værdsættes verden over blandt bibeltro kristne. Flere af hans bøger er oversat til dansk bl.a. *Spild ikke livet* fra Credo Forlag i 2006. I to artikler behandler Piper spørgsmålet om vrede mod Gud og giver en solid og bibelsk vejledning:

"Det er aldrig, aldrig, aldrig i orden at blive vred på Gud (…) Mange tænker om vore følelser, at de bare er noget, som sker for os. Følelserne er ikke rigtige eller forkerte. De er neutrale (…)

Denne tankegang er en af grundene til, at vi har så megen hul kristendom i dag (…) Kun få kristne ønsker og søger at blive helliggjorte i deres følelser (…) Bibelen hævder imidlertid, at følelser kan være både gode og onde (…)

Vrede mod noget syndigt er godt (Mark 3,5), men vrede mod noget godt er syndigt. Det er derfor, det aldrig er i orden at blive vred på Gud. Han er altid og kun god, uanset hvor uforståelige og smertefulde vi oplever hans handlinger. Vrede mod Gud signalerer, at han er ond, svag, ubarmhjertig eller dum.

Intet af dette er sandt, og at hævde det er at vanære Gud. Derfor er det aldrig i orden at blive vred på Gud. Da Jonas og Job blev vrede på Gud, blev Jonas irettesat af Gud (Jon 4,9), og Job angrede i støv og aske (Job 42,6)[15]."

"Når vi er vrede på nogen, er det altid udtryk for en stærk misbilligelse af det, de pågældende personer har valgt og gjort. Hvis du er vred på mig, mener du, at jeg har gjort noget, jeg ikke burde have gjort. Det er grunden til, at det aldrig er i orden at blive vred på Gud. Det er forkert – altid forkert – at fælde dom over det, som Gud gør og tillader. 'Skulle han, der dømmer jorden, ikke øve ret?' (1 Mos 18,25).

Det er arrogant for dødelige, syndige skabninger at fælde dom over Gud for, hvad han gør og tillader. Vi kan græde over smerten. Vi kan blive vrede på synden og Satan. Men Gud gør kun det, som er ret. 'Ja, Herre, Gud, Almægtige, sande og retfærdige er dine domme' (Åb 16,7)[16]."

> Gud kan tåle alt, også at vi skælder ham ud. Men vi kan ikke tåle det.

Udøs dit hjerte

Men hvad så med det, som vi oplever af tvivl, vrede, frustration, skuffelse, smerte og sorg indeni? Skal vi bare lægge låg på det og lade som om, det ikke er der? Ender det ikke bare i hykleri?

Jo, det gør det. Netop derfor er det heller ikke den vej, Guds ord anviser os.

Guds ord kalder os til at gøre noget andet: "Udøs dit hjerte som vand for Herren!" (Klages 2,19). Vi får lov at vende bunden i vejret på vores hjerte og hælde det hele ud for Gud i vore bønner til ham. Intet af det er ukendt for ham, men han ønsker, at vi skal tale ud med ham om det – også vores sorg, tvivl og vrede.

Det er værd at bemærke, at det er i Klagesangene, vi møder tilskyndelsen til at udøse vore hjerter for Herren. I denne bibelske bog møder vi netop den troende i stor nød, sorg, smerte og tvivl, og alt sammen bringes det frem for Gud i bøn.

Det er vores privilegium som Guds børn, at vi må komme til Gud med alt, absolut alt, også vores syndige tvivl, vantro og vrede. Lad os tale ærligt ud med Gud om det hele, be-

kende al synden for ham og bede ham om nåde, trøst og hjælp.
Den bøn vil Gud aldrig afvise. Han vil besvare vor bøn med fuld tilgivelse, han vil bekræfte for os, at vi er hans elskede børn for Jesu skyld, og at vi med al vor nød er i hans almægtige og gode faderhænder, og så vil han give os al den trøst, styrke og hjælp, som vi har brug for i troens liv fra dag til dag frem til målet i Himlen (Sl 34,18-19; 102,18; Es 57,15; 1 Joh 1,9).

De tre forfattere, som jeg ovenfor har citeret for, at vrede mod Gud ikke kan forsvares for en kristen, understreger lige så klart, at vi må komme til Gud med al vor vrede og bekende den for ham – ærligt og åbent:

Richard P.Walters: "Vi må komme til Gud med vores vrede, varsomt og bævende, men også tillidsfuldt og lovprisende (…) Gud gør det klart, at vreden skal behandles, og at den ikke må vokse og gnave, så den bliver til bitterhed (…)
Når vi har besluttet at bringe disse følelser til Gud, så ofte det er nødvendigt, betyder det ikke, at vi dvæler i vreden, det er derimod en handling i tro på, at Gud ønsker at helbrede os, og at han vil gøre det i den time, han har bestemt[17]."

Jørgen Sejergaard: "Det er bedre at indrømme sin vrede over for Gud end bare uden videre at være vred på Gud. At være vred på Gud er et problem, men at indrømme problemet og fortælle ham om vreden og bede om tilgivelse og om tillid til hans godhed og kærlighed er befriende (…)
Du kan udøse vreden for Gud, ikke som anklage, men som klage og sorg (…) Du kan fordybe dig i de mange bønner, hvor Job og David og alle de andre klager deres nød til Gud. Vi har lov både at råbe og sukke vor fortvivlelse ud.
I stedet for at sige til Gud: Du har svigtet mig! Så vil jeg råde dig til at sige: Hvorfor skulle jeg igennem alt det? Hvorfor greb du ikke ind, som jeg ønskede? Hvorfor skulle jeg føle, at du svigtede mig?"

John Piper: "Hvis du er vred på Gud, er det aldrig i orden ikke at sige det til ham (…) Du synder ved at bære på vrede mod Gud, men du må ikke forøge synden ved at hykle. Du må ikke gøre synden større ved at forsøge at skjule den for Gud (…) Fortæl Gud sandheden og bed om tilgivelse for din synd[18]."

Hvorfor?
Men hvorfor skal Guds børn i denne verden møde så mange ting, der sårer, skuffer og smerter? Hvorfor værner Gud os ikke mod disse ting, og hvorfor rammer de os, som de gør?
Guds børn har til alle tider kæmpet med disse spørgsmål. Et endeligt svar på dem får vi ikke i denne verden. Der er meget i Guds måde at handle med os på, som forbliver gådefuldt for os her. Det betyder imidlertid ikke, at Guds ord ikke kaster lys ind over disse spørgsmål og dermed over lidelsen i de troendes liv.

Jeg vil afslutte artiklen med at trække tre bibelske sandheder frem, som er vigtige i denne sammenhæng:

Vores rigdom som kristne er ikke, at vi får et nemmere liv i denne verden end andre mennesker. Vi lever i syndens, lidelsens og dødens verden, og det mærker vi. Det er en barsk verden også for os, som tror på Jesus. Vores

rigdom er ikke, at vi får det nemmere her i verden, men at vi ikke har vores blivende hjem i denne verden.
Vi er her kun en ganske kort tid (1 Pet 1,6). Set i forhold til evighedens milliarder, milliarder og milliarder af år er livet her kort som et knips. Om ganske kort tid tager vi hinanden i hånden og træder ind på den evige, nye jord. Der skal vi ses igen i herlighed, i det nye paradis, i helhjertet lovprisning af Gud og af Lammet (Åb 7,10).
Dét er vores rigdom, og den kan ingen og intet tage fra os. I samme grad vi retter vort blik mod denne rigdom, finder vi trøst og frimodighed i denne verden både i medgang og i modgang: "For vi ser ikke på det synlige, men på det usynlige. Det synlige varer jo kun en tid, det usynlige evigt" (2 Kor 4,18).

Vores liv som kristne i denne verden lever vi i Guds hånd. Det betyder, at intet kommer til os, som ikke er bestemt og villet af Gud. Han råder for vore liv i medgang og modgang, lykke og ulykke, liv og død (1 Sam 2,6-7; Sl 31,16; 139,16; Am 3,6). Kommer vi til ham med det alt sammen, da lader han det samvirke til vores sande og evige vel (Rom 8,28). Det gælder både for det, som gør ondt, og det, som gør godt.

Om han tager, om han giver,
samme Fader han dog bliver,
og hans mål er kun det ene,
barnets sande vel at tjene
(Lina Sandell)

Gud ser langt klarere end os hvad der er vigtigt for os: at vi bevares hos Gud i troen på Jesus og når frelst hjem. Det bliver så let fortonet for os. Det bliver vigtigere for os, hvad vi kan få og opnå i denne verden. Det åndelige frafald truer os alle, lige indtil vi er hjemme.
Når denne virkelighed bliver levende for os, ser vi, hvor godt det er, at vi er i Guds hånd, og da vokser bønnen frem i vore hjerter: "Du dit værk oplive, regn og sol du give – gør som du det vil; blot du så mig fører, at til sidst mig hører Himmeriget til" (C.O. Rosenius).

Vores største åndelige trussel som kristne kommer fra vore egne hjerters hovmod og selvsikkerhed. Vi tror af natur, at vi klarer os bedst på egen hånd – uden Gud. Netop derfor er medgang og succes i denne verden så farlig for os. Som det er blevet sagt: "Gud har mistet flere børn i medgang end i modgang."
Læser vi Bibelen på tværs, vil vi se, at Gud igen og igen sender sine børn prøvelser, tab, sorg og lidelse for at bryde deres hovmod og selvtilstrækkelighed, kalde dem til omvendelse og drage dem tilbage i troens afhængighed af sig selv (3 Mos 26,14-41; 5 Mos 8,1-16; 1 Sam 1,6-2,7; 1 Kong 8,35; 2 Krøn 12,1-7; Mika 6,13-16; 2 Kor 12,7-10).
Lidelsen er Guds redskab til at kalde ad os. "Gud hvisker i vores glæde og råber i vores smerte" (C.S.Lewis). Og Guds råb er et kald om at komme til ham og blive hos ham i troens oprigtige forhold til ham helt frem til målet.
Vores sjælefjende har det modsatte mål med lidelsen: at den skal få os til at lukke vore hjerter for Gud i vantro, vrede, trods og protest. Gud give, at det ikke må ske!
Lad os gå til Gud med al vor sorg og nød, lad os udøse vore hjerter for ham, lad os bekende vor synd for ham og lad os bede ham om nåde og hjælp til at nå frelst hjem!
Da vil Gud komme os i møde med sin nåde i

Jesus, tilgive al vor synd, tage os i sin almægtige hånd, værne og bevare os og bære os hele vejen hjem til himlen og den nye jord – for Jesu skyld. Gud give, at det må ske!

”Ydmyg jer derfor under Guds stærke hånd, så vil han ophøje jer, når tiden kommer, og kast al jeres bekymring på ham, for han har omsorg for jer” (1 Pet 5,6-7).

---

1 Preben Kok, *Skæld ud på Gud*, Informations Forlag 2008, s. 9.18.

2 Gary Yontef, “Gestalt Therapy: An Introduction“, artikel i bogen *Awareness, Dialogue and Processs*, Gestalt Journal Press 1993; Hanne Hostrup, *Gestaltterapi*, Hans Reitzels Forlag 2009; Wikipedias artikel om “Gestalt Therapy“ m.fl.

3 Astrid Hjøllum Christensen, “Den kristne og terapi: Gestaltterapi“, artikel i tidsskriftet *Kristent Perspektiv* nr. 1/2008.

4 Kok 2008, s.8.12.17.31-32.50.70.78.92.103-104.

5 Kok 2008, s.12.92.

6 Kok 2008, s.7.18-24.50.94-99.

7 Kok 2008, s.95.

8 Adam DeBaugh, “Go Ahead, Be Angry at God!“, artikel i magasinet *Whosoever* Vol. 5 nr. 3 November/December 2003.

9 Richard P. Walters, *Vrede*, Credo Forlag 1989, s.114.

10 I Credo-kommentaren til Jobs Bog, udgivet 1994, s. 416, påpeger Leif Kjøller Rasmussen, at et nøglevers i Jobs Bog er misvisende oversat i den danske oversættelse fra 1992. I kap 42,7 fælder Gud dom over det, som Jobs venner har sagt. I den nuværende danske oversættelse lyder det som om, at vennerne dømmes for ikke at have talt lige så teologisk sandt om Gud som Job: “Efter at han havde talt disse ord til Job, sagde Herren til Elifaz fra Teman: ’Min vrede er flammet op mod dig og dine to venner, fordi I ikke har talt sandt om mig, sådan som min tjener Job har gjort.’“ Den nuværende danske oversættelse gør det svært at forstå, hvorfor Job i verset umiddelbart forinden (42,6) har angret sine ord om Gud og kaldt dem tilbage. Hvis han virkelig har talt sandt om Gud, er der vel intet at angre og kalde tilbage? Uklarheden opstår, fordi de danske oversættere har valgt at oversætte et hebraisk ord i modstrid med dets ligefremme betydning. Det hebraiske ord *æl* har grundbetydningen “til“. Dette ord forekommer tre gange i Job 42,7. De to første gange er det oversat med “til“, men den tredje og sidste gang er det uden nogen sproglig grund oversat med “om“:

“Efter at have talt alle disse ord til (æl) Job, sagde Herren til (æl) Elifaz fra Teman: ’Min vrede er flammet op mod dig og dine to venner, fordi I ikke har talt sandt om (æl) mig, sådan som min tjener Job har gjort’.“

Oversættes det sidste æl med “til“, forsvinder uklarheden. Job har talt sandt til Gud. Han har været oprigtig i alt det, han har sagt, og han er gået til Gud selv med det hele. Det betyder ikke, at alt det, han sagde, var teologisk sandt og forsvarligt at sige. Det var det ikke. Men Job levede i troens åbne og oprigtige forhold til Gud, kom til ham med sin nød og var lydhør over for Guds ord, også når Gud fældede dom over indholdet i Jobs tale.

Lever vi i dette forhold til Gud, da er vi under Guds nåde, også når tvivl og vrede mod Gud fylder vort sind, og når vi falder i synd ved at lade det komme til udtryk i vore ord til Gud. De retfærdige i Bibelen er ikke dem, som ikke synder, men dem, som lever i et oprigtigt forhold til Gud med deres synd: i lydhørhed over for Guds ord og i tro på Guds nåde.

11 Walters 1989, s.118.

12 Walter C. Kaiser, *Hard Sayings of the Old Testament*, IVP 1988, s.157-158.

13 Kaiser 1988, s.158-159.

14 Walters 1989, s.119-120.

15 John Piper, *It is Never Right to Be Angry with God*, Taste & See Article, 13. november 2000.

16 John Piper, *Is it Ever Right to Be Angry at God?*, Taste & See Article, 16. oktober 2002.

17 Walters 1989, s.118-119.

18 Piper 2000.

GLIMT FRA BIBELLEJR 2012

Guds ord i centrum var hovedbudskabet på bibellejren i Fjellerup 2012.
I taler, seminarer og vidnesbyrd, blev vi mindet stærkt og godt om, at den rette forkyndelse og tilegnelse af Ordet, er grundlaget for al sund kristen tro og vækst. Ordet er en grundvold, man kan bygge sit liv på og et fundament, som holder i liv og død.
Når jeg flere gange fra anden side er blevet spurgt om mine oplevelser af lejren, har jeg altid svaret: "Det har været velsignet – dejligt". Man kan ikke helt sammenligne fællesskabet på bibellejren med disciplenes oplevelser med Jesus på Forklarelsens Bjerg.
Men som kristen giver jeg mig lov til at dele og forstå Peters fornemmelse af salighed ved hans og de andre disciples samvær med Jesus på Forklarelsens Bjerg. Karins og mit ophold i Fjellerup var velsignet – dejligt.

Lejrens hovedtaler var H.E. Nissen. Med en gennemgang af udvalgte tekster fra Esajas' bog fik vi indblik i og viden om Bibelens Gud, om Guds hellighed og hans vrede. Vi hørte om den kommende dom og dens konsekvenser for en ufrelst synder.
Ved sidste aftenmøde afrundede H.E. Nissen med tanker fra Esajas kap. 61, hvor vi møder Guds klare frelsesvilje og frelsesgerninger. "Jeg fryder mig over Herren, min sjæl jubler over min Gud. For han har klædt mig i frelsens klæder og hyllet mig i retfærdighedens kappe" (v.10).
Bibellejrens seminarer tilførte os en åndelig dimension. Henrik Gren Hansens emne "Når bibelen bliver en lukket bog" fik ham til at sætte fingeren på pulsen vedrørende vores forhold til bibelen:
1. Læser jeg i Bibelen bare af pligt, bliver det en rutine, som ikke opbygger mig. 2. Lever jeg et pænt kristenliv uden at læse i bibelen, bliver det facadekristendom. 3. Er jeg kørt træt af at læse, og har jeg mistet lysten til at høre Guds ord i Bibelen, er jeg åndelig udslukt.
Jeg oplevede seminaret som sjælesorg fra talerstolen. Henrik formidlede et budskab til selvransagelse og hjælp til styrke i troen. Han understregede, at Guds ord er et nådemiddel og det eneste værn mod djævelens brændende pile.
Mikkels Vigilius' seminar "Evangelisk Luthersk – eller bare kristen?" blev en fantastisk indføring i, hvem Luther var, hvad han har udrettet og hans enorme betydning for den evangelisk lutherske kirke.

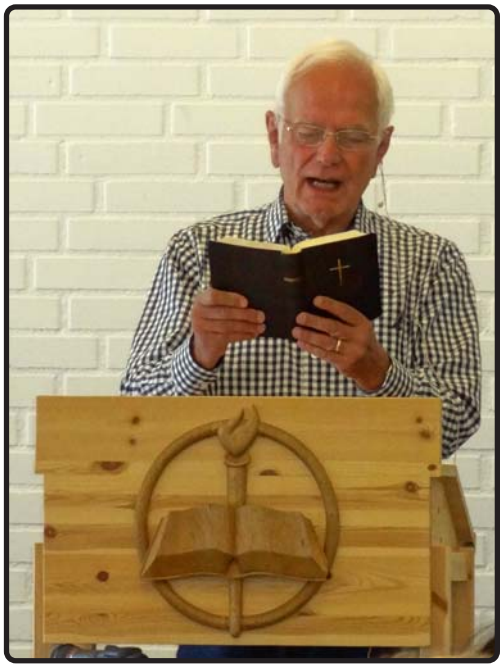

Hovedindholdet i emnet blev uddelt (4 sider). Mikkel formåede at give den information, som er tvingende nødvendig at tilegne sig, hvis man vil kalde sig evangelisk kristen.
En sand kristen menighed er ifølge Luther en forsamling, hvori evangeliet forkyndes sandt, og sakramenterne forvaltes ret. "Al tro må samle sig om Skriften og Kristus".

Mikkels seminar blev en god forlængelse af Henriks seminar vedrørende vores personlige håndtering af Bibelen.
Hvor Henrik understregede, at "mit forhold til Bibelen er et led i en åndskamp, og mit forhold til Bibelen er helt afgørende for, om jeg er evangelisk luthersk kristen".

Disse indholdsrige møder og seminarer blev for os meget opløftende og trosstyrkende. Silverdalens dejlige kor indrammede med stor musikalitet og sangglæde alle aftenmøder.
Hele bibellejren blev en oplevelse, som var med til at give Karin og mig en fornyet glæde i Herren.
Jeg glæder mig allerede til bibellejren 2013.
- *Birge Knudsen Nissen, Skive*

GLIMT FRA BIBELLEJR 2012

Hvor var det velsignet at være på bibellejr. Deltagerantallet var i år væsentligt højere end tidligere, hvilket var en glæde og opmuntring. Samtidig stillede det øget krav til de trofaste køkkenhjælpere, hvilket dog ikke gik ud over den gemytlige og positive atmosfære i køkkenet, hvor arbejdet blev udført med vanligt engagement, ledet af Jeanetts gode overblik og kyndige hånd.

Der var en velsignet samklang mellem forkyndelsen af Hans Erik Nissen, seminarerne ved Henrik Gren Hansen, Mikkel Vigilius og Hans Erik Nissen samt koret fra Silverdalen, hvis sange kom til at stå som hjertets spejl for forkyndelsen.
Guds Ord i lov og evangelium er nøglen til forståelse af Skriften. Ved disse ord skabes og næres nådehungeren. Hvor var det velgørende og befriende at mærke dette dobbelte pulsslag gennem al forkyndelse og sangen på lejren.
Troens liv leves i lyset for Herrens ansigt. Her blev det stærkt understreget, at det ikke kan lade sig gøre at leve med Jesus i den ene hånd og synden i den anden. Da slipper Jesus. Vi skal holde Guds bud og ikke tage nåden som indtægt for et liv i synden.
Når det så tilmed afdækkes for en, at Gud ser efter, hvordan det står til med hjertet, da skal jeg love for, synden bliver stor og munden lukket. Så gjorde det godt at høre koret synge:

Just som jeg er - ej med et strå
af egen grund at bygge på;
blot på den grund, at du for mig
er død og selv mig bød til dig,
jeg kommer, o Guds Lam.

Og:

Om din synd end er blodrød,
kan den blive hvid som sne.

Hvor var det forløsende på lovens baggrund at høre evangeliet kraftfuldt forkyndt: Jesus fylder hele frelseslinjen. Der er ikke plads til noget af mit. Jesus er mit alt.
Hver eneste frelst sjæl bor på Golgata. Her synden blev sonet og gælden betalt; herlige Golgata!
Luthers egentlige nød var at stå som synder for den hellige Gud. Hvilestedet var Jesu stedfortrædende forsoning af Gud uden for ham. Sådan er det også for os.
Og hvor er det godt ikke mindst i de tider, vi kan opleve Bibelen som en lukket bog, at hjertet har hvilestedet i Jesu forsoningsværk. Blodet gælder stadig, altid er det stort, for Gud, hvad Frelseren for mig har gjort.

De troendes fællesskab opstår ikke ved, at der fokuseres på fællesskabet. Men når det enkelte hjerte indfanges af Ordet i lov og evangelium, forenes hjerterne i evangeliet. Hvor var det rigt endnu engang at erfare dette!
Troens folk er helt ét i at mangle herlighed i sig selv og have alt i Jesus.

- *Birte Kristensen, Kjellerup*

YAMAHA CP

FORMANDENS ÅRSBERETNING

Af Bent Christensen

”Nåde være med jer og fred fra Gud, vor Fader, og Herren Jesus Kristus, som gav sig selv hen for vore synder for at rive os ud af den nuværende onde verden, efter Guds, vor Faders, vilje! Ham være ære i evighedernes evigheder!” (Gal 1,3-5).

Hvor går vejen?

Nyt Liv er en bevægelse, der arbejder på tværs af lutherske missionsforeninger, menigheder og kirkesamfund i Danmark. Nyt Liv tager sigte på at være et supplement og ikke et alternativ til allerede bestående forsamlinger.

Grundlaget for Nyt Livs arbejde er Bibelen som Guds ufejlbarlige ord, og den evangelisk-lutherske kirkes bekendelse som sand og forpligtende tolkning af Bibelen.

Dette grundlag har også været Den Danske Folkekirkes, og det har dermed været grundlaget for størstedelen af den danske befolkning i mange generationer. Det har været vort lands lykke, at meget har været baseret på dette grundlag, og det er i høj grad grunden til, at vi har det så godt i Danmark.

Jeg tvivler på, at der i dag er mange borgere i vort land, der er sig denne kendsgerning bevist. Men mange har dog kunnet synge med på sanglinjen: ”End er der en Gud foroven, der råder for Danmarks sag.”

Den Danske Folkekirke har nu forladt sit gode grundlag med indførelsen af et ritual, der klart og tydeligt velsigner det, som Guds ord kalder synd. Det er en forkastelse af Guds ord, og dermed en forkastelse af den treenige Gud selv.

Læser vi Apostelens Gerninger, og giver vi agt på den undervisning, vi møder her, så er det tydeligt at frafaldet ikke er af ny dato. Men med indførelsen af det nye ritual har kirkens ledere løsrevet ”kirken” fra dens grundvold. Man har forkastet kirkens Herre og indsat sig selv som den højeste autoritet.

Hvor går vejen? Hvad skal vi gøre? Hvor skal vi gå hen? – Sådan er vi mange, der spørger. I Guds rige kan nødsituationer være udgangspunkt for åndelig vækkelse og fornyelse. Må den nuværende åndelige situation med dens store nød og forvirring få os til at søge hjælp

og vejledning i Skriften og derved hos Gud selv.

Jesu navn

Skal vi finde vej, har vi brug for at se de klare pejlemærker eller fyrtårn, som Gud har givet os i sit ord. Vi synger det i David Welanders kendte og elskede sang om navnet Jesus: "Midt i nattens mørke blinker som et fyrtårn Jesu navn, og hver nødstedt sejler vinker ind i frelsens trygge havn."

Vi har i vores Bibel mange klare ord til trøst og vejledning i den situation, vi er i lige nu. Jeg vil minde om to ord. Det første er fra Luk 2,21: "Da otte dage var gået, og han skulle omskæres, fik han *navnet Jesus*, som han var blevet kaldt af englen, før han blev undfanget i moders liv."

Det andet er fra Matt 1,23-24: "'Se, jomfruen skal blive med barn og føde en søn, og de skal give ham navnet Immanuel' – det betyder: Gud med os."

De fleste navne har kun en begrænset levetid. Vort eget navn lever, mens vi lever, men udviskes hurtigt. Nogle få store navne rager op, men gemmes så hen i historiebøgerne.

Anderledes er det med Jesu navn. Det blegner aldrig. "Navnet Jesus blegner aldrig, tæres ej af tidens tand. Navnet Jesus, det er evigt, ingen det udslette kan."

Som den norsk-amerikanske professor Carl Hanson skriver det i en sang: "Hver eneste navn, som du vidste, skal tabe sin glans og forgå; men Jesus den første og sidste, hans navn skal for evigt bestå."

Hvad er hemmeligheden ved dette navn?

Jeg tror ikke, det er muligt at give et udtømmende svar, men jeg vil gerne pege på fire ting:

1) Allerede før han blev undfanget i moders liv, blev han af englen kaldt Jesus. Det var ikke tilfældigt. Det var ikke Marias eller Josefs idé. Gud selv havde valgt navnet, og der kom himmelbud både til Maria og til Josef, at sådan skulle det være.

Hvorfor? "… *for han skal frelse sit folk fra deres synder"* (Matt 1,21). Navnet Jesus er hebraisk og betyder: "Herren er frelser." Når en Israelit gav sin søn navnet Jesus, bekendte han dermed, at Gud Herren er frelser, og ingen anden kan frelse.

2) Da Guds søn bliver født og får navnet Jesus, da er det ikke længere mennesker, der bekender noget om Gud. *Nu er det Gud, der siger noget om sin søn.*

Gud siger til os, at dette barn, som otte dage gammel på hans befaling fik navnet Jesus, han er sand og virkelig Gud. Det er den frelsende Gud, der ligger i krybben i Betlehems stald. Det er den frelsende Gud, der dør på korset og opstår af graven påskemorgen.

3) Jesus bar ikke sit navn som en bekendelse til Faderen, men *som en forkyndelse af, hvem han selv er.* Han er den eneste i menneskeslægten, der er stor nok til at bære navnet Jesus, frelseren.

Og Jesu lever. Det er en levende, der bærer navnet. Han gør selv sit navn kendt over hele verden. I Kina, Rusland, Indien, i Afrika og i Sydamerika er der vækkelser.

Jo mere denne verdens store forsøger at forhindre forkyndelsen af det, jo stærkere bliver vidnesbyrdet om, at Jesus lever. Han skriver det ind i menneskehjerter. Han lader os møde det som den store udfordring og den store trøst.

Jesu navn hades og elskes, men ingen kan få det til at dø, for det bæres af en *levende*.

4) Det er et frelsernavn: ”*for han skal frelse sit folk fra deres synder.*” Det forkyndte englen, og det fuldbragte Jesus selv ved at fornedre sig, ved at give sit liv for vore synder og ved at opstå som sejrherre over døden.
Jesus siger om sig selv: ”Jeg er vejen” – til Gud og det evige liv. Så lad os da, på trods af alt det, som kan bedrøve og forurolige os i vores tid, gå til Jesus med vor synd og lade ham være vor frelser, Gud og hjælper.

Tryghed og klarhed hos Jesus
Når vi går til Jesus med vor synd, får vi alt det, Jesus har at give. Jeg vil bare nævne to ting:

1) *Tryghed.*
Der er tryghed ved at gå til Jesus, fordi det er Jesus, der er Gud. Det er han på en ganske bestemt måde. Han er ikke en Gud i det fjerne. Nej, han er selv Guds nærhed hos os og Guds omsorg for os.
Det er det, der kommer så stærkt frem i det andet betydningsfulde navn, Gud har givet sin Søn: Immanuel. Som vi læste det i Matt 1,22-23 betyder det ”Gud med os” eller ”Gud hos os”.
For mange er Gud noget fjernt og abstrakt. Selvom kun de færreste vil nægte, at Gud er til, så er det dog for de fleste sådan, at Gud er blevet borte for dem. Gud er blevet en tanke og en teori. Men lever du i troen på Jesu navn, og kommer du til ham med din synd, så er Gud ikke længere fjern. For han, der bærer navnet Jesus, er *Gud med os.*

2) *Klarhed.*
At leve i tro på Jesu navn, sådan at vi går til ham med al vor nød, det medfører også, at vi får den gave at kunne se klart. Vi får lov at se, at korset er uadskilleligt forbundet med Jesu navn.
Med det navn i vort hjerte ved vi, hvad der er det afgørende for os også i denne tid og i dagene, der kommer: *Alt står og falder med, at vi har del i den frelse, der kostede Jesus alt.* Ved denne frelse er vi friet fra både synd, død og Djævel. Ved denne frelse har vi vore synders fulde forladelse, barnekår og barneret hos Gud. Om vi intet andet har, så har vi dog alt i Jesus.

Hvad det kommer til at koste os at blive skænket denne frelse, det ved vi ikke. Men vi vover alligevel at synge med Luther:

… og tage de vort liv,
gods, ære, barn, og viv,
lad fare i Guds navn!
Dem bringer det ej gavn,
Guds rige vi beholder.

Hvad gavner det os, om vi vinder den ganske verden, ja hvad gavner det os, hvis vi mister den frelse og de rigdomme, Jesus har købt os så dyrt ved sin lidelse, død og opstandelse? Mister vi Jesus, mister vi alt. Der er kun en måde, hvorpå vi kan blive ved at se dette klart: ved at gå til Jesus og leve i Ordet om hans frelse.
Jeg vil runde af med et pejlemærke, vi har i Ordsprogenes Bog 4,26: ”Lad alle dine veje sigte mod målet” (gl. oversættelse).
Må dette få lov at være bestemmende for os i Nyt Livs arbejde fremover. Da vil han, der begyndte sin gode gerning i os, også fuldføre den indtil Kristi Jesu dag.

Nyt Livs blad
Den 1. august 2010 ansatte vi Mikkel Vigilius som redaktør og Henrik Gren Hansen som redaktionssekretær. Fra 1. august 2012 er

Mikkels ansættelse udvidet fra 20 til 40 %.
I 2010 udkom der ét blad, i 2011 to blade, og i 2012 er planen, at der skal udkomme tre blade. Det er forsat vort ønske og mål, at der skal komme fire blade om året. Om Gud vil, vil vi også udsende et julenummer i et mindre format, så det kan bruges som julegave. Men det bliver ikke i 2012.
Jeg vil gerne sige tak, først og fremmest til Mikkel og Henrik, for det store arbejde der er gjort, men også tak til jer andre, der har været medarbejdere på bladet på forskellig måde.
I en tid hvor der er megen uklarhed tror vi, at der er brug for et blad, hvor der er plads til at gå mere i dybden med de emner, der bliver taget op. Selvom vi ikke lægger op til, at det skal være et debatblad, modtager vi gerne indlæg og forslag.
Jeg vil gerne sige en stor tak for forbøn også for denne del af Nyt Livs arbejde.

Henrik er nu ved at være så fortrolig med opsætning af bladet, at der bliver tid til at udvide arbejdet med at skrive til bladet og til at undervise. Det glæder vi os over.
Hvis vi får mulighed for det, vil vi gerne udvide Henriks ansættelse. Henrik regner med at færdiggøre sin teologiuddannelse næste sommer, og der er en række arbejdsopgaver, som vi meget gerne vil tage op i Nyt Liv, og som vi gerne så, at han kunne gå ind i.
Det handler blandt andet om at give åndelig hjælp, opbyggelse og vejledning via internettet, om at bearbejde og udgive gode bøger, og om at redigere et godt julehæfte. Men det gælder for de fleste af disse opgaver, at de er afhængige af, at vi får økonomi til at udvide Henriks stilling.

Tanken med Mikkels øgede arbejdstid fra 1. august er, at der ud over bladet skal arbejdes med undervisning på internettet. Konkret handler det om at optage bibelundervisning og troslæreundervisning på video i små afsnit på 12-15 minutter.
Det er så tanken, at disse optagelser kan lægges ud på vores hjemmeside og desuden samles på dvd'er. Så kan man se dem enten personligt eller i f.eks. bibelkredse, hvor de kan være oplæg til samtale.
Her vil jeg gerne sige tak til Martin Dørken, der har lovet at være med i dette arbejde på den tekniske side. Der er nedsat et udvalg, der består af Martin Holm, Martin Dørken, Henrik Gren Hansen og Jacob Bach Christensen.
Det er også meningen, at Mikkel skal bruge tid på at undersøge og give vejledning i forhold til åndelige strømninger og bevægelser i vor tid.

Bibellejren
Jeg tror, vi nu er ved at være fortrolige med navnet Bibellejr. Vi glæder os over, at familien vokser, også selvom det giver nye udfordringer med hensyn til planlægning, og selvom det betyder, at der er brug for flere nye medarbejdere, de såkaldte varme hænder. Det glæder os meget, hver gang der er en der skriver eller ringer, og siger: Jeg vil gerne hjælpe med det og det.
Der er til stadighed brug for, at flere melder sig, selvom vi ønsker at fastholde et meget enkelt program med vægt på forkyndelse, undervisning, bøn og det kristne fællesskab. Når vi er mange, er der altid en fare for at der er *nogen* eller *noget*, vi overser. Det ønsker vi ikke. Derfor en stor tak til alle, der hjælper til, også i det små og ubemærkede.
Vi har igen flyttet lejren til uge 29, og frem til 2015 vil bibellejren være i uge 29. Datoer

og hvem der kommer som talere kan ses på Nyt Livs hjemmeside.
Næste år kommer Nils Kåre Strøm og Knut Pedersen, som begge er fra Norge. Jeg er klar over, at nogle ikke er glade for det norske, men jeg kan fortælle, at de ikke taler nynorsk, men derimod et meget let forståeligt *næsten* dansk!

Børn og juniorer
Vi glæder os over, at der også i år er en stor flok unge, der vil bruge noget af deres ferie til at være sammen med børn og unge på bibellejren, lege med dem, give dem gode oplevelser og gennem undervisning række dem evangeliet om Jesus.
Lad os huske at bede for børnene og de unge. Vær med til at bede medarbejdere frem til dette vigtige arbejde.

Nytårslejren
Der bliver kun én prædikant på nytårslejren i år. Han skal til gengæld holde fem bibeltimer, der alle handler om bøn.
Prædikanten er Egon Kattner, der fungerer som præst for Evangelisk Luthersk Missionsforening i København og tidligere har været lærer på Luthersk Missionsforenings Højskole i Hillerød.
Vi vil gerne understrege, at nytårslejren er for alle aldersgrupper. Der kommer som regel mange unge, og det er vi meget glade for. Men både børnefamilier, pensionister og enlige i alle aldre er velkomne.
Tak til udvalget for nytårslejren!

Seniorlejren
Seniorbibelkurset henvender sig, som navnet angiver, mest til dem, der har lagt den grønneste ungdom bag sig. Næste år finder lejren, om Gud vil, sted fra d. 15.-17. marts, og hovedtaler bliver Asger Jensen fra Bornholm. Når vi nærmer os, kommer der et program ud på hjemmesiden, ligesom der vil blive udsendt programmer med vores blad.
Tak også til det udvalg, der arbejder med denne lejr!

Nye kurser
Vi vil forsat gerne udvide med flere kurser, hvor vi kan høre forkyndelse og undervisning ud fra Guds ord, men lige nu strækker kræfterne ikke til mere end de tre årlige lejre. Vi håber, at vi fra 2014 kan holde et kursus i efterårsferien.

Nyt Livs forlag
Ansvaret for vore bogudgivelser ligger i det redaktionsudvalg, som varetager ansvaret for vores blad. I øjeblikket arbejder vi med at oversætte en andagtsbog, som har været til stor velsignelse igennem flere generationer. Det er Tormod Vågens norske: *I Kongens Nærhed*.
Vi har fra Nyt Liv valgt at støtte op om udgivelsen af den evangeliserende bog *Hvad skal jeg med Jesus?*. I første omgang gav vi et økonomisk tilskud til trykningen af et nyt oplag. Men fremover tegner det til, at Nyt Liv overtager ansvaret for finansiering, trykning og distribuering af nye oplag.
Fra Stella Vigilius har vi fået en meget stor bogsamling. Bøgerne stammer fra en lang tjeneste i Guds rige med forkyndelse og undervisning. Stella og Niels Ove Vigilius har stået sammen i denne tjeneste, og det er Stellas ønske, at bøgerne ikke skal samle støv på en boghylde, men sælges og dermed blive til glæde og opbyggelse i Guds riges arbejde.
Pengene for bøgerne går ubeskåret til Nyt Livs arbejde, og vi siger hjertelig tak!
Boggaven har ansporet os til at tage en ny arbejdsopgave op: indsamling og salg af brugte, opbyggelige bøger. Vi sælger brugte bøger første gang på bibellejren i år, men regner med at gøre det fast fremover. Ligeledes arbejder vi på at få en central for brugte bøger, hvor man løbende kan henvende sig og købe gode kristne bøger.

Nyt Livs forlag har stadig adresse hos familien (Smedegaard) Christensen på Storskovvej 10 i Dronninglund. Herfra bliver der taget hånd om markedsføring, køb, salg og regnskab, alt sammen på frivillig basis.
Herfra skal der lyde en stor tak til hele familien!

Ydre mission
Nyt Liv driver intet selvstændigt ydremissionsarbejde, men vi støtter med en andel af vore gaver op om andres arbejde. I dette regnskabsår har vi igen støttet op om Dansk Balkan Mission, der arbejder i Rumænien med social hjælp, kirke- og skolebyggeri og forkyndelse af evangeliet. Det sker særligt blandt sigøjnerne, der er de socialt mest udsatte og udstødte i Rumænien.
Tak også for gaver, som gives målrettet til dette arbejde!

Djurslands Efterskole
I det første nummer af vores blad i 2012 var der en lang artikel, som beskrev tilblivelsen af efterskolen og forbindelsen mellem Nyt Liv og Djurslands Efterskole. Nyt Liv har fra begyndelsen haft et stort hjerte for efterskolen og har det fortsat.
I skolens bestyrelse er der til stadighed tre medlemmer, som er udpeget af Nyt Liv. Det er i øjeblikket Kirsten Skak Jensen, Torsten Nielsen og Allan Villadsen.
Der er sket meget på efterskolen det sidste år både med hensyn til *renovering* blandt andet af spisesalen, *elevtallet*, som er gået noget ned, og *medarbejderstaben*, hvor der er kommet en ny ledelse bestående af Anders Christensen og Tom Skuldbøl.
Herfra vil vi gerne sige tak til skolens bestyrelse og ledelse for samarbejdet i det forløbne år!

Lad os huske efterskolen og alle dens ansatte i vores forbøn! Og så vil jeg gerne opfordre alle, der har mulighed for det, til at melde sig ind i skolekredsen, og deltage i generalforsamlingen, hvor vigtige beslutninger træffes, og bestyrelsen sammensættes. Man behøver ikke at have været elev på skolen eller at have haft børn på den for at blive medlem af skolekredsen. Man skal blot kunne tilslutte sig skolens grundlag og formål. På efterskolens hjemmeside kan man finde indmeldelsesblanketter.

Skal en skole bevares som en kristen skole med en god åndelig linje, så er det ikke nok, at der er gode vedtægter. Der må til stadighed være en vågent, aktivt bagland, der beder og arbejder for skolen. Vær med til at bede de rigtige bestyrelsesmedlemmer og medarbejdere frem!

Bed for den kristne skolesag i Danmark, ingen andre steder når vi så mange ikke-kristne børn og unge på et tidspunkt i deres liv, hvor de er åbne for at lytte til evangeliet.

KSK

Kristent Skole- og Kursuscenter (KSK) har ansvaret for en betydelig del af efterskolens grund og bygninger. Der arbejdes aktuelt med planer om at udbygge skolen med et nyt køkken, nye elevværelser og en meget stor ny mødesal.

Tak for et godt samarbejde med bestyrelsen for KSK i det forløbne år!

Landsudvalget

Ifølge vedtægterne skal der være mellem 7 og 15 medlemmer i Landsudvalget. Tak til alle, som beder for os, der er med i landsudvalget i dag! Tak om I også vil være med til at bede Gud kalde nye medlemmer frem. Inden for det sidste halvandet år er to nye medlemmer indtrådt i landsudvalget. Det er Martin Holm og Hans Peter Hansen. Velkommen til jer!

Tak

Til slut vil jer gerne på Landsudvalgets vegne bringe en stor tak til alle jer, der gør et stort og ulønnet arbejde året igennem, for at det hele kan lade sig gøre! Det er en glæde og en stor opmuntring, når mange året igennem skriver eller ringer og siger, at de gerne vil hjælpe til med forskellige ting. Tak til alle!

Tak for forbøn og gaver! Hvor langt vi magter at realisere vore tanker og ønsker for de forskellige arbejdsgrene, ved vi ikke. Men vi tror, at Gud leder os, ved at mennesker bliver mindet om at være med til at bære de forskellige opgaver arbejdsmæssigt og økonomisk.

Til sidst vil jeg gerne sige en stor tak til jer andre i Landsudvalget for et godt samarbejde og et godt fællesskab!

Beretning ved Nyt Livs formand Bent Christensen ved årsmødet d. 18. juli 2012

JEG LØFTER MINE ØJNE MOD BJERGENE

Af Johnn Hardang

Min fars vidnesbyrd

Det skete i 1968, en eftermiddag hjemme hos min mor og far. Vi havde besøg af nogle fra den nære familie og sad sammen ved kaffebordet inde i stuen. Pludselig fik far det dårligt. Han havde haft hjerteproblemer nogle år tidligere, og vi kunne se på smerterne, at det også denne gang var hjertet, det var galt med. Vi fik lagt far ned på en sofa, mens mor løb over til naboerne for at ringe efter en ambulance.

Mens far lå på sofaen, åbnede han øjnene og begyndte at tale. Han havde meget ondt i brystet og armene, men havde alligevel behov for at sige noget. Jeg tror måske, far tænkte, at han lå for døden. Og så citerede han fra Salme 121:

”Jeg løfter mine øjne mod bjergene,
hvorfra kommer min hjælp?
Min hjælp kommer fra Herren,
himlens og jordens skaber.”

Efter en lille pause fortsatte han:
”Det kan betyde to ting, det med bjergene. For det første kan bjergene vel handle om nød og vanskeligheder. Vi kan opleve, at vanskelighederne tårner sig op og rejser sig som uoverstigelige bjerge foran os.

Men bjergene handler også om Herren. Om ham, som er større end alle vores vanskeligheder. Himmelens og jordens skaber har omsorg for sine og magt til at tage vare på dem.”

Så blev far stille. Lidt efter kom ambulancen og hentede ham.

Modgang og vanskeligheder

Jeg var 14 år gammel, da dette skete. Far overlevede også denne gang en blodprop i hjertet. Og der skulle gå endnu halvandet år, før han blev hentet hjem til Himmelen. Men mindet om denne eftermiddag bærer jeg stadig i mit hjerte. Og jeg kan stadig ikke læse Salme 121, uden at tankerne går tilbage til stuen derhjemme ved mor og far.

Når jeg deler dette minde med dig i dag, er det, fordi jeg ved, at der ikke er noget menneske, som livet bare er lyst og glædeligt for. Alle får vi vores del af modgang og vanske-

ligheder: Sygdom og død. Sorg og savn. Mismod og synd. Ensomhed. Ufrelste børn. Ubesvarede bønner. Skuffelser, svig, bagtalelse og rygter.
Der er så mange ting, der kan gøre et menneskeliv tungt at leve.
Og du spørger: Hvordan skal det gå? Hvordan skal jeg komme over det her?
Men hør så dette: Også over de højeste bjerge hviler der en himmel. Herren er større end dine og mine vanskeligheder!
Ved sit ord skabte den levende Gud himlen og jorden. Hvordan kan vi da tro, at en sådan Gud er magtesløs i mødet med vores nød og vores vanskeligheder?

Klippefaste løfter

Min hjælp kommer fra Herren! Sådan siger salmisten det. Og sådan må du også hviske det ind i dit eget hjerte!

Også over de højeste bjerge hviler der en himmel. Herren er større end dine og mine vanskeligheder!

Og tilføj også gerne et par andre af Bibelens klippefaste løfter.
Herren siger: ”Jeg går foran dig og jævner forhindringerne; bronzedøre knuser jeg, jernslåer hugger jeg over. Jeg giver dig mørkets skatte, de bortgemte rigdomme, for at du skal vide, at jeg er Herren, Israels Gud, som kalder dig ved navn” (Es 45,2-3).
Og: ”For bjergene kan rokkes og højene vakle, men min troskab mod dig rokkes ikke, og min fredspagt vakler ikke, siger Herren, der viser dig barmhjertighed” (Es 54,10).
Jo, der er håb. Også for dig.

Johnn Hardang, Bergen, radiopræst

Artiklen er oversat af Henrik Gren Hansen fra www.p7.no.

MIKROSKOPISK TRO

Af Peder Mikkelsen

"Og ligesom Moses ophøjede slangen i ørkenen, sådan skal Menneskesønnen ophøjes, for at enhver, som tror, skal have evigt liv i ham (Joh 3,14).

Et ejendommeligt lægemiddel

Her henviser Johannesevangeliet til et af Bibelens klareste billeder på, hvordan Gud frelser et menneske. På en særlig måde kan vi gennem dette billede se ind i troens væsen (læs evt. 4 Mos 21,4-9).

Prøv at lægge mærke til, at giftslangerne kom iblandt dem, fordi de havde foragtet Guds vej. Den var ensom og langsom, men den *var* Guds vej.

Men de knurrede over den og var utilfredse med Guds mad. Da sendte Herren slanger, som bed folket, og mange israelitter døde.

Da folket senere bad Moses gå i forbøn for dem, bekendte de og sagde: "Vi har syndet ved at tale mod Herren og dig" – og Gud hjalp dem. Ikke ved at fjerne slangerne, men han bød Moses rejse en kobberslange på en stang. Så skulle enhver slangebidt, som så hen til den, beholde livet.

Biddene af disse slanger var dødelige. Israelitterne så mange mennesker omkring sig dø. De havde ingen grund til at tro, at det kunne lade sig gøre at blive bidt – og leve.

På samme måde er vi ikke i tvivl om, hvad synden vil gøre ved os. Bibelen siger klart: "Syndens løn er døden". Og vi ved også fra Guds ord, at denne død betyder endeløs ulykke.

I ørkenen var det for de mennesker, som havde fået det dødbringende bid, at Gud sagde til Moses: "Lav dig en slange og sæt den på en stang, enhver der er blevet bidt og ser på den, skal beholde livet."

Et ejendommeligt lægemiddel – hvis storhed alene lå i, at Gud ved et løfte havde bundet sig til at lægge virkekraft i det, som så undseligt ud.

Se og lev!

Kobberslangen var tilgængelig for alle, men der var alligevel nogle, som døde. Sådan er det også med Jesus. Han er en soning for al synd, men alligevel vil der være mange, som kommer til at gå fortabt.

Det lyder underligt, at Jesus har betalt alle menneskers syndegæld, og der alligevel bliver mange, som kommer til at gå evigt fortabt. Det kan vi få opklaret ved at se på den måde, Gud hjalp i ørkenen. Se på, hvad der hjalp de døende.

Det er så enkelt, at det næsten gør ondt i tankerne. Tænk dig – bare vende sine øjne mod en slange af kobber. Men alligevel var det ved det, Gud havde lovet helbredelse, og dermed var det midlet til redning.

Det ville have været nemmere for tanken, hvis kobberslangen skulle bæres ind til den syge, og man måske skulle have gnedet såret med kobberslangen.

Gud ville ikke, at mennesket skulle hjælpe sig selv, og det vil Gud heller ikke i dag. Redningen vil Gud give gratis, ved *tro*. Og derfor skulle den dødsdømte bare se og leve.

Mon det hjælper?

Det var troen, som bevægede øjnene i retning af kobberslangen. Men lad os forestille os en hjælpeløs stakkel, som ikke synes, han har nogen tro på, at kobberslangen kan hjælpe ham. Men han kan alligevel ikke lade være med at se hen til kobberslangen, for: ”Mon det hjælper? – Hvis nu det hjælper!”

Hvad var det, der fik ham til at se alligevel? Løfterne om kobberslangen havde tændt en lille gnist af håb i hans hjerte. Denne undselige, mikroskopiske tro, som kan rummes i disse tre små ord: ”mon” og ”hvis nu” er trods alt den gnist af tro, som får ham til at vende blikket til kobberslangen og blive frelst.

Er din tro lille? Ja er den så mikroskopisk – så famlende, at den kun er et lille ”mon der er hjælp hos Jesus? – Hvis nu der er håb hos Jesus!“ – Så lad denne lille gnist af tro være det, som får dig til at se hen til Jesus for at finde frelse.

Troen måles ikke i størrelse, men i retning. Ser du hen til Jesus for at finde frelse, så er det troen. Om den er aldrig så lille – så lille at du næppe tror, den findes – så er det denne lille gnist af tro, som løfterne om Jesus har tændt i dit hjerte, og som har vendt dine øjne til Jesus.

Og din helbredelse sker lige så hurtigt, som den gjorde ude i ørkenen.

Du registrerer det måske ikke selv, men det sker i himlen. Dér bliver du erklæret for at være ren. Du har Guds ord for det. Hvad ønsker du mere?

Troen måles ikke i størrelse, men i retning.

Peder Mikkelsen, Lystrup, postbud, forkynder i LM

Jakob V. Olsen: Forsvarlig gudstro?

Credo/LogosMedia 2012
136 sider
199,95 kroner

Jakob V. Olsen skildrer nyateismens argumenter imod Guds eksistens og piller derefter disse argumenter fra hinanden ud fra en teistisk livsanskuelse – dvs. en livsanskuelse, der regner med eksistensen af en gud. Der synes dog at mangle et genuint bibeltro indspark til debatten.

Olsen formår med sin bog at udrede og gengive de største spilleres argumenter i den nyateistiske tradition og at tegne en linje fra den historiske religionskritik fra eksempelvis Nietzsche op til bogens omdrejningspunkt.
Han beskriver disse i et læsevenligt sprog, dog uden at videnskabeligt tungt stof bliver udeladt, men Olsen fører læseren igennem deres hovedargumenter og vender og drejer dem på kryds og på tværs.
Olsen pointerer, at det nye ved nyateismen er dens *aggressive* kritik af kristendommen og religion. Desuden er det kendetegnende for nyateismen, at "det er muligt at forklare alt ved at reducere det" og "det egentlige i verden er naturvidenskab". Alt kan således forklares som noget materielt.
Nyateismen viser sin aggressivitet ved at placere skylden for utallige massemord og krige op igennem historien hos kristendommen og religion i det hele taget. Hitlers forbrydelser kunne eksempelvis årsagsbestemmes til hans tro. Nogle nyateister mener endvidere, at sekulære mennesker pr. definition er fornuftige, alene fordi de *ikke* tilhører en religion.
Disse påstande gør nyateismens budskab klart: Religion og kristendom er farligt og den direkte årsag til ondskab.
Religion og kristendom præsenteres herved som en sygdom i sindet, der er ødelæggende for det menneskelige liv. Den kristendomsfjendske argumentation går endda så vidt som til at sammenligne Osama Bin Ladens betydning for Islam med Martin Luthers samme for kristendommen.

Olsen nedbryder nyateismens påstande med historiske argumenter, hvor han blandt andet viser bivirkningerne af en totalitær tænkning, hvor mindretallet ikke måtte tilgodeses. Endvidere føres læseren igennem Grundtvigs standpunkt om at fastslå minoritetens rettigheder og interesser, et udgangspunkt, som har været med til at forme det Danmark, vi kender i dag.
Olsen formår i flot stil at udstille nyateisternes argumenter som usammenhængende og usaglige, hvilket viser sig ved interessante diskussioner om evolution, eksistens og videnskabelig erkendelse. Ønsker man et videnskabeligt forankret forsvar for Guds eksistens imod denne offensive tendens, er bogen meget anbefalelsesværdig.

Bogens sidste del beskæftiger sig kort med kirkens apologetiske (trosforsvarende) litteratur. Det pointeres, at kirken oftest er blevet kritiseret på tre hovedområder: Den moderne fysik, bevidsthed og moralspørgsmålet.
Langt størstedelen af den apologetiske litteratur befinder sig inden for disse kategorier.

Olsen giver de nævnte kritikpunkter modsvar, bl.a. igennem videreudbygning af den kristne gammeljordskreationist William Lane Craig's tanker, idet han lader ham stå som talsmand for kristendommens standpunkt (gammeljordskreationister mener, at Jorden er skabt af Gud, men at de seks dage, som omtales i 1. Mosebog ikke skal forstås bogstaveligt tidsmæssigt).
Her savner jeg dog et mere bibeltro synspunkt. Man kunne med fordel have inddraget folk, hvis skabelsestro er tydeligt forankret i Bibelens skabelsesberetning (se f.eks. hjemmesiden answersingenesis.org).
Helt grundlæggende savner jeg argumenter, der tager *udgangspunkt* i Guds Ord alene, for kun derved bliver vi ledt væk fra filosofisk videnskab over til Guds dårskab (1 Kor 1,18-25), så vi ser, hvad Kristus gjorde for os, da han bar vores synd på korset.
Dertil kommer, at Olsen ikke definitivt slår fast, at der er en evighed til forskel på religion og kristendom. Jesus siger jo: "Ingen kommer til faderen uden ved mig", og derfor lever man enten på Guds Ords grund eller på menneskets ord (Matt 12,30).

Der findes derfor ikke en religiøs mellemvej ifølge Skriften. Hvis Olsen havde skelnet mere kategorisk, som Bibelen gør, ville man mærke, at han begyndte med Guds ord og anskuede verden derudfra.

Hvor kan du møde Gud? Hvor har han åbenbaret sig? Svar: I hans Ord. For Jesus *er* Ordet.
Det er derfor problematisk, når Olsen skriver: "Og når det drejer sig om kristendommens sandhed, så kan moderne videnskab for nogle være en øjenåbner og et skridt i retningen af troen, men fordi kristendommen er en tolkning af en samlet menneskelig erfaring, kan den ikke bindes til moderne fysik" (s. 118).
Sådanne vendinger og betragtninger kan da have sin berettigelse, men jeg savner, at Olsen inddrager oplagte bibelvers, som uden omsvøb slår sandheden fast.
Eksempelvis forklarer Rom 10,17 glimrende, hvor mennesker kan finde en "øjenåbner" og komme til tro: "Troen kommer altså af det, der høres, og det, der høres, kommer i kraft af Kristi ord."
Når man er troende, så søger man ikke blot efter sandheden, men man *har* fundet den – eller rettere: Sandheden (læs: Jesus) har fundet den troende.

- Martin Dørken

VÅG! I

KUN DE SIDSTE TI MINUTTER

Af Henrik Gren Hansen

De havde efterhånden været igennem den obligatoriske runde til vidnemødet. Kjeld havde lavet sin egen lille konkurrence: Hvem kommer op næste gang? Indtil videre havde han ramt syv ud af ni rigtige. En skam man ikke kunne oddse på den slags.

Det var de sædvanlige ildsjæle fra menighedens arbejdsgrene, der fortalte om sorger og glæder og bedeemner og takkeemner fra deres tjeneste. De var nået vidt omkring, for det var efterhånden meget arbejde, der udgik fra menigheden, efter at den var blevet frimenighed.

Og nu havde Einar lige været oppe. I falsk beskedenhed altid som den sidste. Måske var det også, fordi han vidste, at ingen turde stille sig op, når han havde været der. Eller fordi han ville have patent på det indtryk, der stod tilbage efter vidnemødet. Alvor, alvor, alvor. Forkastelig letfærdighed, dans og trommer og letpåklædte piger. Utroligt som han bed mærke i de piger, Einar. En slem hykler havde han alle dage været.

Kjeld sukkede for sig selv og flyttede lidt utålmodigt på benene. Der var landskamp i aften. Der var nok lige fløjtet til pause derovre i Parken. Nu kunne mødelederen vel også regne ud, at det var tid at slutte aftenen af.

Jo, den langlemmede skikkelse på første stolerække begyndte ganske rigtigt med et lidt prøvende smil at dreje hovedet og strække halsen som en struds for at få overblik over, om der skulle være flere på trapperne.

Kjeld prikkede sin datter Isabel på skulderen og gav sin kone Malene et let klem i hånden: ”Vi går hurtigt hjem i aften, ikke?”, sagde det rastløse håndtryk. Malene sukkede lidt opgivende, men gav et lille klem tilbage. Hun var nok klar over, at det var fodboldkampen,

”Våg!” er en skønlitterær serie, som vil lede vores tanker hen på alvoren i, at vi snart skal stå for Guds domstol. Vi følger forskellige familier og personer med tilknytning til den nye og aktive frimenighed, som er oprettet ud fra det gamle missionshus ”Laudes”. Ingen af personerne er uden fejl. Alle skal de møde Gud. Men hvem er rede?

der trak. Efter 18 års ægteskab var mandens fjernsynsforbrug og navnlig sportsinteresse ikke længere til debat, men blot stilfærdigt accepteret som en naturnødvendig kilde til irritation.
Malene fik et lidt fastere klem i hånden. Hun kiggede op. Nej, mødet var åbenbart ikke slut endnu. Nede fra bunden af salen kom Frederik, den tidligere missionær, med langsomme, tunge skridt op mod mikrofonen. Han lignede et menneske i voldsom konflikt med sig selv, som han gik der med tungen presset ind mod den højre kind og et stift indadvendt blik rettet fast ned i gulvet.

Kjeld tog sig uvilkårligt til hovedet. Og så lige i aften hvor Isabel var med. Hun kom jo ellers mest til ungdomsmøderne.
Siden dengang, de havde inviteret Frederik og familien til middag, havde hun været ualmindeligt indelukket og bekymret. Kjeld havde egentlig ikke bevidst tænkt tanken før, men jo, det var nok helt siden den aften for fire måneder siden, at Isabel havde valgt at tillægge sig sin nye fåmælte facon.
Isabel havde spurgt og spurgt om aftenen, da besøget var ovre. Om hvordan man kunne vide, at man var en rigtig kristen. Og om der ikke ligesom var et eller andet, der manglede hjemme hos dem.
Malene forsøgte at berolige hende, men hun blev også noget usikker ved de mange spørgsmål. Så det var op til manden i huset at slå fast, at der ikke var noget galt. Vi har jo forskellige måder at være kristne på, og det er jo ikke alle, der skal kaste sig ud i en tjeneste som missionærer. Der er jo for eksempel også brug for, at der er nogle, der tjener penge, så der kan være en solid sendemenighed for dem, der er rejst ud for evangeliets sag.
Så havde Isabel minsandten dristet sig til at spørge til, hvor mange procent af hans direktørløn, der egentlig gik til missionen. Som om man absolut skal gøre sådan noget op i procenter, så kan det jo hurtigt komme til at lyde småt. Selvfølgelig havde han givet hende besked på, at det ikke var en sag, der kom hende ved.
Men den aften var der ligesom noget mellem dem, der var gået tabt.

Det var egentlig ikke, fordi det havde været en dårlig aften med Frederik og Marianne. De havde da hygget sig. Og fået nogle gode missionærhistorier. Og så havde de delt bekymringerne sammen om den sygdom, Marianne havde fået dernede, og som havde tvunget dem hjem før tid.
Der var plads til lidt optimisme den aften, for da var de lige blevet beroliget af lægerne, som mente, at det blot var et kraftigt maveonde, som ville forsvinde med tiden og med den rette kur.
Men det havde siden vist sig, at det ikke var så enkelt alligevel, og nu havde hun ikke været med til møde de sidste par måneder. Måske var det hendes situation, vidnesbyrdet skulle handle om …

Frederik var omsider nået frem til mikrofonen. Han drejede den lidt op, så den passede bedre til ham. Den var stadig lidt for lav, men det ville nu næppe blive noget problem at høre ham.
Kjeld rynkede panden. Det var ret uforudsigeligt, hvad der ville komme nu. Men det ville sikkert blive en længere historie.

Det gav et sæt i ham, da Frederik til sidst fik begyndt at tale. Stemmen var så forandret. Det var som om, der var gået fire år og ikke fire måneder, siden han sidst havde hørt den stemme. Den havde fået en dybere, men også fastere og mere fyldig klang, som sammen med det grånende hår og de let udstående kindben gav indtrykket af en mand, der var kendt med afsavn og prøvelser.

”Kærlighed til penge er roden til alt ondt,” lød ordene med vægt. En ubehagelig vægt.

”Kærlighed til penge er roden til alt ondt, siger Paulus. Hvad kan han mene med det?”

Blikket blev nu løsrevet fra gulvet og gik spejdende rundt i lokalet.

”Nej, det kan ikke bortforklares. Du sidder og tænker, at – det må nok være en overdrivelse! Men nej. Det er den skinbarlige virkelighed. Kærlighed til penge *er* roden til alt ondt. Kærlighed til det, du kan *få* for penge – er roden til alt ondt. Kærligheden til de midler, vi er i besiddelse af, eller kærligheden til de midler, vi ville *ønske*, vi var i besiddelse af; den kærlighed er under Guds dom og Guds vrede.

Den bliver en vedvarende anledning til synd i dit liv. Afstandtagen til Gud. Løsrivelse fra ham. Du klynger dig til dig selv. Du klynger dig til det, du selv magter at udtænke og planlægge og gennemføre her i livet, som kan give dig velvære og velstand og gøre dig *stor* i dine egne og i andre menneskers øjne.

Det er *Mammons ånd*, jeg taler om her. Hvad gør den ved os, Mammons ånd, som er så påtrængende iblandt os? Ja, for en ydre betragtning sætter den os på tronen og passer og plejer os og spiller fanfare for os. Men i det stille håner den os og piner os og gør os rådne og forhærdede indeni. Mammons ånd æder mange sjæle iblandt os. Den æder os – både derhjemme i stuerne ved middagsbordet eller foran fjernsynet … Og her, når vi er samlet som menighed.”

Missionæren gjorde en lille pause og rømmede sig. Hans blik blev mere febrilsk, som om han ikke rigtigt vidste, hvordan han skulle komme videre. Kjeld lod sine øjne vandre rundt i forsamlingen. Alle havde deres øjne rettet mod den store mand ved mikrofonen. Indtil vandringen stoppede ved Isabel. Hendes øjne hvilede på *ham*, og hun slog ikke blikket ned, da de fik øjenkontakt.

Det var ellers ikke meget øjenkontakt, de havde haft siden ... dengang. Hun så forbavsende voksen ud. Ubehageligt voksen. Han følte nærmest, at han stod skoleret for de blå øjne. ”Nu hører du vel efter, far?” ville de ligesom forsikre sig om. Og samtidig var der noget hjælpeløst hos hende – som om hun ville sige: ”Men vi er i samme båd, far. Jeg har også brug for hjælp.”

Kjeld rettede hurtigt blikket mod Frederik, da han begyndte at tale igen.

”Jeg... Jeg har gået med det her længe. Jeg har ikke turdet sige det, for nu at være ærlig. Jeg har ikke følt mig berettiget til at sige det. Men nu tror jeg, jeg *skal* sige det. Det er ligesom om, Gud har vist mig i aften, at jeg slipper altså ikke udenom. Jeg kan ikke flygte fra det. Selvom jeg godt kunne have tænkt mig at komme med første skib til Tarshish ...”

Frederik rankede sig lidt, som om han tog sig sammen.

”I Afrika … Der var tingene mere ... *enkle* end de er her,” begyndte han tøvende.

”I den tid vi var ude, nåede vi at komme ud

til tre stammer, som aldrig havde hørt evangeliet før. Vi oplevede ingen store vækkelser af den slags, som vi holder så meget af at høre missionærerne fortælle om. Men i den sidste af stammerne lod Gud os få en velsignet indgang hos en af familierne. Vi mødte familiens overhoved uden for landsbyen, hvor han var kommet til skade med sit ben på en jagt. Vi samlede ham op i vores jeep, forbandt ham og kørte ham tilbage til landsbyen – og så fortalte vi ham om Jesus og læste i Bibelen sammen med ham.

Det var en meget fjendtlig stamme, fuld af forfædredyrkelse og sort magi; der lå ligesom en mur mellem os og dem. Men denne jæger og hans familie tog imod Jesus!

Troen på Jesus *kostede* for den familie. I gør jer ikke begreb om det enorme pres, der ligger på en familie, der skiller sig ud på den måde.

Det var et tab af tryghed. Fjendtligheden var at spore overalt.

Det var et tab af identitet. For der måtte ske et fuldstændigt radikalt brud med den kultur og den hedenske tankegang, der lå dem i blodet, fordi de var vokset op med den.

Hvor der før var fællesskab, var der nu kun trusler og kolde skuldre. Hvad der før var et hjemsted, blev nu omdannet til et minefelt.

Det var af Guds nåde, der ikke skete nogen fysiske overgreb mod dem, og at de kunne blive boende relativt ugenerede i deres lille hytte. Guds engle stod vagt.

Og det var af Guds nåde, at vi kunne holde gudstjeneste der hver søndag og flere gange om dagen læse i Bibelen sammen, bede og synge for Guds ansigt.

Af Guds nåde skete det også, at det gode budskab spredte sig til én anden familie i landsbyen."

Frederiks øjne blev våde og glinsende ved det gode minde.

"Vi var ikke en menighed, der så ud af noget som helst. Vi var ikke nogen stor og velklædt forsamling. Vi var i allerhøjeste grad, som vi kunne læse om, hvordan korinthermenigheden var i begyndelsen: ikke mange vise i verdslig forstand, ikke mange mægtige, ikke mange fornemme.

Men vi var glade for at læse videre i Korintherbrevet, at det, som er dårskab i verden, udvalgte Gud for at gøre de vise til skamme, og det, som er svagt i verden, udvalgte Gud for at gøre det stærke til skamme, og det, som verden ser ned på, og som ringeagtes, det, som ingenting er, udvalgte Gud for at gøre det, som er noget, til ingenting, for at ingen skal have noget at være stolt af over for Gud. Men ham skyldes det, at I er i Kristus Jesus, som er blevet visdom for os fra Gud, både retfærdighed og helligelse og forløsning, for at den, der er stolt, skal være stolt af Herren, som der står skrevet.

Vi havde *ingenting* i den lille hytte, vi samledes i. Ingen penge at bygge kirke for. Ingen stole at sidde på. Ingen musikinstrumenter at spille på, intet fint og flot overhovedet. Vi havde bare en lerhytte og en bibel. Vi var en menighed, der for en ydre betragtning manglede *alt* ...

Men vi havde *Jesus*. Vi var stolte af *ham*. Og derfor var det et velsignet fællesskab. Det var velsignet – for vi vidste, hvem vi var sammen om. Vi vidste, at Guds enbårne søn var midt i blandt os med sin fred.

Og så kunne Satan rase udenfor som en brølende løve med trusler og besværgelser, vi kunne rammes af sygdom og pines under fattige kår – men vi havde en fred og en glæde, der stak dybere end vores ydre forhold. Og vi levede i håbet om, at Jesus snart ville komme igen i synlig herlighed; at han ville

komme og udfri os og løbe os i møde, som vores frelser og bror, der gik i forvejen for os for at gøre en bolig rede til os i *vores rette hjem*, det ny Jerusalem."

Frederik stoppede op og missede lidt med øjnene. Han havde talt usædvanligt stille, men gradvist mere og mere engageret, og til sidst strålede hans øjne i et triumferende lys vendt mod menigheden, der velvilligt hørte på missionærens historie.
Nu forsvandt lyset brat, og øjnene blev igen tomme og stirrende, rettet mod gulvet.
"Vi kom hjem igen. Som nogle af jer ved, har Marianne det stadig meget dårligt, og lægerne kan ikke finde årsagen til det. Men det er ikke det, jeg vil sige noget om nu.
Det er hårdt med Mariannes sygdom. Det var hårdt at rejse derudefra og efterlade dem dernede. Men vi klarer os, for vi er bundet til menigheden dernede med et bånd, der aldrig i evighed skal brydes, og vi beder for hinanden hver dag. - Det, jeg vil sige noget om ..."
Frederiks stemme blev nærmest forlegen. Kunne han overhovedet gennemføre det? Kjeld vekslede et utålmodigt blik med sin hustru, som blot gav ham et lille klem og virkede lidt nervøs. Hun tænkte vel på Isabel og på de spørgsmål, der kunne dukke op igen i det lille sarte sind.
"Det, jeg vil sige noget om, er det at komme *hjem*." Frederik gjorde et uventet kast mod hovedet, og hans øjne skød lyn ud mod forsamlingen. Han havde fundet styrke til at sige, hvad der skulle siges.
"Hjem til en menighed, der er stor og gennemtænkt og flot. Vi er blevet en frimenighed, fri for al vrang lære. Vi har ansat en ung og hamrende dygtig præst. Vi har fået et lovsangsband op at køre, der spiller på alle tangenter for at få os revet med i sangen. Vi har bygget til og har fået professionelle lydanlæg og behagelige sofaer at nyde kaffesnakkene i.
Og jeg må sige, at det er en imponerende indsats, vi hører om i aften. Jeg er ikke i tvivl om, at der er mange her i blandt os, der har hjertet på rette sted og ønsker at gøre det hele så godt.
Jeg har nærmest aldrig hørt om en menighed som vores, der gør så meget for at nå mennesker, der hvor de er.
Der er tilbud til alle og enhver – til kirkefremmede, til babyer, børn, juniorer, konfirmander, teenagere, unge, halvvoksne og seniorer. Der er celle- og interessegrupper, hvor man kan melde sig på præcist det, der er ens interessefelt, om det så er bibellæsning eller volleyball eller socialt fællesskab. Der er blevet organiseret et utroligt velkoordineret netværk af arbejdsgrupper, der skal gøre menighedens samlinger festlige og varierede og sikre, at nye bliver taget godt imod.
Der er ikke en, der kan føle sig glemt – ikke en, der ikke kan føle sig tilgodeset – ikke en, der ikke kan føle sig velkommen. Det gamle missionshus "Laudes" er virkelig på alle måder blevet fornyet, både indvendigt og udvendigt."

Missionæren gestikulerede gratulerende med armene op mod de nye designerlamper, hen mod det elektroniske trommesæt og ud mod den nye tilbygning med de knaldrøde sofahjørner.
Engagementet var smittende. Kjeld kunne ikke lade være med at sidde og blive lidt stolt af den menighed, han kom i. Der var da virkelig sket noget på de år. Der var nogen, der havde været gode til at tage initiativer. Og der var nogen, der havde været trofaste og offervillige til at spytte i kassen.

Det var klart, at det var ansættelsen af Joakim som præst, der havde betydet den helt store forskel. Kjeld så hen på den unge mand, der sad let foroverbøjet med armene over kors, og opmærksomt lyttende indsamlede gløderne fra bålet deroppe. Han var et regulært geni, den knægt.
Men hvad *ville* Frederik egentlig med det, han sagde? Ord og tonefald lød rosende, men der lå noget andet og lurede bag de skinnende øjne.

Nu blev tonen igen en helt anden efter den lille pause. Indtrængende og så sagte, at mange sad på det yderste af stolen for at få det hele med.
"For en ydre betragtning er vi blevet en menighed, der har *alt* ..."
For en *ydre* betragtning ...? Kjeld spærrede øjnene op og kunne mærke hårene rejse sig på armene, da noget i ham løb i forvejen for at fuldføre den sætning, der måtte komme, og som alligevel ikke måtte komme. Det ville jo være vanvid at … Det skulle i hvert fald formuleres som et spørgsmål –som en hypotetisk situation, der kunne give nogen noget at tænke over …
Kjeld var også kommet ud på det yderste af stolen, så han kunne høre den nærmest hviskende fortsættelse:
"Men vi mangler *Jesus*," kom det. Helt uden modifikationer. Helt uden forbehold og nuancer. Helt uden hensyn og almindelig høflighed.
Men ordene kom med tårer i øjnene.
"Vi mangler Jesus. Når vi kommer sammen her for at prise ham ... Så er det i virkeligheden vores menighed, vi priser; vores musikere, vores præst, vores nye lokaler … Det er *os selv*, vi lovpriser. Det er *os selv*, det handler om. Det er *os selv*, vi er stolte af.
Tænk over, om det ikke er sådan. Når du får dine kuldegysninger under lovsangen – handler det så om, at du møder din frelser – eller handler det om, at du frydes over vores egen vellyd?
Hvad taler du om til kaffepausen, og når I kører hjem i bilen? Hvad tager du med dig ind i hverdagen?
For du ved vel, at det er *hver dag*, der er en gudstjeneste? Lever du ikke med Gud i din hverdag, så går du fortabt!
Jeg har set noget, efter at jeg er kommet hjem til Danmark. Og det jeg har set, det er, at tusinder af danskere lever i en illusion om, at de er kristne. Og den illusion får de fra den ugentlige gudstjeneste. Gudstjenesten bliver et boost, der forsikrer dem om Guds kærlighed og forsikrer dem om, at de er på rette vej, for de kommer i de rette sammenhænge, og de er endnu i stand til at blive rørt af stemningen.
Det er nødvendigt med sådan et boost – for når det kommer til hverdagen … Så er Gud der ikke. Så er huset og haven der. Så er arbejdet der. Så er fjernsynet og internettet og den gode middag der. Så er alt det, vi kan få for vores kære penge der, til at jage Gud på porten.
For hvad skal vi med ham? Vi klarer os jo fortrinligt uden ham!
Vi har jo ikke Satan som en brølende løve gående udenfor, sådan vi oplevede det i Afrika. Vi har jo ingen grund til at tro, at Jesus snart vil komme igen, og at alt det, vi har bygget op hernede, det skal smadres og jævnes med jorden. - JO, VI HAR!"

Frederiks øjne stod i lys lue nu. Der var en begyndende rumsteren rundt i salen. Nogle var allerede begyndt at trække ud mod garderoben, og der lød demonstrativt høje lyde fra bibelomslagene, der blev lynet i med faste bevægelser.
Kjeld ville til at gøre det samme, men Isabel greb hans arm med et fast tag og lynende øjne.
"Jesus kommer snart igen! Er du rede til at møde ham?" løb råbet fra den store mand bag mikrofonen. "Eller er du som den rige bonde, der samler i lade, og hvis største kvaler i livet er, at han ikke har plads til sin høst … Men så løser han problemet: Han bygger da bare nogle *større* lader.
Han vokser og vokser. Han sikrer sig for fremtiden. Så han kan leve uden bekymringer og ikke være begrænset af nogen snærende bånd. - Men i nat siger Gud til dig: Din tåbe, i nat kræves dit liv af dig. Hvem skal så have alt det, du har samlet?"

Mødelederen havde været nede ved Joakim og ført en hviskende samtale med den unge præst. Nu rejste han sig og gjorde tegn til Frederik om at fatte sig i korthed. Missionæren så sig fortvivlet rundt på det begyndende opbrud i salen.
"I skal ikke rejse jer og gå! Please! Lad være! Jeg ved, det er blevet sent, og at nogen af jer skal gå … Men går du for at flygte fra Guds røst ind i dit liv? Går du i forhærdelse? Går du, fordi der ikke er nogen, der skal stille spørgsmålstegn ved, om du har din sag med Gud i orden?
Så må jeg sige til dig, at – uden for døren venter helvede! Flammerne og den evige tænderskæren venter lige udenfor! Du må ikke udskyde at komme til Jesus – for han kommer snart. Og du må gøre op! Gøre op med det tomme liv. Gøre op med dine skatte på jorden, for de hindrer dig i at få skatten i himlen!
Ser I da ikke det spind, Satan har viklet jer ind i?
Gudstjenesten er blevet en adspredelse for jer. I møder ikke Gud her. Og når I møder ham, så flygter I ud ad døren!
Det er nøjagtig som med teenmøderne, som min egen søn har været med til. Han fortæller mig, at det er ikke Guds sande ord, han hører der. Han har hørt om Guds kærlighed, Guds kærlighed, Guds kærlighed, og lederne forsøger at bekræfte ungerne i, at de er gode nok, som de er, og når de begynder at få kvalme af at høre om det, så lokker de dem med chips og cola og konkurrencer og ..."
Mødelederen var kommet op til missionæren. De var omtrent lige høje, men mødelederen var betydeligt mere ranglet, og han ville ikke kunne få held til at skubbe rundt med Frederik. I stedet stjal han mikrofonen ud af stativet.
"Vi vil gerne bede om respekt for det arbejde, der bliver gjort blandt vore unge," sagde han med knækket stemme. "De arbejder knaldhårdt for at få de unge med, kan jeg sige dig." Hans kone var en af teenlederne.
"Det er ved at være sent, og vi skal til at slutte, men jeg tror måske, Joakim har et par afsluttende kommentarer."

Frederik stod som forstenet og rokkede sig heller ikke af stedet, da præsten med sin ubevægelige mine og faste skridt kom op ad gulvet. Forsamlingen ventede spændt, da den unge mand tog mikrofonen. Det var lidt af en byrde at lægge på skuldrene af sådan en

knægt. Men han kunne nu bære lidt af hvert ...

"Jeg vil ikke sige så meget til det, du har sagt, Frederik, men du skal have tak for dit vidnesbyrd fra missionsmarken, det tror jeg, vi var mange, der var glade for at høre om. Jeg vil gerne bede dig om på menighedens vegne også at tage en hilsen med hjem til din kone og sige, at vi beder for hende og for jer begge to i de vanskelige omstændigheder, I er i.

Angående din kritik – kan vi vist godt kalde det – af menigheden her, så vil jeg sige to ting: For det første er vi taknemmelige for din tydeligvis dybfølte advarsel til os mod materialismens farer.

Det er klart, at du med din baggrund kan se nogle aspekter af det, som vi hurtigt kan komme til at lukke vores øjne for i Danmark. Det kan hurtigt blive en selvfølge for os med Guds gode gaver – men det *er* jo netop Guds gode gaver.

Og det er den anden ting, jeg vil sige: For mig at se stiller du en falsk modsætning op mellem på den ene side at være afhængig af Jesus og leve i håbet om hans snarlige genkomst og på den anden side at være taknemmelig for og gøre brug af de velsignelser, Gud har skænket os her i livet.

Gud har i rigt mål velsignet denne menighed med mange nådegaver, og det må vi kun være ham inderligt taknemmelige for, for det er Guds gode gaver, som han vil bruge for vores frelses skyld.

Nu er det jo et vidnemøde og ikke et debatmøde, så jeg må hellere slutte her, og så siger vi tak til alle, der kom og delte det, de havde på hjerte med os.

Jeg tror, vi kan blive enige om, at vi er mange forskellige mennesker herinde, og det er en stor styrke. Det må vi holde fast ved – og vi skal ikke gå og lave om på hinanden og tro, at vi alle sammen skal leve ud fra én bestemt betoning af kristenlivet."

Joakim kiggede lynhurtigt på først Einar og siden Frederik, men skyndte sig videre, vel af frygt for at blive afbrudt:

"Men netop fordi vi er forskellige, kan vi jo lære af hinanden, og jeg vil slutte med at bede Gud om at give os åbne og lydhøre hjerter for hinanden, så vi også lærer at have respekt for hinandens forskelligheder og får en sund ydmyghed ind over vores liv. Vi må frem for alt vogte os for selvretfærdighedens fare. Lad os bede …"

Der var stille på bagsædet. Men Kjeld kiggede kun én gang i bakspejlet på hjemturen. Der mødte han et par store blå øjne. Tavse, men afventende.

Det forekom ham, at nu var det gyldne øjeblik, hvis han skulle på talefod med Isabel igen. Et par gange trak han vejret ind, som om han ville sige noget. Men det blev ikke rigtigt til noget. Øjeblikket kom vel også igen. Og hvad skulle man egentlig sige?

"Man må sige, det var lidt af en ildprøve for vores præst i aften. Men han kom nu rigtig godt ud af det. Der er ikke nogen tvivl om, at han har pæren i orden, den knægt ..."

Ordene var henvendt til Malene, som sad med de samme store blå øjne og kiggede tomt ud ad forruden. Ved den sidste bemærkning drejede hun alligevel hovedet og skulle til at protestere, men hendes mand kom hende i forkøbet.

"Ja, altså, og hjertet på rette sted, mener jeg. Det kræver dyb åndelig visdom at manøvrere i sådan en situation."

"Og du syntes, han manøvrerede det rigtige sted hen?" Malenes stemme var tonløs.

"Ingen tvivl om det. Han var god til at høre, hvad der var Frederiks anliggende – og så

samtidig ...”
”... og så samtidig pille brodden fuldstændigt ud af det,” røg det ud af Isabel fra bagsædet. Kjeld tog et irriteret tag i rattet med begge hænder. ”Nej, men samtidig gøre det, som Joakim har et stærkt blik for; at få skabt den rette *balance* i tingene, så der også blev en brod, der vendte ind mod Frederik og Einar og de der selvretfærdige typer. De vil jo bare have os alle sammen til at være ens – nærmere bestemt *lige som dem selv*.
Men der er altså noget, der hedder en konkret virkelighed, der siger, at vi er skabt forskellige og … Ja, altså, vi kan jo ikke alle sammen gå rundt og bo i negerhytter, vel?”
Isabel tav. En tåre trillede ned ad hendes kind deromme, men hun drejede hovedet, og ingen så det. Heller ikke da hun borede ansigtet ind i ruden med en styrke, så det smertede i pande og næse.
”Du kører for stærkt, Kjeld,” sagde Malene træt efter et minuts tavshed.
”I den gode sags tjeneste. Jeg ved jo, du skal tidligt op i morgen, skat.”
”Og så kan du vel også lige nå lidt af kampen?”
”Nåja, det kunne også tænkes at spille ind … Men jeg havde jo tænkt, jeg skulle se hele 2. halvleg. Nu bliver det kun de sidste ti minutter, takket være de missionærhistorier. Er det okay, jeg lige hører lidt i radioen på vejen? Isabel?”
Der stod 0-0. Men det var jo mod det stærkeste hold i puljen. Og det var stik imod spil og chancer. Danmark havde været på hælene. Så alt i alt ville det være et okay resultat. Hvis det altså holdt hjem. Det resultat kunne man godt have solgt kampen for på forhånd.
En behagelig fred sænkede sig over Kjeld, da den sølvgrå BMW lod sig fylde af hujende tilskuere og skarpsindige kommentatoranalyser i et orgie af spænding og fodboldfryd.
Endelig hjemme ...

Der var en rig mand, som klædte sig i purpur og fint linned og hver dag levede i fest og pragt. Men en fattig mand ved navn Lazarus lå ved hans port, fuld af sår, og ønskede kun at spise sig mæt i det, der faldt fra den riges bord, og hundene kom tilmed og slikkede hans sår. Så døde den fattige, og han blev af englene båret hen i Abrahams skød. Også den rige døde og blev begravet. Da han slog øjnene op i dødsriget, hvor han pintes, ser han Abraham langt borte og Lazarus i hans skød. Fader Abraham! råbte han, forbarm dig over mig og send Lazarus, så han kan dyppe spidsen af sin finger i vand og læske min tunge, for jeg pines i disse luer. Men Abraham svarede: Barn, husk på, at du fik dit gode, mens du levede, og Lazarus på samme måde det onde; nu trøstes han her, mens du pines. Desuden er der lagt en dyb kløft mellem os og jer, for at de, som vil herfra over til jer, ikke skal kunne det, og de heller ikke skal komme over til os derovrefra. Da sagde han: Så beder jeg dig, fader, at du vil sende ham til min fars hus, for jeg har fem brødre, for at han kan advare dem, så ikke også de kommer til dette pinested. Men Abraham svarede: De har Moses og profeterne, dem kan de høre. Nej, fader Abraham! sagde han, men kommer der en til dem fra de døde, vil de omvende sig. Abraham svarede: Hvis de ikke hører Moses og profeterne, vil de heller ikke lade sig overbevise, selv om en står op fra de døde (Luk 16,19-31).

Og vist er det, at gudsfrygt sammen med nøjsomhed bærer lønnen i sig selv; for tomhændet kom vi til verden, og tomhændet skal vi gå ud af den; har vi føde og klæder, skal vi lade os nøje med det.
Men de, der vil være rige, falder i fristelse og baghold og henfalder til utallige tåbelige og skadelige tilbøjeligheder, som styrter mennesker i undergang og fortabelse. For kærlighed til penge er roden til alt ondt; drevet af den er nogle blevet ført bort fra troen og har voldt sig selv mange smerter.
(1 Tim 6,6-10)

Og nu I, som er rige! I skal græde og jamre over den elendighed, der skal komme over jer. Jeres rigdom er rådden og jeres klæder mølædte, jeres guld og sølv er dækket af rust, og den rust vil vidne mod jer, og som en ild vil den fortære jeres kød.
I har samlet jer skatte til de sidste dage; tænk på, at den løn, I har unddraget arbejderne, der har høstet jeres marker, skriger til himlen, og høstfolkenes råb har nået Hærskarers Herres ører. I har levet mageligt og overdådigt her på jorden, I har fedet jer selv op til slagtedagen! I har dømt og dræbt den retfærdige, mod jer er han værgeløs.
(Jak 5,1-6)

SANGE MED HJERTET III

HERRENS VEJE

Af Bent Hansen

1. Alle Herrens veje er kun
godhed, sandhed, trofasthed.
Også hvor vi ej kan se det,
han vort bedste vil og ved.
Han, som talte vore dage,
inden nogen endnu var,
han, som i al nød og fare,
os på stærke arme bar,
|: se, han vil fremdeles hjælpe,
som han hidtil hjulpet har.:|

2. Kaster vi et blik tilbage
på de år, som svundet er,
var de lyse eller mørke,
samme kærlighed vi ser.
Samme kærlighed, som gav os,
alt hvad her vi længtes mod,
og i nåde tog det fra os,
som os her i vejen stod.
|: Samme troskab, samme nåde
Gud os altid finde lod! :|

3. Ser vi fremad, altid samme
kærlighed os følge skal,
bære os på hyrdearme
og bevare os fra fald.
Hvad end dagen med sig bringer,
om end helt vor kraft forgår,
hvordan undervejs det skifter,
om end striden bliver hård,
|: i Guds trofasthed alene
al vor hjælp og velfærd står. :|

4. O, så må vi ej fortvivle
trods al skrøbelighed her,
Gud er mægtig, Gud er trofast,
han til os i nåde ser.
Ej vor vågen, ej vor troskab
strækker til, alene hans.
I vor egen kraft der aldrig
vindes nogen sejerskrans.
|: Han vil daglig med os være,
ingen omsorg er som hans. :|

Nogle sange bliver til stor hjælp. Måske sætter de ord og billeder på lige netop min situation. Måske rummer de en forkyndelse eller et vidnesbyrd, som lige netop jeg har brug for. Så synger man med – af hele hjertet! I denne serie beder vi forskellige mennesker fortælle om en sang, der betyder noget særligt for dem – til trøst og opmuntring for os alle.

5. Hver en skillevej i livet
står en løftets stjerne bag:
Nye pligter, nye kampe,
nåde ny til hver en dag.
Sådan var Guds vej fra fordum
kendt af mangen Jesu ven;
i hans hele, vide rige
samme vis jo gælder end.
|: Led os derfor, kære Herre,
som du vil, hver dag igen! :|

Lina Sandell

Min sang

Denne sang af Lina Sandell har fulgt mig siden min ungdom, og jeg har ofte kaldt den for "min sang". Som årene er gået, er sangens indhold og vidnesbyrd blot blevet endnu mere bekræftet for mig.

Sammen med sangen har jeg fundet hvile i bibelvers som Sl 23,3: "Han leder mig ad rette stier for sit navns skyld", og Ef 2,10: "For hans værk er vi, skabt i Kristus Jesus til gode gerninger, som Gud forud har lagt til rette for os at vandre i."

Det kan ofte være svært at finde ind på Guds vej med sit liv. Men hvis vi, som sangen udtrykker det i vers 2, kaster et blik tilbage på de år, som er svundet hen, så står der et tilbage: Guds kærlighed, nåde og troskab er den samme. Selvom vejen ofte har snoet sig underligt, så var hans vej den bedste.

Da jeg f.eks. i sin tid skulle vælge uddannelse, skulle jeg først have en bygningshåndværkeruddannelse, og valgte tømrerfaget. Min læremester gav mig lov til at læse de tre sidste vintre, hvor der jo var mindre aktivitet.

Men da jeg skulle op til svendeprøve, kunne antallet af måneder i læretiden ikke godkendes, modsat andre af mine studiekammerater i f.eks. murerfaget. Så jeg måtte tage et halvt år mere. Derved blev der efterfølgende et halvt år, inden jeg kunne fortsætte uddannelsen. Hvad skulle jeg bruge det til?

En ven, som lige havde været på Luthersk Missionsforenings Højskole (LMH) sagde: "Du kan da tage på LMH!"

Som sagt, så gjort, og det har jeg aldrig fortrudt. Ud over det rige åndelige udbytte af opholdet, mødte jeg en pige, som skulle blive min ægtefælle og har været det i nu snart 50 år. Det var tilgiften og blev en bekræftelse af sangen og Sl 23: "Han vort bedste vil og ved."

På samme måde kunne jeg fortælle om, hvorfor og hvordan vi kom til at bo, hvor vi bor. Men det er en længere historie.

> Hvis vi kaster et blik tilbage på de år, som er svundet hen, så står der et tilbage: Guds kærlighed, nåde og troskab er den samme.

Tre udsagn om Herren

I første vers står der tre udsagn om Herren: godhed, sandhed, trofasthed.

Godhed

I Sl 31,20 synger David: "Hvor stor er dog din *godhed*, som *du har gemt* til dem, der frygter dig! *Du viser* den mod dem, der søger tilflugt hos dig, for alle menneskers øjne."

Da Guds ark blev ført ind i det telt i Jerusalem, som David havde rejst til den, sang levitterne en lovsang, hvor de bl.a. synger: "Tak Herren, for han er god, hans trofasthed varer til evig tid" (1 Krøn 16,34).

Til den rige rådsherre sagde Jesus: "Hvorfor kalder du mig god? Ingen er god undtagen én, nemlig Gud" (Mark 10,18).

Sandhed
I Joh 1,16-17 siger Johannes det sådan: "Af hans fylde har vi alle modtaget, og det nåde over nåde; for loven blev givet ved Moses, nåden og *sandheden* kom ved Jesus Kristus."
Og i Joh 14,6 siger Jesus: "Jeg er vejen, *sandheden* og livet."

Trofasthed
Om Moses står der i 5 Mos 34,10 at: "Der fremstod ikke senere i Israel nogen profet som Moses, som Herren omgikkes ansigt til ansigt." Så vidnesbyrdet fra ham er værd at lægge øre til.
Han siger bl.a. i 5 Mos 32,4: "Han er klippen, hvis gerning er fuldkommen, alle hans veje er rette, en *trofast* Gud uden svig, retfærdig og retskaffen."
Sl 145,17: "Herren er retfærdig på alle sine veje, han er *trofast* i alle sine gerninger."
Sl 36,6: "Herre, din godhed når til himlen, din *trofasthed* til skyerne."
I Salme 118 de første fire vers siges fire gange: "Hans *trofasthed* varer til evig tid."
1 Kor 1,9: "*Trofast* er Gud, som kaldte jer til fællesskab med sin søn, Jesus Kristus, vor Herre."

Modgang og vanskeligheder
En kristen slipper ikke for modgang og vanskeligheder af mange slags. Lina Sandell, forfatteren til denne sang, var selv en prøvet kvinde, ramt af sygdom hele livet. Og hun oplevede sin fars dramatiske død, da hun var med ham ude at sejle på Vänern. Det blev stormvejr, og faderen faldt over bord og druknede.
Der er nok ingen tvivl om, at sygdommen og denne begivenhed har været med til at give hendes sange den dybde, som de har. Derfor er der også hjælp at hente i hendes sange.

Den nok stærkeste oplevelse, jeg har haft med denne sang ligger godt 30 år tilbage. Det var en periode, hvor vi, en flok, havde mødt megen modgang og næsten ikke kunne se nogen vej frem.
Aftnen før min fødselsdag havde vi haft besøg af et par af vore gode venner og var ved at gå i seng lige godt midnat, da vi kunne høre noget sang. Det kunne vi ikke forstå, vi havde da ikke haft tændt for radio eller andet.
Så blev vi klar over, at der stod nogen udenfor og sang: Alle Herrens veje er kun godhed, sandhed, trofasthed.
Det var så en flok venner, som også havde været sammen om aftenen, og nu ville glæde os med denne overraskelse. De kom indenfor, og vi fik sunget sangen færdig og en anden sang af Lina Sandell:

Ved Jesu hjerte trygt det er
trods stormene, som river,
trods alt, som tynge kan mig her,
min fred i ham forbliver.
Og gennem dybe vande her
min Jesus er mig altid nær,
ja, ved hans hjerte trygt det er
trods stormene, som river.

Vi havde en dejlig stund sammen til trøst og opmuntring.
Men hvorfor skal flere af vore venner og bekendte være ramt af sygdom, så de må sidde i kørestol? Andre er ramt af alvorlige sygdomme. Og andre igen møder andre vanskeligheder.
Jeg selv fik for fire år siden diagnosen på en kronisk sygdom. Jeg må indrømme, at jeg/vi spurgte: Hvorfor lige mig, når den kun rammer en ud af hver tusinde? Der gik noget tid, inden det gik rigtig op for os. Men hvor er

det godt at kende Herren og at have gode venner og familie i sådan en situation.

Hvor finder jeg hjælpen?

Det kan synes letkøbt at synge: "Alle Herrens veje er kun godhed, sandhed, trofasthed."

Men Lina Sandell opfordrer til at se tilbage og tænke på de erfaringer, vi har fået med Herren. Enten det var lyse eller mørke tider, så var det den samme kærlighed, som både gav og tog. Gav os, hvad vi længtes mod. Men også tog det fra os, som stod os i vejen. Alt sammen udtryk for den samme troskab og nåde, som Gud lod os finde.

På samme måde må vi se fremad. Da må vi hvile i, at den samme kærlighed skal følge os, bære os på hyrdearme og bevare os fra fald. Uanset hvad vi skal møde, om vor kraft forsvinder, og striden bliver hård. Så er vor hjælp alene i Guds trofasthed. Selv om vi ikke kan se det, så vil Han vort bedste.

Han har talt vore dage og vil bære os på sine stærke arme. Ja, *alle* Herrens veje er kun godhed, sandhed, trofasthed. Også hvor vi ikke kan se det, vil og ved Han, hvad der er bedst for os. Han ser alle ting i evighedens lys, og hans veje er højt over vore veje (Es 55,8-9).

Skulle han, som før verden blev grundlagt har udvalgt os i sin enbårne søn til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed, ikke tage sig af os, som Han ser det er bedst for os også i vort jordiske liv?

Skulle han, som før verden blev grundlagt har udvalgt os i sin enbårne søn til at stå hellige og uden fejl for hans ansigt i kærlighed, ikke tage sig af os, som Han ser det er bedst for os også i vort jordiske liv?

Personligt har jeg oplevet de helliges fællesskab meget positivt. Jeg har mødt utrolig mange, som har sagt, at de beder for mig, også fra andre steder i landet. Nogle har sendt små hilsner med opmuntringer og et skriftsted, f.eks. Sl 94 v.19: "Når urolige tanker tog til i mit indre, så gjorde din trøst mig glad."

I det hele taget har jeg været meget glad for at læse i Salmernes Bog. Her er utrolig meget hjælp at finde.

Mit ønske skal være, at vi må genopdage nogle af de "gamle" sange, og at du, som læser dette, kunne få hjælp og trøst også af denne sang.

Bent Hansen, pensionist, Herning

LUTHERS BREV TIL LUTHERANERNE IV

KIRKEN I FANGENSKAB

Af Henrik Gren Hansen

Et puf i siden

Da englen pludselig stod foran Peter i fængslet, var der et herligt lys, der strålede i rummet. Englen vækkede fiskeren med et puf i siden og sagde: ”Skynd dig at stå op!” Og straks faldt lænkerne af Peters hænder. Han var fri! (ApG 12,7).

Tænk at blive vækket ved ”et puf i siden” af en budbringer fra Gud!

Det var en lignende oplevelse, Luther fik, da det strålende lys fra evangeliet fyldte værelset i klostertårnet og brændte munkecellens fangekæde over. Ordet om Guds retfærdighed satte ham fri! Fri fra de snærende bånd og de gnavende lænker, som havde fastholdt ham på lovens og selvforbedringens vej. Fri til at gå igennem porten til Paradiset ved *evangeliets retfærdighed*, ved *Jesu* retfærdighed, ikke en egen retfærdighed.

Dette guddommelige puf i siden vækkede med ét Luther fra sine formørkede munkedrømme, og troens øje for det frigørende evangelium blev åbent på vid gab.

Men samtidig med den personlige frigørelse blev dette for Luther også et gevaldigt ”puf i siden” til at få øje på, at *hele kirken* lå døende hen i lovens fangenskab. Og dermed opdagede Luther snart ikke blot sin egen grund til salighed, men også sin livsmission: at bringe evangeliet om Jesu fuldbragte værk til kirken og lade kraften i Ordet om korset rive mennesker ud af kløerne på den antikrist, som havde taget Guds folk til fange i et babylonisk eksil.

Luther var klar over, at som hans egen vækkelse og omvendelse ved Ordet var kommet til ham efter en lang proces, hvor Guds Ånd havde arbejdet i ham, så ville den samme frisættelse af kirken ikke ske fra den ene dag til den anden. Og Luther var ikke mindst klar over, at som det udelukkende var Guds ord

Vi er mange, der kalder os lutherske. Men vi er også mange, for hvem Luthers egne skrifter er lukket land. Denne serie er en fælles vandring ind i Luthers landskab ved en gennemgang af hans vigtigste skrifter. Formålet er ikke, at vi skal blive Luther-eksperter, men at vi skal lytte til det budskab, han fandt i Bibelen – til udfordring, anfægtelse, vækkelse, fornyelse?

og Ånden, der havde mægtet at sætte ham fri, så måtte det være den samme kraft og ikke noget politisk kampprogram eller nogen menneskelig begavelse eller dygtighed, der skulle sætte kirken fri.
Derfor gik Luther ind i den kamp, der blev hans livsmission, i bøn om Guds indgriben og med Guds ord alene som den eneste nøgle, der kunne låse op for den djævelske celle af vranglære, hvor kirken lå og sygnede hen.

Til kamp for kirken

Det er ganske særligt i år 1520, at det reformatoriske "kampprogram" får sin udformning i det, som gerne kaldes de "reformatoriske hovedskrifter", heriblandt *Om kirkens babyloniske fangenskab,* som anvendes i denne artikel samt *Om et kristent menneskes frihed* og *Til den kristne adel af den tyske nation,* som vil blive anvendt i de to følgende artikler i denne serie.
Målet med de reformatoriske hovedskrifter er at sætte kirken fri til at være det, den sande kirke altid vil være: *de helliges forsamling, i hvilken evangeliet læres rent, og sakramenterne forvaltes ret* (jf. Nyt Liv 1-2012).
Kampskrifterne har altså det formål at lede kirken hen til den eneste kilde, hvorfra troen og livet med Gud udspringer. Alt hvad der hindrer det må ryddes af vejen som djævelskab, og trods pavens trusler om at udstøde Luther af kirken, bliver der ikke lagt fingre imellem af personlige sikkerhedshensyn. Med Skriftens våben hugger Luther sig kompromisløst gennem en jungle af antikristelige tankegange.
En jungle, som er så tætpakket og infiltreret med djævelske skævvridninger af Guds ord, at det er forfærdende at tænke på, at det kan gå sådan med kirken. Og det er forfærdende, at denne kamp for at *befri* kirken for fangenskabet i stedet endte med en *splittelse* af kirken – en splittelse, som findes den dag i dag, hvor den katolske kirke på alle afgørende punkter er den samme som på reformationens tid.
Allermest skræmmende er det, at Djævelens lænke er os alle så nær. For vores gamle natur, som stadig huserer i os, er bundet af den. Og derfor er der noget i os, som altid arbejder aktivt på at udstøde evangeliet fra vores hjerte. Der er en jungle af vranglære og forvridninger dybt rodfæstet i mit eget sind. Derfor er det livgivende at læse Luther og lade hans udlægninger af Ordet hugge sig vej til hjertet, så det bliver sat fri ved den samme evangeliets kraft, som Luther livet igennem måtte suge til sig og leve af.

Sakramenterne i fangenskab

Vi har set på (Nyt Liv 1-2012), hvordan Luther vendte sig mod den katolske vranglære om dåben: Dåben er *ikke* en udslettelse af arvesynden, som kun lader en tilbøjelighed til synd tilbage, som det så gælder om at undlade at følge, hvis du vil nå frelst hjem. Nej, dåben er Guds personlige pagt med dig, som sætter dig ind i syndsforladelsens rige ved Jesu blod, når du klynger dig til denne virkelighed i tro.
Den katolske lære har suget freden og frelsesvisheden ud af dåbens sakramente og i praksis gjort dåben ubetydelig i sammenligning med bodens sakramente. Boden er den oprigtige anger og det fuldkomne skriftemål for præsten, som efterfølgende pålægger den skriftende nogle nøje afmålte "fyldestgørende gerninger" for de begåede synder. Boden og præstens tilsigelse af syndernes forladelse på denne baggrund bliver redningsplanken, som må træde til, når dåbens skib er blevet gennemhullet af synd.

Når Luther i 1520 skriver skriftet *Om kirkens babyloniske fangenskab* handler det om, at pavekirken på tilsvarende vis har taget alle sakramenterne og dermed kirken til fange. Skriftet er en gennemgang af den katolske kirkes syv sakramenter: nadveren, dåben, boden, konfirmationen, ægteskabet, ordinationen og den sidste olie.
Heraf regner Luther kun de første tre for at være sakramenter, dog med lidt usikkerhed omkring boden, og Luther når som bekendt senere frem til, at kun dåb og nadver kan regnes for at være sakramenter.
Vi skal i det følgende se på, hvad Luther i dette skrift har at sige om nadveren.

Nadveren er ifølge Luther infiltreret i hele tre fangenskaber: For det første må lægfolket kun modtage brødet og ikke vinen. For det andet har teologerne trukket *transsubstantiationslæren* ned over nadveren. For det tredje betragtes nadveren fejlagtigt som et *offer*.
Når man umiddelbart hører disse tre punkter bidrager det måske til det almindelige billede af, at der ikke er ret meget, der er så tørt og lidet opbyggeligt at dykke ned i som nadverstridighederne mellem den katolske og lutherske kirke. Er der ikke alt for mange ligegyldige detaljer i det, som ikke er værd at bruge krudt på?
Til det er der at sige, at: Jo, nadveren skulle egentlig være det enkleste af alt. Ligesom evangeliet. Men Djævelen og vores eget kød har indgået en dæmonisk alliance, som sætter alle kræfter ind på at forvrænge og komplicere det, som skulle være Guds kraft i vores liv.
Sådan har det været historisk, og ved at få øje for det, vil vi også få blik for, at det kan være sådan i vores egen tankegang i dag.

Det er ikke Luther, der gør nadverteologien til en jungle, og det er ikke Bibelen, der gør det kompliceret. Men det klare ord må trænge sig vej gennem en verden, der ikke vil vide af klarheden, og som ringeagter evangeliets kraft, netop fordi det ikke ser ud af noget og ikke kan tilfredsstille denne verdens kloge hoveder (1 Kor 1,18ff.).

Første fangenskab: Vinen er ikke for lægfolk!
Først med 2. Vatikanerkoncil (1962-65) har den katolske kirke åbnet sig for, at lægfolk både må spise Jesu legeme og drikke hans blod til nadveren. Der er dog stadig mange katolske kirker, der holder fast ved den gamle tradition, og på Luthers tid blev det anset for en direkte kættersk tanke, at menigheden også skulle have del i vinen.
Vovede nogen at gøre sig til talsmand for, at lægmænd skulle kunne få både brød og vin til nadveren, var man straks på linje med den bøhmiske præst Johan Hus, som i 1415 blev brændt som kætter for at gå imod kirken på netop dette punkt.
Argumentet var, at Jesu blod jo også var i hans legeme, og derfor måtte det være nok for lægfolket at modtage legemet.
Til gengæld var det ifølge den kirkelige tradition og pavens bestemmelse nødvendigt, at *præsten* nød nadveren som både brød og vin, hvis det skulle være en rigtig nadver.
Luther påpeger det ironiske i dette: *Hvordan kan det være, at den ene del af nadveren ikke udgør et helt sakramente, når præsterne skal have det, men er det, når lægfolket modtager det?*
Det spørgsmål regner Luther ikke med at kunne få svar på af de katolske teologer.
Han regner dog med at få det svar, som han kender alt for godt; standardsvaret, der fejer

enhver kritisk røst til side: ”Paven siger ...” og: ”Traditionen siger ...” Men Luther vil ikke finde sig i dette svar:

Hvorfor henviser de her til kirkens bestemmelse og pavens magt? Guds ord og sandhedens vidnesbyrd kan ikke ophæves ved disse ting.

Man kan spørge, hvorfor Luther går så meget ind i denne debat. Det betyder vel ikke alverden, hvad der er skik og brug? Guds nåde er vel ikke betinget af, om man får uddelt både brød og vin?

Nej, det er klart, at kirkegængerne ikke frelses eller fortabes ved, om præsten vil give dem hele nadveren eller ej.

Hvis præsterne med deres bestemmelser frarøver lægfolket det og nægter dem det med magt, så er de tyranner. Lægfolket er derimod uden skyld. Enten de mangler den ene eller begge dele af nadveren, frelses de dog ved troen, og ved deres ønske om hele nadveren (...)

Jeg skriver derfor ikke dette, for at brød og vin skal indføres med magt, som om vi var tvunget til det ved et buds nødvendighed. Men jeg ønsker at belære samvittighederne, for at de, der må finde sig i det romerske tyranni, skal vide, at deres ret er berøvet dem i nadveren med magt på grund af kirkens synd.

Der er altså ikke nogen absolut nødvendighed i en ændring af nadverens praksis. Alligevel er det galt, at praksis er, som den er, for en nadver, der er amputeret på den måde, signalerer noget helt forkert. Luther gennemskuer, at den tilsyneladende grundløse ændring af tegnet i nadverens sakramente i virkeligheden hænger sammen med, at *sagen* er gået tabt:

Jeg tror, det alene skyldes, at Gud i sin vrede har tilladt det, så der blev en lejlighed til skisma i kirken. Gennem nadverens ydre tegn skulle det blive kendt, at vi allerede for længst har mistet nadverens skat.

Andet fangenskab: Transsubstantiationslæren

Hvis nadverstridighederne mellem katolikker og lutheranere har fået ry for at være et noget tungt emne, hænger det nok ikke mindst sammen med det lange og drøje ord, som ikke så få konfirmander gennem tiden har haft deres vanskeligheder med: *transsubstantiationslæren.*

Mange har forsøgt at få ind i knolden, at katolikkerne lærer, at der i nadveren sker en forvandling af brød og vin, så det ikke længere er brød og vin, men i stedet bliver til Jesu legeme og blod; de reformerte betragter nadveren som et mindemåltid og et symbol, hvor der ikke sker nogen forvandling, og hvor Jesus ikke er fysisk til stede; lutheranerne … Ja, de ligger vel så et sted derimellem?!

Det kan hurtigt komme til at fremstå sådan, at katolikkerne og de reformerte har en klar og stringent forståelse, mens vi lutherske forsøger at finde en eller anden spekulativ mellemposition.

I virkeligheden er det lige omvendt: Den lutherske forståelse er fuldstændigt antispekulativ og hviler på Skriftens ord alene, mens både den reformerte og den katolske forståelse trækker på filosofiske principper for at forklare, hvad der sker (og ikke sker) i nadveren.

De reformerte bygger deres forståelse af nadveren som symbol og mindemåltid på det filosofiske grundprincip, at *det endelige ikke kan rumme det uendelige*. Denne lov udelukker, at Jesus efter sin guddommelige (uendelige) natur kan være til stede i brød og vin, som er noget ”endeligt” og forgængeligt. Og

med sin menneskelige krop kan Jesus heller ikke være til stede i brødet og vinen – for Jesu krop er jo nu i Himmelen og kan ikke være flere steder på én gang.
Med den type logiske argumenter hævder man, at nadvermåltidet skal forstås symbolsk, og at Jesus ikke reelt er til stede i brødet og vinen.
Den katolske nadverforståelse, som jo er den, Luther forholder sig til i skriftet om kirkens babyloniske fangenskab, udspringer af en teologisk trend, som begyndte i 1200-tallet. Denne trend gik ud på at forklare alting ud fra et filosofisk begrebsapparat hentet fra den gamle græker Aristoteles. Alting, også det mystiske og ubegribelige, skulle forklares filosofisk.
Nadvermysteriet fik da den forklaring, som stadig er gældende i den katolske kirke, at brødet og vinen bliver helt og aldeles forvandlet til Jesu legeme og blod, så det ikke længere er brød og vin. I sin ydre form er det ganske vist stadig brød og vin, men i sin indre substans er det forvandlet til at være Jesu legeme og blod. Man opererer altså med en skelnen mellem en tings ydre egenskaber (*accidenser*) og dens indre *substans*.

Luther noterer sig, at *lægfolket har aldrig kendt noget til den spidsfindige lære om adskillelsen af tingenes indre væsen og ydre form. De ville heller ikke kunne forstå den, hvis de blev undervist i den.*
Men det er Luther kun glad for!
Det glæder mig meget, at den enkle tro på nadveren i det mindste er bevaret hos almindelige mennesker. For når de ikke forstår det, så strides de ikke om, hvorvidt den ydre form eller substans er nærværende, men tror ligeud, at Kristi legeme og blod virkelig er deri, og lader dem, der ikke har andet at give sig til, drøfte, hvordan det går til.
De helt almindelige mennesker, som ikke spekulerer i, hvordan noget, der ser ud som et brød, på samme tid kan være Kristi legeme, er i den allerbedste overensstemmelse med et luthersk syn på nadveren! For nadveren drejer sig efter luthersk forståelse ikke om at blive forklaret, så forstanden kan begribe, hvad der sker, men det handler om at modtage i tro på, at indstiftelsesordene taler sandt. Det er Guds ord i den helt ligefremme betydning, der kan åbenbare nadvermysteriet for hjerterne, og det er ikke spidsfindige filosofiske principper, der skal bestemme vores læsning af det ord.
For Luther gælder det ikke om at kunne forklare nadvermysteriet filosofisk, men udelukkende om at tilegne sig nadveren "i overensstemmelse med ordene".
Selv om jeg ikke kan forstå, hvordan brødet kan være Kristi legeme, tager jeg alligevel min forstand til fange under lydighed mod Kristus og holder mig enfoldigt til hans ord. Jeg tror bestemt, ikke blot at Kristi legeme er i brødet, men at brødet er Kristi legeme. Så er jeg nemlig i overensstemmelse med ordene: "Han tog et brød, takkede, brød det og sagde: Tag det, spis det. Dette (det vil sige dette brød, som han havde taget og delt) er mit legeme". Og hos Paulus: "Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme?" Han siger ikke, at det er fællesskab med brødet, men at dette brød netop er fællesskab med Kristi legeme.
Hvad så, hvis det ikke passer med filosofien? Helligånden er vel større end Aristoteles!

Som lutherske forsøger vi os altså ikke med en eller anden fiks mellemvej mellem at sige, at brødet og vinen forvandles (katolsk), og at brødet og vinen kun er symboler på Kristi

åndelige tilstedeværelse (reformert). Tværtimod fastholder vi det underfulde i nadveren, samtidig med at vi afviser alle spekulationer om det guddommelige nadvermysterium og tager forstanden til fange under de ord, som viser os den forunderlige virkelighed: Brødet *er* Kristi legeme (selvom det stadig er brød, for det kalder Paulus det jo også stadig), og vinen *er* Jesu blod (selvom den stadig er vin).

Det er et mysterium og et paradoks på linje med, at Jesus på én gang er Gud og menneske, at Gud på én gang er tre personer og én person, og at Bibelens ord på én gang er Guds og menneskers ord. Her gælder det om for troen at bøje sig og takke og prise vores underfulde Gud!

Hvordan det sker, det ved jeg ej.
her har han ikke vist mig vej,
min sans så højt sig ej bør sno,
det er mig nok hans ord at tro.
(Thomas Kingo)

Tredje fangenskab: Nadveren er et offer

Transsubstantiationslæren er konfirmandernes tungebrækker, og det er bestemt en væsentlig pointe for Luther, at det er Skriften i sin ligefremme betydning, dvs. uden en forhåndsfiltrering gennem et filosofisk begrebsapparat, som må åbne hjerterne for det forunderlige, der sker i Herrens måltid.

Der hvor den djævelske vildfarelse i katolsk nadverlære kommer til udtryk for fuld kraft er imidlertid i forståelsen af nadveren som et *offer* rettet mod Gud. Luther så tydeligt, hvad der var sket med den messe, man fejrede i kirken: Den var blevet til en god gerning for Gud.

Dette "tredje fangenskab" er så afgjort det centrale. Samtidig er det det, der viser os hjertet, der banker bag de to andre fangenskaber. Begge disse vildfarelser er nemlig med til at fremstille det, der sker i nadveren, som en *magisk handling* udført af en person, der er særligt udrustet til at udføre den. Fokus bliver ikke på, hvad menigheden får fra Gud, men menigheden bliver tilskuere til en hellig handling udført af præsten.

Den indledende messescene i filmen om Luther fra 2003 gør denne rollefordeling ganske anskuelig. I baggrunden er der en lang række tilskuere, men centrum er Luther, der løfter vinbægeret mod himlen og hvisker indstiftelsesordene. Dette at Luther nøjes med at hviske ordene er ikke bare et Hollywooddrama, men afspejler den faktiske praksis. Indstiftelsesordene er ikke rettet mod menigheden, men er noget, der foregår mellem præsten og Gud.

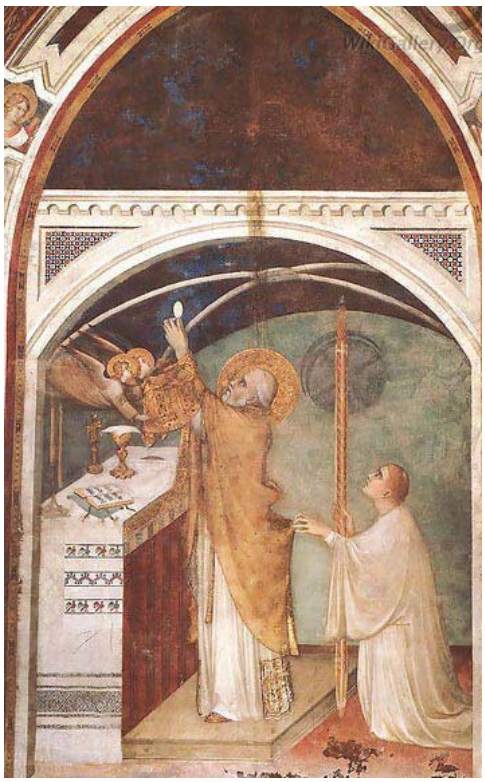

Præsten frembærer Kristi legeme og blod for Gud, og selvom det er et "ublodigt offer", fordi Kristus ikke dør ved hver nadverfejring, er det dog *det samme offer* som på Golgata. Dette offer bliver til gavn for dem, der overværer handlingen og deltager i nadveren, men fordi selve offerhandlingen finder sted mellem præsten og Gud, er det ikke nødvendigt, at der er en menighed til stede. Præsten kan nemlig også bringe offeret for de døde og således gøre en gerning, som bliver til hjælp for de døde sjæle i skærsildens luer. Eller præsten kan bringe offeret som en slags forbønshandling for levende mennesker, som ikke er fysisk til stede.

Offeret og *den magiske forvandling* foretaget af præsten bliver fokuspunktet for den romerske messe. Sådan har den antikristelige teologi formået fuldstændigt at infiltrere nadveren ved de tre fangenskaber og har gjort den til det modsatte af, hvad den skulle være.

Disse fangenskaber for nadveren er vel at mærke ikke bare en detalje i den romerske teologi; de er dels et væsentligt udtryk for hele forståelsen af muligheden for at opnå frelse, dels et væsentligt grundlag for at opretholde den klare distinktion mellem lægfolket og den gejstlige stand, og desuden er de et væsentligt led i hele det apparat af gejstlighedens tjenesteydelser, som udgør den finansielle basis for kirkens opretholdelse som institution.

Derfor er Luther også klar over, at når han vil kappe denne livsnerve over, vil det få uoverskuelige konsekvenser for kirken. Han er forberedt på denne indvending.

Men du vil måske sige: Hvad nu? Vil du omstyrte alle kirkers og klostres skik og mening, der igennem så mange århundreder har givet dem deres udkomme? Deres fester, forbønnerne, salg af gode gerninger, det vil sige: de fedeste indtægter, er jo bygget på messen.

Luther er imidlertid også forberedt på svaret: *Det er netop det, der har drevet mig til at skrive om kirkens fangenskab. For således er Guds ærværdige testamente blevet tvunget ind i ugudelig griskheds trældom, gennem ugudelige menneskers meninger og skikke, som uden hensyn til Guds ord har fulgt deres hjertes tanker og derved forført hele verden. Hvad kommer mængden og størrelsen af vildfarelserne mig ved? Sandheden er stærkere end alt.*

Jesu testamente

Og så tager Luther fat på at udlægge, hvad Skriften siger om nadveren – i den stærkeste modsætning til tanken om nadveren som et offer.

For Luther er det vigtigt, at nadveren er både *testamente* og *sakramente*. Testamentet er løftet, som vi får i indstiftelsesordene; sakramentet er tegnene, som vi får i brødet og vinen.

Grunden til, at det er gået så galt med kirkens nadverpraksis er, at den katolske teologi har lagt al vægt på tegnhandlingen og ikke koncentreret sig om løfteordene. Det burde være lige omvendt, for det er testamentet, der er det vigtige.

Det er af den allerstørste vigtighed for at forstå nadverens betydning, at vi får blik for, at indstiftelsesordene er Jesu *testamente*. For i disse ord taler Jesus om sin *død*, når han siger, at hans legeme gives og hans blod udgydes. Og Jesus taler om, hvad *arven*, som han efterlader, er, nemlig med ordene: "til syndernes forladelse".

Hvem er da arvingerne til denne himmelske skat? Det er *dem, der antager og tror på det løfte, som den, der har oprettet testamentet,*

har givet. Det er nemlig troen, der gør os til arvinger.

Kan vi rigtigt begribe, hvor stort det er, at Jesus i nadveren har givet os sit testamente? Kan du begribe, at han har givet det *for dig*? Kan du begribe, hvad *indholdet* i denne gave er?
Hør hvordan Luther gengiver, hvad der ligger i Jesu ord til dig ved nadverbordet:
"Se, du syndige og fordømte menneske, af den rene og fri kærlighed, jeg elsker dig med, og fordi barmhjertighedens Fader vil det, forjætter jeg dig med disse ord, forud for nogen fortjeneste eller noget løfte, du gør, alle dine synders forladelse og evigt liv.
For at du kan være sikker på, at dette mit løfte er uigenkaldeligt, vil jeg give dig mit legeme og udgyde mit blod for dig. Ved min død vil jeg stadfæste dette løfte og efterlade dig begge dele som et tegn og erindring om dette løfte. Når du deltager i nadveren, skal du ihukomme mig, prædike og takke for denne min kærlighed til dig og overbærenhed med dig.

Min arv
Men – hvordan kan jeg nu også vide, at de ord gælder *for mig*?
Hvis nogen kender til den anfægtelse, er det Luther.
Hvordan kan jeg være værdig til at modtage så store ting? Hvordan kan jeg tro, at Gud virkelig vil vise kærlighed til – og *overbærenhed* med – mig? Jeg, der så ofte synder og falder i den samme synd igen og igen. Jeg, der har så svært ved at tro. Jeg, der kæmper for at mobilisere kærlighed og taknemmelighed nok til Gud, men bare føler mig så utroligt kold og død og tom indeni. Jeg, der ikke duer til at leve det kristne liv – og det bliver bare værre og værre med mig!
Er alt dette ikke tegn på, at jeg er en mislykket kristen? Kan *jeg* være en værdig gæst ved Herrens bord? Kan *jeg* virkelig være den, Jesus har efterladt sit testamente – den, som han har beredt en bolig for på den nye jord? Luther kender til denne modløshed – men han har fundet en fast og sikker trøst mod den:

Hvordan kan jeg være værdig til at modtage så store ting? Hvordan kan jeg tro, at Gud virkelig vil vise kærlighed til – og *overbærenhed* med – mig?

Imod denne modløshed må du tage Kristi ord til dig og se mere på ham end på din egen svaghed. For Herrens gerninger er store, velegnede til deres formål. Han formår med sin kraft, der virker i os, at gøre langt ud over alt, hvad vi beder om eller forstår. For hvis Guds gerninger ikke langt overgik vores værdighed, vores fatteevne, ja alle vore sanser, så var de ikke guddommelige. Således opmuntrer Kristus os også, når han siger: "Frygt ikke, du lille hjord, for jeres fader har besluttet at give jer Riget" (Luk 12,32) (...)
Tag i denne sag et eksempel fra menneskelivet. Hvis en rig mand testamenterede en eller anden tigger eller en uværdig og ond tjener tusind guldstykker, så ville han ganske givet møde op og modtage dem, uden at tage hensyn til sin uværdighed eller testamentets størrelse.
Og hvis nogen protesterede og foreholdt ham hans uværdighed og testamentets størrelse, hvad tror du så, han ville sige? Mon ikke: "Hvad kommer det dig ved? Det skyldes ikke min fortjeneste eller nogen særret, at jeg

modtager det, jeg modtager. Jeg ved godt, at jeg er uværdig, og at jeg modtager meget mere, end jeg har fortjent, ja, at jeg har fortjent det modsatte, men jeg beder om det, jeg beder om, i henhold til testamentets ret og en andens godhed.

Hvis det ikke for ham var uværdigt at testamentere så meget til en uværdig, hvorfor skulle jeg så kaste vrag på det for min uværdigheds skyld? Hellere gør jeg da det, at jeg griber denne ufortjente og fremmede nåde. Jo uværdigere jeg er, desto hellere modtager jeg det."

Med sådanne overvejelser bør enhver styrke sin samvittighed imod alle skrupler og betænkeligheder, så man holder sig til dette Kristi løfte med en fast tro. Især skal man vogte sig for at sætte sin lid til sit skriftemål, sin bøn eller sin forberedelse. I stedet skal man fortvivle om alt dette i en stærk tillid til den Kristus, der har givet løfterne.

Som det allerede er sagt tydeligt nok, så er det alene løfteordet, der skal råde her i en ren tro. Det er den eneste og tilstrækkelige forberedelse.

Hvem er værdig?

Grundskaden i den katolske nadverforståelse er, at den har byttet om på nadverens *retning*. Efter en luthersk forståelse er nadveren *nedadvendt*, forstået sådan at Gud stiger ned til os og giver os Jesus. I katolsk forståelse er det lige omvendt: en *opadvendt* nadverfejring, hvor præsten vender sig til Gud og giver ham Jesus.

Det, som helt og holdent er Guds testamente til sin menighed, som får arven i eje ved intet andet end en modtagende tro, er i katolsk nadverlære blevet vendt på hovedet, sådan at selve præstens gerning udvirker noget over for Gud.

Hvor godt kender vi ikke dette antikristelige fangenskab fra vores eget liv! Hvor ofte vil ikke vores kødelige natur også vende op og ned på alting og spørge efter vores egen værdighed, og hvad vi selv kan præstere over for Gud for at blive *helt rigtige* børn af ham!

Men en ting må stå fast: De eneste mennesker, som skal holde sig fra nadverbordet og fra trøsten i evangeliet, er dem, som ikke *agter på* legemet (1 Kor 11,29) og ikke har behov for Jesu død på korset *i mit sted*.

De eneste mennesker, som er uværdige nadvergæster, er dem, som bespotter Helligånden, for den synd er der ikke tilgivelse for. Disse uværdige nadvergæster vil ikke lade sig overbevise af Helligånden om synd (Joh 16,10), enten fordi de ikke vil bekende og opgive synden, eller fordi de stadig stoler helt eller delvist på, hvad de selv kan udrette over for Gud i form af gode gerninger, bønner, andagter, anger og fromhed.

De, der gæster Herrens bord på denne måde, *agter ikke på legemet*. De ser ikke, at det er i Jesus og ham alene, frelsen er, og at de derfor må opgive alt deres eget (Fil 3,7ff.). Eller de ser ikke, at når Jesus har købt dem fri fra synden, forbyder denne evangeliske tro dem at være trælle under synden (Rom 6,1ff.).

Hvem er da værdige til at gå til nadverbordet? Hvem er det, som med fuld ret og uden tøven kan kalde sig kristne og Guds børn? Det er dem, som ved sig helt fortabte og uværdige i sig selv, men som klynger sig til *ham, som gav mig testamentet* – til ham, som gav sit legeme og udgød sit blod *for mig*. *Han* er min sikre frelsesgrund. Kun han er min klippe og min frelse, min borg, så jeg ikke vakler (Sl 62,3).

Det evangelium er den Guds kraft, som sprænger Satans lænker. Det evangelium kan give dit hjerte at ånde frit.

SÅDAN KOM JEG TIL TRO VI

KNALDHÅRD

Af Mikkel Vigilius

Einar Stene er en meget smilende nordmand på 65 år. Når vi taler om hans liv og hans lange vej til Jesus, er der varme i stemmen og i blikket. Flere gange må han holde en pause for at tørre øjnene. Det kan være svært at forstå, at jeg sidder over for den person, som han fortæller om.

Oprør indefra

Einar voksede op i et kristent hjem, hvor man trofast gik til møderne i missionshuset. Han var den tredje i en søskendeflok på seks, men allerede tidligt skilte han sig ud fra de andre børn. Han var urolig og havde et ekstraordinært stort behov for at røre sig og være aktiv. Det skabte især problemer, når der var samling om Guds ord i familien. Hver dag blev der læst op af Bibelen, uanset dagens øvrige program, og uanset hvor sent det blev.

Søndag var det værst. Da læste Einars far et langt stykke af den svenske prædikant C.O. Rosenius:

”Jeg brød mig ikke om Rosenius. Det var langt og tungt, og jeg ville ud og lege. Men det måtte jeg ikke. Vi måtte ingenting om søndagen. Vi måtte ikke spille fodbold; vi måtte ikke så meget som tage en saks frem. Det skabte opposition i mig.

Vi var forskellige som børn, og det var uden tvivl mig, der oplevede det stærkeste oprør indefra. Jeg kunne ikke forstå, hvorfor det skulle være sådan, og jeg havde svært ved at acceptere, at vi ikke fik nogen forklaring på det. Sådan *skulle* det bare være.

Vi boede på en meget konservativ egn, og det havde nok betydning for, hvordan det var i vores hjem. Det betød også meget, at far og mor frygtede, at vi skulle komme bort fra Jesus. Derfor ville de give os Guds ord. De handlede ud fra den bedste hensigt. Men selv i dag kunne jeg ønske, at det var sket på en anden og mere evangelisk måde.”

Det er et ubeskriveligt stort under, når et menneske kommer til tro på Jesus. Der bliver glæde i himlen, når det sker, og i den kristne menighed glæder vi os med. Hver omvendelse er en påmindelse til os om, at det er muligt for vantro mennesker at blive frelst - også i dag. Gud har magt til at gøre det. Det vil denne artikelserie gerne minde om.

Det sorte får

Einars urolige sind og stærke temperament skabte problemer i hjemmet. Overskuddet til at tage hånd om ham var småt hos forældrene. Hans mor fik sit sidste barn, kort før hun fyldte 50 år, og hun var slidt. Hans far havde selv et kompliceret sind og var presset af en dårlig økonomi. Pladsen i hjemmet var trang, og der var mange børn at tage sig af.

Da Einar blev 13 år, stillede hans mor ham et ultimatum: "Nu må du selv vælge! Enten flytter du ud i et år på en gård hos nogle folk, som vi har talt med, eller også overgiver vi dig til børneværnet."

Det var en hård besked for Einar: "Det er ikke rart at være familiens sorte får."

Men der var ingen vej udenom. Han flyttede ud på gården, og i skolen fik alle nu at vide, at han var så vanskelig, at han ikke kunne bo hjemme. Det ene år forbedrede ikke forholdet til forældrene og heller ikke til deres kristendom. Tværtimod oplevede Einar en voksende bitterhed i forhold til forældrene og et ønske om at gøre sig fri af både dem og Gud.

Bruddet

Da han var 13-14 år signalerede Einar stadigt tydeligere, at han *ikke* ville med til møderne i missionshuset. I stedet begyndte han at bruge al sin fritid sammen med verdslige venner. Sammen med dem kunne han opleve noget andet end det derhjemme. Han begyndte at ryge og drikke og stod i fare for at komme ud i kriminalitet. På indersiden blev han stadigt mere hård.

Da han var 16 år, forlod Einar hjemmet og fik hyre på en tankbåd: "Jeg ville *væk* og styre livet selv."

Han mærkede, at forældrene blev bedrøvede over hans valg, men han forsøgte at lukke af for det. Når han var hjemme, oplevede han at være isoleret i familien:

"Jeg så, at mine søskende havde et forhold til min far og mor, som jeg ikke havde. De blev også behandlet anderledes. Men der var ikke noget at gøre. Jeg ville og måtte bestemme selv."

Einar anstrengte sig for fremstå afklaret og sikker i sit valg. Men på indersiden havde han det svært:

"Inderst inde vidste jeg, at det ikke var dette liv, jeg ønskede. Jeg havde hørt så meget om livet med Gud i vores hjem, i missionshuset og på lejre, at jeg ikke kunne lukke det ude. Jeg viste, at det var sandt og ønskede dybest set at få det godt med Gud. Jeg ville det gerne og ville det alligevel *ikke*."

Kristen højskole

Da Einar blev 18 år, insisterede hans mor på, at han skulle på en missionsk folkehøjskole, hvor de havde en praktisk linje med vægtlægning på metalsløjd. Einar stillede som betingelse, at hun skulle skrive under på, at han havde forældrenes tilladelse til at ryge. Dengang var myndighedsalderen 21 år, og forældretilladelsen var en betingelse fra skolens side.

Moren ville ikke, men Einar stod fast på sit, og til sidst måtte hun give sig. Einar blev den eneste af skolens 80 elever med rygetilladelse.

På højskolen fik de på et tidspunkt besøg af vækkelsesprædikanten Arne Åno. Han holdt en møderække på skolen, og de elever, som Einar brugte mest tid sammen med, blev grebet af forkyndelsen og ønskede at omvende sig.

Einar blev selv revet med af stemningen. Han så en mulighed for at forlade livet med røg, alkohol og byture og begynde at følge Jesus:

”Men der blev ingenting af det. For mig var det bare følelser og stemninger, som forsvandt igen. Bagefter havde jeg ingen lyst til at høre eller læse Guds ord. Hvis jeg påstod det, ville det være hykleri. Da skolen sluttede, gik jeg lige ud i verden og levede i verden med alt det, som verden kan give.”

Peter

Omtrent på dette tidspunkt blev Einars storebror, Peter, omvendt. Det skulle få stor betydning for Einar. Peter havde levet som en kristen i hele sin ungdom, men et kæresteforhold udviklede sig i en gal retning, og det endte med, at pigen blev gravid. Peter erkendte sin synd og var dybt anfægtet.

På en kristen sommerskole, trådte han frem og bad om forbøn for, at han måtte blive frelst. Han *ville* høre Jesus til og ville ikke gå fortabt.

I forsamlingen sad Einar: ”Det gjorde et kolossalt stærkt indtryk på mig, for jeg vidste jo, hvordan det stod til med mig selv.”

Peters anfægtelse endte ikke på sommerskolen, men under en møderække noget senere, hvor han kom til personlig tro på Jesus som sin frelser. Det førte til en åben kristen bekendelse over for mennesker.

Einar så det og vidste, at det åndelige liv, som Peter havde fået, det var han selv udenfor.

Astrid

På folkehøjskolen havde Einar fået en kæreste, som kom fra et kristent hjem. De mødtes, da hun var på besøg på skolen. Hun hed Astrid og var 16 år. Einar var på det tidspunkt selv 19 år. Forholdet varede et år, så brød Einar forbindelsen:

”Jeg ville ikke binde mig. Jeg ville længere ud i verden.”

Astrid var ulykkelig og havde det meget svært i de efterfølgende tre år. Så fandt de sammen igen, men det blev Einar der lagde linjen for deres fælles liv:

”Efter at vi fandt sammen igen, levede vi ude i verden. Vi var verdslige. I 1972 blev vi gift.”

Einar vidste, at det var ham, der havde trukket Astrid ud i verdsligt liv, og han mærkede, at hun ikke fandt ro i dette liv. Hun kom af og til i missionshuset, og da de fik børn, ønskede hun, at de skulle gå i søndagsskole. Hun ønskede også at få Einar med i missionshuset, men det lykkedes kun meget sjældent:

”Jeg *ville* ikke, af én bestemt grund: Jeg var bange for Guds *sidste* kald. Hver gang jeg var i missionshuset, mærkede jeg, at det rørte sig i mig. Jeg mærkede, at Gud kaldte, men jeg *ville* ikke give efter. Samtidig var jeg rædselsslagen ved tanken om, at Gud skulle kalde på mig for *sidste* gang.”

Hårdere og hårdere

Hele familien bad for Einar, og ikke mindst hans bror Peter. Men der syntes ikke at være nogen åbenhed hos Einar: ”Peter så, at jeg bare blev hårdere og hårdere.”

Ægteskabet med Astrid gik ikke godt. Hun var bedrøvet over, at Einar drak, og over hans hårde levevis. Det plagede hans samvittighed, at han gjorde hende ondt, og han var bange:

”Jeg vidste, at hvis jeg dør nu, så går jeg til helvede.”

Men han reagerede ved at gøre sig endnu hårdere og ved at vende sin frustration udad – mod Astrid.

I 1975 fik Einar ansættelse som fængselsbetjent i Trondheim og senere i Oslo:

”Jeg kunne sagtens selv have været straffet, og så havde jeg ikke kunnet få arbejde i

fængslet. Men selvom jeg havde været i kontakt med et kriminelt miljø, var jeg aldrig selv blevet dømt. Det var et godt arbejde for mig. Jeg fik afreageret på arbejdet, inden jeg kom hjem."
De næste 30 år arbejdede Einar i fængselsvæsenet.

I 1987 flyttede familien tilbage til Astrids hjemegn, og hendes besøg i missionshuset blev mere regelmæssige. Hun tog også børnene med, og gradvist mærkede Einar, at Astrid og børnene udviklede en åndelig fortrolighed og et fællesskab, som han selv stod udenfor. Det plagede Einar, at han ikke selv kunne være til hjælp for sine børn i deres åndelige liv:
"Det *sled* på mig, at jeg ikke kunne give mine børn noget på himmelvejen. Jeg kunne ikke tale med dem om Jesus. Jeg vidste, at jeg kunne dø når som helst. Så ville jeg gå fortabt, og jeg havde intet givet dem, som kunne hjælpe dem på himmelvejen. Det var så hårdt. Men jeg var selv hård, *knaldhård.*"

Hver gang jeg var i missionshuset, mærkede jeg, at det rørte sig i mig. Jeg mærkede, at Gud kaldte, men jeg *ville* ikke give efter.

Dødsangst
Einar levede med en stadig angst for at dø, og flere gange var det tæt på:
"En dag da jeg cyklede hjem fra arbejde kom en stor lastbil med en anhænger forbi mig. Undertrykket under ladet var så kraftigt, at det fik fat i mig og begyndte at suge mig ind under bilen og ind mod hjulene. Jeg kom kun væk, fordi jeg sled mig væk. Det var en skrækoplevelse, for jeg vidste, at her kunne det have været slut, og så var det en evig fortabelse.
En anden gang var jeg i skoven med Peter for at hejse og flytte nogle store træstammer med et kranværk. Det var stammer på 4-5 meter, og de var kraftige. Pludselig var der en af stammerne, der rev sig løs og faldt ned mod os. Peter kastede sig væk, men min fod sad fast, så jeg ikke kunne flytte mig. Stammen faldt ned mod mig og strøg lige forbi mit ansigt.
Bagefter var der helt stille, og Peter og jeg kiggede bare hinanden i øjnene. Jeg ved, at vi tænkte det samme: Der kunne det have været slut."

Møderække
I efteråret 1992 var der møderække i missionshuset med prædikanten Gerhard Fjelde. Astrid og børnene gik trofast med til møderne. Einar var med en af de første aftener og blev derefter hjemme.
Møderne strakte sig over to uger. En aften gik Astrid frem i salen og bad de troende om at bede for Einar, at han måtte blive omvendt. Peter sad i salen, og han fortalte senere, hvad han tænkte, da svigerinden gik frem: "Astrid, nu har du gjort det dummeste, du kan gøre! Når Einar hører det her, kan han blive så *vred*, at det kan koste dig ægteskabet. Det skulle du aldrig have gjort."
Peter var skrækslagen for, hvad Einar kunne finde på at gøre. Han kendte hans temperament.
Einar nåede ikke at høre, hvad der skete i missionshuset. Han var hjemme med det mindste barn, som han havde lagt til at sove, og oplevede pludseligt at få det underligt indeni:
"Noget i mig sagde, at jeg skulle gå ned til

missionshuset for at tale med Gerhard Fjelde, så jeg kunne få hjælp i mit forhold til Gud."
På det tidspunkt var klokken omkring 21, mødet var forbi og folk var ved at gå hjem. Men Einar gik mod strømmen, fandt Gerhard Fjelde, og sammen gik de ned i en stue under missionshuset. Einar husker ikke meget fra samtalen, kun at de talte om Jesus, at de knælede sammen, og at Gud handlede:
"Jeg vidste, at det, der skulle ske, måtte Gud gøre. Ingen forsøg på selvforbedring kunne hjælpe mig. Den aften blev der født noget nyt i mig."

Omvendt

Da Einar kom hjem, var der stille i huset. Alle børnene sov, og Astrid var taget af sted på nattevagt.
Einar ringede til hende: "Astrid, jeg er blevet omvendt. Jeg er på himmelvejen!"
Den nat glemmer Einar aldrig: "Det er første og eneste gang, jeg har oplevet helt konkret og levende, at Jesus var i rummet. Jeg talte med ham natten igennem og overlod alt til ham: 'Jesus, nu er mit liv dit. Nu må du tage styringen!'"

Næste aften var der møde i missionshuset igen. Einar var med, og Gerhard Fjelde spurgte ham forsigtigt, om han ville fortælle, hvad der var sket. Det ville han:
"Peter sad der, da jeg gik frem og fortalte, at jeg var blevet omvendt. Det var nok det største øjeblik i Peters liv: Da hans bror blev hans bror også åndeligt. Han græd, og vi omfavnede hinanden og græd begge to."

Dagen efter ringede Einar til sin mor og fortalte, at han var blevet frelst:
"Der blev helt stille i telefonen. Så kunne jeg høre, at mor græd. Der var nogle folk hos hende, som så, at hun græd, og ville trøste hende, men hun forklarede, at hun ikke havde brug for hjælp: 'Den søn, som jeg har grædt så mange sorgens tårer over; nu er det glædens tårer!'"

Et nyt liv

Tiden efter omvendelsen var både rig og svær. Den var rig, ikke mindst fordi Einar nu havde fri samvittighed over for både Gud og mennesker og var ét med sin familie i troen på Jesus:
"I 30 år havde jeg levet i frygt. Jeg vidste, hvad der var ret, men jeg ville det ikke, og jeg frygtede at gå fortabt. Nu var jeg frelst! I så mange år havde det plaget mig, at jeg ikke kunne give mine børn nogen åndelig hjælp. Nu var vi ét i troen. Tænk, at vi er sammen på himmelvejen! Er det ikke fantastisk?
Mine to ældste børn sad i missionshuset den aften, hvor jeg første gang bekendte troen. De var 17 og 13 år. Det er noget, vi kan huske og glæde os over sammen."

Einar har også oplevet, at Gud har rørt ved hans sind. Barndommens og ungdommens bitterhed mod forældrene er væk. Han nåede at få talt godt med begge sine forældre, inden de døde.
Trangen til alkohol forsvandt med omvendelsen: "Der har ikke været en dråbe alkohol i min mund siden den aften."
Den indre hårdhed er afløst af ømhed i forhold til de nærmeste og i forhold til andre:
"Jeg græd aldrig før. Nu græder jeg meget let. Der er nogle helt andre følelser nu i forhold til Astrid, børnene, mine brødre og søstre."

En svær tid

Men der har også været store udfordringer:

”Især de første to år var vanskelige. Jeg kom med i et mandskor for at markere, at et nyt liv var begyndt. Men så sang de nogle sange, som jeg ikke kunne være med på.
Jeg måtte tage afstand fra alt det, som mindede mig om mit gamle liv, og derfor oplevede jeg det, som at der blev stukket en kniv i mig med den musik.
På flere områder blev jeg frustreret over, at de troende i missionshuset ikke så ud til at tage Skriften alvorligt. Jeg læste selv kolossalt meget og fik klarhed over meget, men jeg oplevede ikke altid, at der var sammenhæng mellem det, jeg læste, og det jeg mødte i missionshuset.
Peter frygtede, hvordan det skulle gå med mig. Men han hjalp mig også til at se, at der er ting, som jeg ikke kan tage personligt ansvar for, og som ikke må ødelægge glæden over det, jeg har i Jesus.”

To brødre

De to brødre nåede at få 18 år sammen i troen på Jesus. De udviklede et ualmindelig nært og fortroligt forhold. Da jeg taler med Einar, er der gået lidt over et år, siden Peter døde. Det er tydeligt, at savnet stadig er stort og smerteligt:
”Jeg savner ham så forfærdeligt! Peter vidnede om Jesus, til han lukkede øjnene. Han så frem til himlen og glædede sig til at se Jesus. Astrid er overbevist om, at han så Jesus, da han døde. Han døde med et smil, og bedemanden sagde, at han aldrig havde set et sådant ansigt før.
Peter hjalp mig i troens liv. Vi talte sammen om Jesus og bad sammen. I år 2000 hjalp Peter mig med at bygge på min hytte. Vi talte om, at den ikke måtte tage mit hjerte. Vi bøjede knæ der i sanddyngen og takkede Jesus for hytten og bad om, at den måtte blive til velsignelse for os og ikke føre mig væk fra Jesus. Jeg er så bange for at komme væk fra Jesus igen, for jeg ved, det kan ske.”

Evangeliet igen og igen

Einar ved også, at den afgørende hjælp til at blive bevaret i troen på Jesus findes i Guds ord og evangelium:
”Før var det en rædsel for mig at komme i missionshuset, nu søger Astrid og jeg til stadighed efter steder, hvor vi kan komme hen og høre Guds ord. Jeg har brug for at høre det igen og igen: ’Det er ordnet for dig af Jesus! Du skylder ikke længere noget.’
Den dårlige samvittighed vender tilbage, men så må jeg høre det igen: ’Det er nok, det Jesus gjorde, og det står fast hos Gud. Vi er ustabile, men Gud er stabil.’
Det er underligt, at jeg har fået stor hjælp netop gennem Rosenius, som jeg havde det så svært med som barn. Han forkynder det så godt og frit: ’Din frelse hviler ikke på dig og dit, men på Jesus alene! Hans blod renser for al synd.’
Det evangelium gælder for mig, og så gælder det for alle. Det er mit vidnesbyrd: Når Jesus kan frelse mig, så kan han frelse *alle*!”

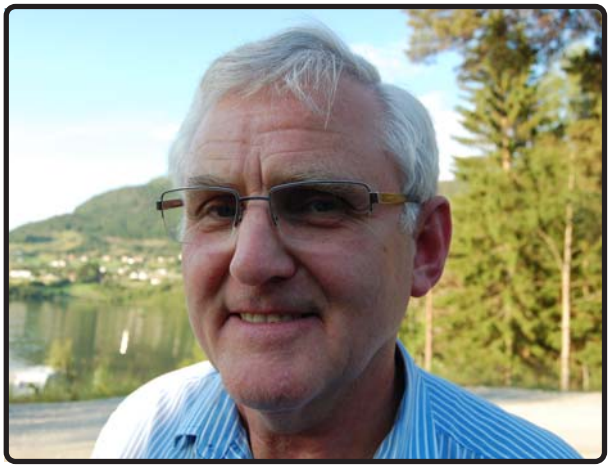

DRØMMEN OM DEN FRIE VILJE II

STENHJERTET

Af Olav Valen-Sendstad

En forkert logik

Når vi går til Bibelen med spørgsmålet om "den frie vilje", så støder vi på det faktum, at loven taler budenes kundskab til os som til dem, der har evnen til at vælge mellem godt og ondt, liv og død.

Loven råber til os, at vi både skal ville det gode, dvs. begære det og stræbe efter det, og gøre det gode i alle vore handlinger.

Derfor læser vi f.eks. hos Moses: "Budet, som jeg i dag pålægger dig, er dig ikke ufatteligt og er heller ikke langt borte (…) Nej, ordet er dig ganske nær, i din mund og i dit hjerte, så du kan handle derefter. Se, jeg forelægger dig i dag livet og lykken, døden og ulykken! Hvis du lyder Herren din Guds bud, som jeg i dag pålægger dig, så du elsker Herren din Gud og vandrer på hans veje og holder hans bud, anordninger og lovbud, så skal du leve (…) Jeg har forelagt jer livet og døden, velsignelsen og forbandelsen. Så vælg da livet, for at du og dit afkom må leve" (DO 1931, 5 Mos 30,11ff.).

På lignende måde tales der andre steder i Skriften.

Nu hører vi ofte den frie viljes tilhængere forklare dette på følgende måde: "Når Guds ord siger, at vi *skal*, og at vi skal *vælge* mellem godt og ondt, så er det jo soleklart, at vi også må *kunne* det. Vi føler jo ikke noget ansvar for, at vi ikke kan standse stormen eller sprede skyerne; således føler vi heller ikke noget ansvar for bud, som det er umuligt at holde."

Stop engang, min ven! Hvormed er den "logik" begrundet, at vi *kan*, fordi vi *skal*? Hvorfor er det soleklart, at når vi *ved* og *har kundskab* om godt og ondt, ja så må vi også *kunne*

Olav Valen-Sendstads bog "Drømmen om den frie vilje" har sat dybe spor i manges liv. Den viser en dybde i hjertets trods mod Gud og en dybde i evangeliet, som få har set. Det er en afslørende, afklarende og befriende bog, som gør Guds nåde stor. To gange har den været udgivet på dansk, men er nu udsolgt. Olav Valen-Sendstads arvinger har givet tilladelse til, at vi i Nyt Livs blad bringer en række uddrag fra bogen.

gøre det? Denne "logik" er i hvert fald ikke begrundet i Guds ord, og slet ikke i *loven*.
Det, som loven faktisk regner med, er, at du har evnen til *vælge* mellem det, du skal gøre, og det, du skal lade være med at gøre.
Men straks vi går over til spørgsmålet om din *handlingsevne*, din evne til at gøre det, du skal, så enten tier loven, eller også begynder den at gå i rette med dig for din *genstridighed*.
Den kalder dig for en, som ærer Gud med læberne, men ikke med hjertet; den siger, du har et stenhjerte, at du er fuld af vantro; den anklager dig for træghed, sløvhed, tungnemhed.
Derfor går det også altid sådan med os i Guds skole, at når vi af hjertet søger at gøre det, vi *ved* er godt, så er loven alligevel aldrig tilfreds med os, og samvittigheden er altid i stand til at fortælle os, at vi kunne have gjort det "bedre".
Med andre ord så har vi slet ikke gjort det gode, vi *skulle* gøre, men kun en mellemting; noget, som kun næsten er så godt, som det skulle være, således at netop dette "næsten" ødelægger alt for os (…)

Et frit hjerte?

Men loven nøjes ikke med at kritisere os; den berøver os også enhver ære og siger, at vi er onde, og at vi er vant til at gøre det onde og ikke kan forandre os – lige så lidt som en mørk afrikaner kan ændre sin hud eller en leopard sine pletter.
Jesus siger selv om vore hjerter, som de er af naturen: "Øgleyngel, hvordan skulle I, som er onde, kunne sige noget godt?" (Matt 12,34).
"Men det, som kommer ud af munden, udgår *fra hjertet*, og det gør et menneske urent. Thi *fra hjertet* udgår onde tanker, mord, ægteskabsbrud, utugt, tyveri, falsk vidnesbyrd og bespottelser. Det er det, som gør et menneske urent" (Matt 15,18-20).
Jesus skelner således mellem det, *menneskeligt set* at gøre det gode i det ydre og det, alligevel i Guds øjne at *være ond i hjertet*. Han siger jo: "Når da I, som er onde, kan give jeres børn gode gaver ..." (Luk 11,13).
Dermed er hele spørgsmålet om den "frie vilje" bragt derhen, hvor det hører hjemme: Det er et spørgsmål om *hjertet*, sindelaget og viljens retning i det indre. Selv om jeg har en vis frihed i det ydre til at vælge og vrage, til at forandre min levevis og mine vaner, har jeg så også frihed i hjertet til at vælge og gøre, hvad jeg vil?

Guds ord svarer:
"Jeg vil aldrig mere forbande jorden på grund af menneskene, som kun vil det onde fra ungdommen af" (1 Mos 8,21).
"*Hvis* nubieren kunne skifte sin hud og panteren sine pletter, *kunne* I også handle godt, I ondskabens lærlinge!" (Jer 13,23).
Fordi vi har en vis ydre frihed i vore handlinger, men ikke har nogen frihed til at forandre vore hjerter, bad Jeremias: "Lad mig vende om, så jeg vender om, for du er Herren min Gud." (Jer 31,18), og en anden gang: "Helbred mig, Herre, så jeg bliver helbredt, frels mig, så jeg bliver frelst, for du er min lovsang" (Jer 17,14).
På samme måde bad David: "Skab et rent hjerte i mig, Gud" (Sl 51,12).
Skulle det virkelig være nødvendigt for noget menneske at råbe og bede til Herren, at *han* må omvende dem og nyskabe dem, hvis vi havde frihed og evne til dette i vore hjerter?

Dette passer også med Guds børns erfaringer. Vi ved, at vi til en vis grad kan mestre og styre vore handlinger, når vi er ved sans og samling.
Men mestre *hjertet*? Ak, gid vi kunne! Men her sidder vi uhjælpeligt fast. Vores hjerter fordærver alt for os.
Hjertets hemmelige tanker skæmmer vore gaver og almisser, dets urenhed besmitter vore bønner og vor bibellæsning, dets ustyrlighed forurener både vort gode humør og vor sorg, dets hovmod og æresyge besudler både vort job og vor fritid.
Det ødelægger alt for os, så alt bliver besmittet set med Guds øjne, og vi kan ikke svare ham ét af tusind, når han vil gå i rette med os og spørge om, hvordan vi lever, og hvad vi gør – *i vore hjerter*. "Sandt er det, at det forholder sig sådan; hvordan kan et menneske være retfærdigt over for Gud? Vil det føre sag mod ham, kan det ikke gendrive én ud af tusind anklager" (Job 9,2-3) (…)

Fjendskab mod Gud

Paulus skriver i Rom 8,7: "For det, kødet vil, er fjendskab med Gud; det underordner sig *ikke* Guds lov og *kan det heller ikke*" (…)
Dette fjendskab i vor natur og i vort væsen kommer til udtryk på samme måde som dengang, Bibelen blev skrevet. Og hvordan det kom til udtryk dengang er klart nok.
Gang på gang fik Israels folk dette skudsmål: "I ville ikke".
Da Jesus græd over Jerusalem, sagde han: "Hvor ofte ville jeg ikke samle dine børn, som en høne samler sine kyllinger under vingerne, men *I ville ikke*" (Matt 23,37). Og i den gamle pagts tid sagde Herren: "Men mit folk *ville ikke* adlyde mig, Israel ville ikke vide af mig" (Sl 81,12). Kød og blod *vil ikke* (…)
Fjendskabet mod Gud er dette: ikke at vi i vor bevidsthed føler noget had mod ham (hvis kun de, der bevidst hadede ham, var fjender af ham, så havde han måske ikke så mange fjender; for hvem vil med fuldt overlæg føle had?), men at vi inderst inde *vil noget andet*; at vi har lyst til noget andet end det, han vil; at vi vil styre og råde over os selv; at vi "vil være os selv" – eller som det så smukt hedder: at vi vil være "hele mennesker".
Når den uigenfødte vil være "et helt menneske", da vil det ikke andet end have mulighed for at realisere sig selv, mens det at være et helt menneske som kristen netop er at underlægge sig den hårdeste tugt for *ikke* at realisere sig selv.

Hemmeligheden om dig

Hvordan er det da her med den "frie vilje"? (...)
Siger vi ikke, at vi har en ydre frihed til i en vis grad at råde over vore handlinger? Er vi så ikke også i stand til at bruge denne frihed til at ville *Guds vilje*? Må vi nødvendigvis altid ville noget andet end det, Gud vil? Kan vi ikke bede, når vi vil, give gaver, når vi vil, gå til kirke og missionshus, når vi vil, læse Bibelen, når vi vil, overgive os til Gud, når vi vil, gå til alters, når vi vil, osv.?
Nuvel, hvem nægter det? Ikke engang Guds ord nægter det.
Og dog – om du gør alt dette, og gør det med større iver end farisæeren Paulus, om du er ulastelig og pletfri ifølge det, loven siger om et sådant liv, om du er genstand for den højeste ros fra mennesker og er til den største nytte for dit hjem og din familie, for dit samfund og fædreland: For Gud er det alt sammen *skarn*, egoisme, synd, last og gudsfjendskab – hvis ikke du er genfødt af Den Hellige Ånd.
For Jesus siger: "Hvad der er født af kødet er

kød; og hvad der er født af Ånden, er Ånd." Derfor siger Paulus også om sit uigenfødte, naturlige liv: "Og dog, også jeg har noget (kødeligt) at stole på, selv i det ydre (...) Omskåret på ottendedagen, israelit af fødsel, af Benjamins stamme, hebræer af hebræere, lovtro farisæer, ivrig forfølger af kirken, *uangribelig i lovretfærdighed* (…) Dog, hvad jeg havde af fortjeneste, det regner jeg nu på grund af Kristus for tab" (Fil 3,4ff.).

Hvorfor denne brutale dom over sit eget liv? Hvorfor denne utrolige ringeagt for "alt det bedste" i hans tidligere liv og færden?
Ganske enkelt fordi Paulus havde set – sådan som vi ovenfor har udtrykt det – at det at gøre noget i det *ydre liv i verden* og det at gøre *det samme i hjertet over for Gud*, det er to vidt forskellige ting.
Her står vi ved hele hemmeligheden i spørgsmålet om den "frie vilje": Du kan ikke bestemme noget om, hvilket indhold og hvilken retning dit hjerte skal have; du har ikke i hjertet nogen evne til at vælge, og du har heller ikke i hjertet nogen evne til at handle. Ifølge sit eget naturlige væsen er og bliver dit hjerte bastet og bundet i *selviskheden* og *egoismen.*

Det at være "et helt menneske" som kristen er at underlægge sig den hårdeste tugt for *ikke* at realisere sig selv.

Du kan ikke *vælge* dine motiver og dit sindelag. De *er* der, de udgår fra din egen natur og viser sig i alle dine handlinger: "Vogt dit hjerte, for derfra udgår livet" (Ordsp 4,23).
Der findes ikke i hjertet en selvbestemmelse, som giver dit hjerte en sådan retning og et sådant indhold, at de onde lyster ikke kommer der. Der findes ikke i hjertet nogen valgevne, hvormed du kan vælge dit sindelag, og der findes ikke i hjertet nogen handlingsevne, som har kraft eller magt til i sindets inderste at gøre andet end det, som dit eget væsen og din egen natur byder dig og tvinger dig til at gøre.
Den forfærdelige hemmelighed angående dig er denne: I dit hjerte synder du af naturen *altid*, du kan ikke lade være, du synder med nødvendighed. I hjertet vælger du ikke, du kan heller ikke vælge mellem godt og ondt, fordi du slet ikke skønner og kender det gode.

Den skjulte synd

Det kan tænkes, at du ikke har set, at det står sådan til med dig, og at du måske nægter at "tro", at du er så "forfærdelig". Det gør hverken fra eller til i denne sag – for sådan er du. Det ser vi, når Helligånden begynder at overbevise os om synd.
Syndigheden i hjertet er en forfærdelig virkelighed, men den kan have *mange navne*. Du kan kalde den for den naturlige, onde tilbøjelighed, for den onde lyst eller det onde begær, for arvesynden, selviskheden, egoismen eller for selvoptagetheden. Disse og mange andre navne har dette fordærv og denne syndighed, alt efter deres ytringer. Den gennemsyrer alt det, et menneske er og har, tænker og vil, føler og sanser. Ser du først lidt af det, så ser du snart mere.
I dit tankeliv ytrer det sig i, at du tvivler på alt andet end dig selv. Om Guds ord tænker du af naturen altid: "Har Gud virkelig sagt dette?" (...)
I dit viljesliv ytrer det sig til stadighed i, at du frem for alt søger ære og magt, værdighed og selvudfoldelse. Gør du det gode, vil

SERIE

du gerne roses og hædres, du vil gerne, at man skal lægge mærke til dig og synes om dig (Mark 12,38ff.).
Er du pligtopfyldende og hæderlig, så vil du derved gerne forfremmes og have magt og indflydelse. Du er i stand til at lide megen tort og svie, forsagelse og misforståelse og at være tapper og stærk – hvis du har håb om, at du efter en kortere tid selv skal høste fordelene af det. Du er i stand til at ydmyge dig i støvet, når du har et berettiget håb om, at det fører til ærens tinder. Du kan være udholdende indtil stædighed og trofast mod dine idealer som en hund mod sin herre, hvis du blot har håb om at få noget igen for det.
Men du afholder dig fra at gøre en gerning i stilhed, og føler, at det er forfærdeligt, hvis din venstre hånd ikke ved, hvad den højre hånd gør, dvs. hvis det gode, du gør, forbliver en hemmelighed.
Er du måske ikke sådan?

Den forfærdelige hemmelighed angående dig er denne: I dit hjerte synder du af naturen *altid*, du kan ikke lade være, du synder med nødvendighed.

Vil du da alligevel kalde det "gode", du lever ud, for *godt*, når dit hjerte dog gør helt andre ting, sådan at mens du i det ydre gør noget "godt", så skeler dit hjerte efter ros, ære fordel og vinding, og er helt gennemsyret af *selviskhed*?

Syndens lovmæssighed

Jeg ved godt, at man vil stejle mod talen om, at enhver, som ikke er genfødt af Guds Ånd, *nødvendigvis synder i hjertet for Gud*. Dog, dette er Guds sande tale, og det er stadfæstet ved alle Guds børns erfaringer. Jesus siger nemlig: " Et godt træ *kan ikke* bære dårlige frugter, og et dårligt træ *kan ikke* bære gode frugter" (Matt. 7,18).
Dermed mener Jesus ikke, at *ydre gode* handlinger set fra menneskers side beviser, at man er god i hjertet. For han taler her om sagen set fra *Guds side*, og han vil dermed sige, at enhver frugt, som et menneske bærer, ikke kun har et vist udseende, men har sin art og sit væsen i sig. Som pæren er frugt efter pæretræets art og væsen, sådan er *hjertets handlinger* frugt af hjertelivets art og væsen.
Men netop i denne forbindelse gør *nødvendigheden* sig gældende. For ligesom pæretræet nødvendigvis bærer pærer, og ikke moreller, således er det også med *hjertets liv*; er det uigenfødt og uden tro, så bærer det nødvendigvis fordærvede frugter, fordi det selv er fordærvet; men er hjertet nyskabt af Gud og levendegjort ved tro, så bærer det nødvendigvis troens frugter, og de er gode (sml. 1 Mos 1,11ff.; Matt 12,33; Mark 4,26ff.).
Derfor er det uigenfødte menneskes "gode gerninger" også kun "gode" i menneskelig og verdslig forstand, men for Gud er de lutter skin og fusk, selv om de vel kan have et vist ydre værd. Deres væsen og art er dog synd og fordærv.
Dvs. *for Gud* er alle uomvendte menneskers gerninger – hvor vidunderlige de end er – kun "glimrende laster" og frugter af egoismen, og de fører nødvendigvis alle til den evige død, fordi disse mennesker har gjort det "gode" i det ydre, men har fordærvet det ved at gøre noget andet og syndigt i deres hjerter (…)
Det at vi af naturen *nødvendigvis* synder, betyder på ingen måde, at vi synder på grund af en "fremmed tvang", som om nogen anden

tvang os. Langt fra! Vi synder, fordi det er *naturligt* for os. At synden er uundgåelig skyldes selve vor natur. Derfor føles den overhovedet ikke som tvang eller bånd. For vi synder med al mulig indre lyst og sympati, af vor egen tilbøjelighed og drift.
Eller for at sige det sådan: Den egoisme, som er syndighedens stærkeste udtryk, føler vi aldrig som noget bånd på os; men det er sådan, at alt det, som vil hindre, knægte og tøjle egoismen, det føler vi som bånd og tvang (...)

Konklusion
For at sammenfatte det i én sum:
Vor vilje er af naturen bundet til selviskhedens fordærvede væsen og grundindstilling, således at vi af naturen ikke kun er trælle for vor egoisme og fjender af Gud, men vor vilje, som har en vis ydre valgevne og handlingsfrihed, er i det indre bundet af det onde hjertes væsen; den har ingen evne til ved nogen selvbestemmelse at forandre sig selv, den har ingen indre evne til at vælge mellem godt og ondt, eftersom vi af naturen ikke fatter det gode i Guds øjne og derfor ikke i hjertet har nogen anden evne til handling, end at alt det, vi gør, er synd og selviskhed.
Derfor er vi af naturen "vredens børn" (Ef 2,3), som vandrer i vore egne lyster og gør kødets og vore egne tankers vilje (…)
Derfor findes der ikke i verden nogen, som er god eller gør det gode, og alt menneskeværk er fordærvet og fordømt i Guds øjne.

"Fri vilje" – hvad er det for noget?
Tant, digt, en hovmodig indbildning, en drøm, selvforgudelsens yndlingstanke. For det naturlige menneske er ikke Guds lov lydig og kan ikke være det, men er fuldt af det onde. Dets frihed er intet andet end et skuffende selvbedrag, hvori det elsker sine synder.
En kristen er i sandhed genfødt og nyskabt og frigjort i Sønnen, men "fri vilje" har han ikke; for hvis Gud trak sine nyskabende og bevarende nådes kræfter tilbage fra en kristen, så var han intet.
Derfor lader vi det dumme udtryk "fri vilje" slette af vor ordliste. Det ord hører hjemme i en hednings ordliste, ikke i en kristens.

Olav Valen-Sendstad (1904-1963) var sognepræst og dr.phil.

HVAD SKAL JEG MED JESUS?

I sidste nummer af bladet omtalte vi bogen *Hvad skal jeg med Jesus?*, der enestående enkelt og klart forkynder evangeliet, så der ikke er noget at tage fejl af.
Siden 2010 er den trykt i 19.000 eksemplarer. Den gives gratis væk med henblik på at forkynde evangeliet til tro og frelse. Trykningen er gavefinansieret.
Den ansvarlige for indsamling af penge, trykning og distribution har hidtil været prædikant i Luthersk Mission Søren Eriksen. Han har nu overdraget ansvaret til Nyt Liv.
Det er en opgave, som i sjældent klar grad er i pagt med Nyt Livs grundlag og formål.

Bogens hjemmeside hedder: www.hvadskaljegmedjesus.dk. Her kan man læse om bogen og følge med i, hvor mange penge der er indsamlet til næste oplag. Her findes endvidere en række adresser, hvor bogen ligger til personlig afhentning.
Der er også et par adresser, hvor man kan henvende sig, hvis man ønsker bogen tilsendt. Ved tilsendelse betaler man selv portoen.

Bogen bruges af mange kristne i Danmark til at sprede evangeliet: på efterskoler og friskoler, i kristne genbrugsbutikker og boghandler, på soldaterhjem og i kristne cafeer, ved evangelisationsfremstød og i det personlige møde med ikke-kristne.

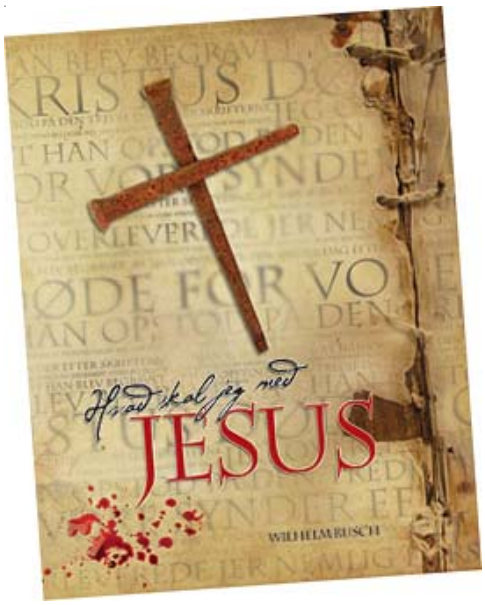

Fordi den bruges af så mange, forsvinder oplagene hurtigt. I juni 2012 kom det seneste oplag på 4.000 bøger. De er allerede nu så småt ved at være væk. Et tilsvarende oplag vil koste omkring 35.000 kroner.
Man kan svært forestille sig et mere målrettet missionsprojekt i Danmark.

Vi vil meget opmuntre Nyt Livs venner til at bede for disse bøger, gøre brug af dem og fortsat støtte deres udgivelse.

- *Mikkel Vigilius*

Silverdalens Evangelisk Lutherska Församling

Velkommen til
Allehelgenslejr

i Silverdalen, Sverige, 2.-4. nov. 2012.
Medvirkende talere er:
John-Erik Ekström, Jan-Erik Hector og Gunner Jensen.

For nærmere information, se www.kapelletsilverdalen.se.

Bibellejr

Bibellejr 2013 i uge 29: Hovedtalere Niels Kåre Strøm og Knut Pedersen, Norge
Bibellejr 2014 i uge 29: Hovedtalere Peter Olsen og Peder Mikkelsen
Bibellejr 2015 i uge 29: Hovedtaler Johnn Hardang, Norge

Følg med på www.nytliv.dk, hvor programmerne lægges ud, og hvor man også kan høre bibeltimer fra tidligere år.

Seniorbibelkursus

I år 2013 er Nyt Livs seniorbibelkursus d.15.-17. marts.

Hovedtaler bliver Asger Jensen fra Bornholm.
Lørdag eftermiddag medvirker Kim Legarth, Hobro.
Programmet vil blive lagt ud på www.nytliv.dk.
Tilmelding til Peder Hovgaard: 2098 8013.

Nytårslejr for alle aldre
30. dec. - 1. jan.

Tilmelding til alle lejrene: Kontakt Peder Hovgaard på nyt.liv@fiberpost.dk eller tlf.: 2098 8013.

Hovedtaler er Egon Kattner, Helsinge, og emnet er BØN, ud fra bl.a. Daniels Bog.
Se mere i vedlagte program eller på hjemmesiden: www.nytliv.dk.

NYT LIVS LEJRE

LUMI RADIO AALBORG

Lumi Radio Aalborg er en kristen lokalradio, som blev stiftet i 1983 af Luthersk Missionsforening i Aalborg.
Programvirksomhedens hovedformål er at formidle evangeliet til personlig tro og åndelig fornyelse. Endvidere sendes sang- og musikprogrammer, interviewprogrammer og programmer om kristne organisationer m.v. Det fremgår af hjemmesiden, hvornår de forskellige programmer sendes.
Programmerne udsendes nu også via hjemmesiden, hvor de kan høres over hele landet samtidig med de æterbårne programmer i følgende tidsrum:

Mandag-fredag kl. 2.30-3.00, 7.00-7.30, 9.00-10.00, og 17.00-17.30.
Lørdage er sendetiden kl. 8.00-11.00 og 14.00-18.00.
Søndage kl. 8.00-9.30, 14.00-18.00, og 20.00-24.00.
Gå ind på hjemmesiden aalborg.lumi-radio.dk, klik på *Webradio* under menuen i venstre side, og vælg et *webstream*.
Spørgsmål, kommentarer eller forslag til programmerne kan sendes på mailadressen lumi@lumiradio.dk, eller der kan ringes på tlf.: 5192 4628.

Giv en gave til Nyt Livs arbejde

Alt Nyt Livs arbejde drives af frivillige gaver, herunder Nyt Livs blad, som udsendes gratis til alle, som ønsker at modtage det. Vi er taknemmelige for de midler, vi bliver betroet.

Du kan være med til at støtte arbejdet økonomisk ved at give en gave eller tegne et gavebrev.
Kontonr.: 1909 7850170497 – Gironr.: 652-2424.

Nyt Liv er godkendt til at modtage gaver efter Ligningslovens § 8a (alm. gaver) og Ligningslovens § 12 (gavebreve).

Evt. spørgsmål om gaver og gavebreve kan rettes til Nyt Livs kasserer Peder Hovgaard på tlf.: 2098 8013 eller e-mail: nyt.liv@fiberpost.dk.

HUSK at foregående numre af Nyt Livs blad altid kan læses på hjemmesiden www.nytliv.dk, hvor det også er muligt at tilmelde sig modtagelsen af bladet i fysisk eller elektronisk form.

Nyt Livs blad udsendes gratis til alle, som ønsker at modtage det.

Tilmelding til Peder Hovgaard: nytliv@fiberpost.dk.

POST B
PP DANMARK

Returneres ved
varig adresseændring

Thyrasvej 15
8600 Silkeborg
Danmark

"Vrede mod noget syndigt er godt (Mark 3,5), men vrede mod noget godt er syndigt. Det er derfor, det aldrig er i orden at blive vred på Gud. Han er altid og kun god, uanset hvor uforståelige og smertefulde vi oplever hans handlinger. Vrede mod Gud signalerer, at han er ond, svag, ubarmhjertig eller dum. Intet af dette er sandt, og at hævde det er at vanære Gud."

John Piper, side 20.

"Lina Sandell opfordrer til at se tilbage og tænke på de erfaringer, vi har fået med Herren. Enten det var lyse eller mørke tider, så var det den samme kærlighed, som både gav og tog. Gav os, hvad vi længtes mod. Men også tog det fra os, som stod os i vejen.
På samme måde må vi se fremad. Da må vi hvile i, at den samme kærlighed skal følge os, bære os på hyrdearme og bevare os fra fald."

Bent Hansen, side 56.

Medvirkende i dette nummer: Martin Haahr Olsen • Johnn Hardang
Peder Mikkelsen • Bent Hansen • Olav Valen-Sendstad
Birte Kristensen • Birge Knudsen Nissen • Redaktionen